

STRATEŠKE SMJERNICE RADA PRIMORSKO-GORANSKE ŽUPANIJE 2005-2009. GODINE

Rijeka, rujan 2005.

S A D R Ž A J

	Broj stranice
I. UVODNO OBRAZLOŽENJE	4
II. OSVRT NA PROTEKLO MANDATNO RAZDOBLJE	5
III. GOSPODARSKO OKRUŽENJE ŽUPANIJE U 2004. GODINI	7
a) Gospodarstvo Republike Hrvatske u 2004. godini	7
b) Položaj Primorsko-goranske županije u odnosu na druge županije i RH	7
c) Opća gospodarska kretanja i rezultati poslovanja Županije	8
IV. OPĆI CILJEVI DJELOVANJA ŽUPANIJE	9
V. STRATEŠKI PROJEKTI I PROGRAMI	12
VI. SMJERNICE RAZVOJA I RADA	16
1. <i>GOSPODARSTVO</i>	16
1.1. Programi razvoja gospodarstva	16
1.2. Unapređenje turizma	19
1.3. Razvoj poljoprivrede	21
1.4. Lovstvo, šumarstvo	23
1.5. Brodarstvo i obalni linijski pomorski prijevoz	25
1.6. Pomorski, cestovni i zračni javni linijski prijevoz putnika i sigurnost prometa	24
1.7. Poticanje rada lokalnih i regionalnih radio i televizijskih postaja	27
2. <i>INFRASTRUKTURA</i>	28
2.1. Prometna infrastruktura	28
2.2. Državne, županijske i lokalne ceste, željeznice i aerodromi	29
2.3. Lučko, izvanlučko područje i pomorsko dobro	31
2.4. Energetska infrastruktura	33
2.5. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije	34
2.6. Vodna infrastruktura (vodoopskrba i odvodnja)	35
2.7. Komunalne usluge	38
3. <i>DRUŠTVENE DJELATNOSTI</i>	39
3.1. Zdravstvene ustanove	39
3.2. Ustanove socijalne skrbi	43
3.3. Programi u zdravstvu i socijalnoj skrbi iznad standarda	44
3.4. Županijske ustanove u kulturi	46
3.5. Županijske ustanove školstva	48
3.6. Županijske javne potrebe u društvenim djelatnostima	51

4.	<i>UPRAVLJANJE PROSTOROM I ZAŠTITA OKOLIŠA</i>	54
4.1.	Razvojni projekti i programi	54
4.1.1.	Strategija razvoja Primorsko-goranske županije i Regionalni operativni program	54
4.1.2.	Provođenje programa održivog razvitka kvarnerskih otoka	55
4.1.3.	Provođenje Plana lokalnog razvoja Gorskog kotara	56
4.1.4.	Institucionalno osnivanje tijela za poticanje i provođenje održivog razvoja	56
4.1.5.	Obrazovanje za održivi razvoj	57
4.2.	Upravljanje prostorom	60
4.2.1.	Planovi prostornog uređenja	60
4.2.2.	Geografski informacijski sustav (GIS) Primorsko-goranske županije i geodetska dokumentacija	61
4.3.	Zaštita prirode i okoliša	63
4.3.1.	Dokumenti zaštite okoliša	63
4.3.2.	Provedba strateške procjene utjecaja na okoliš za područje Kvarnera i procjene utjecaja na okoliš pojedinačnih zahvata	64
4.3.3.	Planovi intervencija – pripravnosti za postupanje u slučaju ekoloških nesreća	65
4.3.4.	Ekološka edukacija	66
4.3.5.	Zaštita prirodne baštine	67
4.4.	Novi sustav zbrinjavanja otpada	68
4.4.1.	Centralna zona zbrinjavanja otpadom (CZGO) Marišćina	68
4.4.2.	Sanacija postojećih odlagališta komunalnog otpada i otpadom onečišćenog tla	68
4.5.	Sanacija i revitalizacija kulturnih dobara	70
4.5.1.	Projekt „Putovima Frankopana“ – revitalizacija Frankopanskih kaštela	70
4.5.2.	Sanacija i revitalizacija pojedinačnih kulturno-povijesnih građevina	71
5.	<i>MEĐUNARODNA, MEĐUREGIONALNA SURADNJA I LOKALNA SAMOUPRAVA</i>	72
5.1.	Suradnja s jedinicama lokalne samouprave i Uredom državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji	72
5.2.	Međunarodna i međuregionalna suradnja	74
5.3.	Međunarodni projekti u tijeku: Izgradnja Veletržnice ribe u Rijeci i Jadranski plavi stol	76
5.4.	Suradnja s civilnim društvom	77
6.	<i>FINANCIJE I PRORAČUN</i>	80
6.1.	Proračun Primorsko-goranske županije	80
6.2.	Upravljanje imovinom	81
7.	<i>JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA ŽUPANIJSKE SAMOUPRAVE</i>	83

I. UVODNO OBRAZLOŽENJE

«**Strateške smjernice rada Primorsko-goranske županije za razdoblje 2005. - 2009. godine**» su osnovni dokument kojim se usmjerava djelovanje Županijske skupštine, Županijskog poglavarstva i županijskih upravnih odjela u sljedećem mandatnom razdoblju. One obuhvaćaju i uravnotežuju najvažnije zadaće Županije uzimajući, u granicama mogućnosti, u obzir interese gradova i općina sa svim svojim osobitostima. Istovremeno, one daju informacije jedinicama lokalne samouprave, odgovarajućim državnim tijelima i poslovnim partnerima o planiranom radu županijskih odjela za sljedeće mandatno razdoblje.

Cilj izrade "**Strateških smjernica rada Primorsko-goranske županije za razdoblje 2005. - 2009. godine**" je omogućiti kvalitetno planiranje, odlučivanje i nadzor izvršenja zadataka iz samoupravnog djelokruga Županije.

U izradi Smjernica pošlo se od zakonskih obveza Županije (regije) kao institucije koja rješava ključne županijske zadatke, ali i funkcije Županije kao koordinatora razvoja gradova i općina. Stoga Smjernice za razdoblje 2005.- 2009. godine, naznačuju prioritetne projekte i programe, te pregled nastavka aktivnosti iz prethodnog mandatnog razdoblja. One, također, uvažavaju, objedinjuju i operacionaliziraju dokumente donesene na razini Države tijekom trajanja protekloga mandatnog razdoblja. Temeljem usvojenih Smjernica razraditi će se programi rada u kojima će se konkretno naznačiti aktivnosti, nositelji i rokovi za realizaciju prioriternih aktivnosti.

Potrebno je istaknuti činjenicu da u postojećim Smjernicama nisu naznačene sve aktivnosti što ne znači da u programima neće biti posebno obuhvaćene i razrađene i druge aktivnosti i programi Županije.

Cjelokupan tekst Smjernica grupiran je na opći dio koji pojašnjava uvjete djelovanja Županije i poseban dio u kojem su iznesene smjernice rada za pojedine grupe poslova.

U prvom dijelu Smjernica su, pored gospodarskog okruženja i osvrta na proteklo mandatno razdoblje, definirani opći ciljevi djelovanja za razdoblje od 2005. - 2009. godine. Ciljevi se nastavljaju na aktivnosti rada iz proteklog mandatnog razdoblja. Definirani su kao rezultati koji se žele postići u navedenom mandatu, odnosno kao željeno buduće stanje koje se očekuje da će Županija ostvariti u vremenskom razdoblju 2005. – 2009. godine.

Za razliku od ciljeva, načela ili principi su kvalitativne oznake neke djelatnosti. Ona se koriste sa svrhom da se pobliže označi narav neke discipline. Načela postaju „pravila djelovanja“ kojih se treba pridržavati prilikom postizanja ciljeva u trenutku usvajanja Smjernica na Županijskoj skupštini. Na temelju *Programskih smjernica rada* za proteklo mandatno razdoblje i mjera djelovanja po pojedinim grupama poslova za buduće mandatno razdoblje, moguće je prepoznati osnovna načela djelovanja kao:

- Načelo ubrzanog i održivog razvoja
- Načelo ekonomičnosti i efikasnosti
- Načelo konzistentnosti u provedbi programa i planova razvoja
- Načelo jednakog standarda javnih usluga za građane
- Načelo valorizacije kulturno-povijesnih i prirodnih resursa
- Načelo suradnje, transparentnosti i javnosti rada.
- Načelo profesionalnosti i etičnosti.

Drugi dio Smjernica sadrži njihovu razradu po grupama poslova. S ciljem da se dobije ujednačeni tekst rada izrađen je logički okvir i određen opseg i način njegova popunjavanja. Logički okvir je koncipiran kao skraćeni i prilagođeni logički okvir Regionalnog operativnog programa razvoja (ROP) koji se koristi kod izrade regionalnih planova po metodologiji Europske unije. Za Smjernice su korišteni opći dijelovi logičkog okvira (zakonski okvir, opis stanja, ključni problemi, ciljevi i prioriteti, te mjere) dok će ostali dijelovi logičkog okvira biti podloga za izradu programa rada županijskih tijela.

Navedenim načinom dobiven je priloženi materijal „**Strateških smjernica rada Primorsko-goranske županije za razdoblje 2005. - 2009. godina**”. Materijal obuhvaća većinu dobivenih razmišljanja o budućem radu upravnih odjela, a u nekim dijelovima obuhvaća i obveze koje proizlaze iz prijedloga zakona koji su u postupku usvajanja u Hrvatskom saboru (npr. kao što je prijedlog Zakona o prostornom planiranju koji je na drugom čitanju).

II. OSVRT NA PROTEKLO MANDATNO RAZDOBLJE

Rad županijskih tijela u proteklom mandatnom razdoblju temeljio se na *Programskim smjernicama za razdoblje 2002. do 2005. godine*, koje je usvojila Županijska skupština 2002. godine. U okviru svojih zakonskih obveza županijska tijela su djelovala prema ostvarenju ciljeva kako ih je Vlada Republike Hrvatske postavila, a odnosili su se na: povećanje zaposlenosti, učvršćivanje političke i socijalne sigurnosti, povećanje makroekonomske stabilnosti i gospodarskog rasta, podržavanje novih projekata zasnovanih na iskorištavanju domaćih resursa, povećanju izvoza, povećanju podrške poduzetništvu, povećanju učinkovitosti administracije, poticanju procesa decentralizacije te ubrzavanje procesa približavanja Europskoj uniji.

U proteklom razdoblju bilo je vidljivo htijenje za napretkom na svim područjima djelovanje Županije od primjenjivanog načela održivosti i konzistentnosti u provedbi programa razvoja do načela valorizacije prirodnih i kulturno-povijesnih resursa. Vizija razvoja Županije temeljila se na povezanosti i ujednačenosti razvoja gradova i općina, na viziji koja proizlazi iz posebnosti, ali i zajedničkih potreba svih stanovnika Županije.

Posebna pozornost bila je posvećena očuvanju prirode te očuvanju spomeničke autohtone kulturne baštine. Napravljeni su značajni pomaci u zaštiti okoliša i poštivanju načela održivosti prigodom traženja lokacije za smještaj radara na Učki i u povodu Studije utjecaja na okoliš za projekt DružbaAdria.

Kao doprinos poboljšanju kvalitete života potpisan je Sporazum o suradnji i partnerskom odnosu sa Sveučilištem i Veleučilištem u Rijeci, Uredom državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji, Kliničkim bolničkim centrom Rijeka, gospodarskim subjektima, školskim, kulturnim i sportskim ustanovama, vjerskim institucijama, raznim udrugama i pojedinim znanstvenicima i umjetnicima.

Proteklo mandatno razdoblje obilježila je bogata suradnja s Gradom Rijekom gdje je Županija podržala te dijelom i aktivno sudjelovala u svim velikim gradskim projektima, kao što su: Sveučilišni kampus na Trsatu, izgradnja Sveučilišne bolnice na Trsatu, projekt Rijeka Gateway, izgradnja novog bazena na Kantridi, modernizacija i dogradnja gradskih prometnica i brojni drugi projekti.

Među prioritetima djelovanja Županije bilo je nastojanje da se izgradi puni profil autoceste Rijeka - Zagreb i dionice auto-ceste Rupa – Rijeka – Križišće – Žuta Lokva.

Visok stupanj centraliziranosti na razini Države u pogledu odlučivanja i rasporeda fiskalnih kapaciteta, Županija je ocijenila neprihvatljivim i u tom smislu poduzela aktivnosti s ciljem izmjene odnosa korištenja financijskih sredstava u korist županija, gradova i općina. Na taj način bi mogla kvalitetnije upravljati regionalnim razvojem.

Županija je imala inicijativu te je sudjelovala u osnivanju Hrvatske zajednice županija, gdje su prihvaćeni načelni stavovi o potrebi policentričnog razvoja Hrvatske temeljenog na decentralizaciji i dosljednom poštivanju principa supsidijarnosti.

Županija je pokrenula ili nastavila provoditi projekte kapitalne izgradnje s područja komunalne i prometne infrastrukture, kao što su Projekt Jadran, Lučka infrastruktura i modernizacija Riječke luke i kapitalne prometnice. Također je realizirala brojne strateške projekte i nove programe kao što su:

- prometno otvaranje dijela Kupske doline izgradnjom ceste Zamost – Hrvatsko;
- rekonstrukciju i obnovu ceste iz Novog Vinodolskog prema Bjelolasici;
- bolju prometnu povezanost otoka;
- pripremu za realizaciju nove Centralne zone za gospodarenje otpadom na Marišćini ;
- projekte revitalizacije Gorskog kotara kroz ulaganja u sportsko-rekreativne sadržaje i izletnički turizam;
- sudjelovanje u izgradnji četiri osnovne škole i četiri sportske dvorane;
- sudjelovanje u izgradnji Thalasso-Wellness centra u Opatiji;
- osnivanje Regionalne agencija za razvoj.

U okviru znanstvene suradnje sa Sveučilištem u Rijeci realizirano je više projekata od kojih su najopsežniji **Glavni plan turizma Primorsko-goranske županije** i **Strategija energetskog razvitka Primorsko-goranske županije**, koji su u završnoj fazi izrade.

Županijske stručne službe samostalno ili u suradnji s vanjskim institucijama izradile su niz strateških dokumenata od kojih su neki još u izradi. To su novi programi u školstvu i zdravstvu te projekti s ostalih područja:

- Programi prevencije i ranog otkrivanja raka dojke
- Program prijevoza i produženog boravka učenika putnika
- Strategija zaštite okoliša Primorsko-goranske županije,
- Plan vodoopskrbe i odvodnje,
- Program održivog razvitka kvarnerskih otoka za četiri otočne skupine u Primorsko-goranske županije,
- Plan lokalnog razvoja Gorskog kotara,
- Zaštita i revitalizacija kulturno-povijesne baštine,
- Unapređivanje međunarodne suradnje i partnerstvo s regijama iz zemalja Europske unije;
- priprema projekata za korištenje predpristupnih fondova.

Na području prostornog planiranja izrađeni su brojni planovi prostornog uređenja gradova ili općina kao pomoć jedinicama lokalne samouprave, usklađen je Prostorni plan PGŽ s Uredbom o zaštiti zaštićenog obalnog područja, izrađena su brojna mišljenja na prostorne planove te izrađeni prostorni planovi područja posebne namjene (Tramuntana, PP Učka, Vinodolska dolina).

III. GOSPODARSKO OKRUŽENJE ŽUPANIJE U 2004. GODINI

a) Gospodarstvo Republike Hrvatske u 2004. godini¹

U 2004. godini u Hrvatskoj je zabilježen nešto sporiji gospodarski rast nego u prethodne dvije godine. S druge strane postignut je napredak u smanjivanju vanjske neravnoteže, a inflacija je ostala na niskoj razini.

Rast realnog BDP-a pao je s 4,3% u 2003. godini na 3,8% u 2004. godini. Rast investicija pao je sa 16,8% u 2003. godini na samo 4,4% u 2004. godini. S druge strane, prvi put od 2000. godine, neto izvoz robe i usluga dao je pozitivan doprinos rastu BDP-a na razini cijele godine (0,5 postotnih bodova) te je time djelomično nadoknadio smanjeni doprinos investicija rastu BDP-a.

Rast dodatne vrijednosti u industriji usporio se s 4,5% u 2003. godini na 3,9% u 2004. godini. Usporen je rast proizvodnje netrajnih proizvoda za široku potrošnju, dok je rast intermedijarnih proizvoda značajno ubrzan.

Zaposlenost je u 2004. godini rasla sporije nego u 2003. godini. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku ukupna je zaposlenost u 2004. godini porasla za 1,2% u usporedbi s rastom od 2,5% u 2003. godini.

Registrirana nezaposlenost bila je 2004. godini u prosjeku 1,1 postotni bod niža nego na kraju 2003. godine, iako je na kraju prošle godine bila za samo 0,2 postotna boda niža nego na kraju 2003. godine.

Temeljna inflacija je porasla tijekom 2004. godine dostignuvši u prosincu godišnju stopu od 2,3%. Većina inflatornih pritisaka u 2004. i na početku 2005. godine posljedica je rasta cijena energenata na svjetskom tržištu.

U stabilnosti tečaja Hrvatska narodna banka vidi ključno sredstvo za ograničavanje inflacije i sprečavanje formiranja inflatornih očekivanja. Tijekom 2004. godine prosječni dnevni tečaj kune prema euru aprecirao je za 0,9%.

Rast robnog izvoza iznosio je 18,5%, dok je rast uvoza iznosio samo 6,2%. Najveći dio u povećanju izvoza imao je izvoz brodova i naftnih derivata. Izvoz brodova važan je segment hrvatskog izvoza, a narudžbe hrvatskih brodograditelja govore o daljnjem snažnom izvozu u narednim godinama. S druge strane, povećan izvoz naftnih derivata uglavnom je odraz porasta cijena, a ne povećanja proizvodnje.

Prihodi od turizma, kao ključna pozitivna stavka tekućeg računa, stagnerali su na razini iz 2003. godine. Iako fizički pokazatelji govore da je broj turista koji su u 2004. godini došli u Hrvatsku porastao i da je porastao broj noćenja, financijski pokazatelji rasli su vrlo malo, što upućuje na učestalu praksu neprijavlivanja gostiju i prometa (još uvijek prisutno «crno tržište»).

b) Položaj Primorsko-goranske županije u odnosu na druge županije i RH²

Razmatranje stanja gospodarstva Primorsko-goranske županije ne bi bilo potpuno ako ne bi usporedili gospodarstvo Županije s gospodarstvima drugih županija i prosjekom Republike Hrvatske. Porast broja zaposlenih u Hrvatskoj je više nego dvostruko veći od porasta u Županiji. Prihodi u Hrvatskoj su porasli za 10% (opet gotovo dvostruko), a stopa porasta troškova je niža od porasta troškova u Županiji,

¹ Godišnje izvješće 2004, Hrvatska narodna banka, Zagreb 2005.

² Poslovanje gospodarstva Primorsko – goranske županije 1-12. mjesec 2004. godine

pa možemo reći da je gospodarstvo Republike Hrvatske uspješnije poslovalo od gospodarstva Županije. Gubici poslovanja u Hrvatskoj najveći su u Primorsko-goranskoj županiji i Splitsko-dalmatinskoj županiji. Većim dijelom to možemo objasniti zbog velikog utjecaja lošeg financijskog poslovanja brodogradnje na poslovanje županije. Naime, tečaj dolara i porast cijene čelika u velikoj su mjeri obezvrijedili izvozni rezultat brodogradilišta.

Zbog velike centralizacije, najpovoljnije rezultate ostvaruju poduzetnici Grada Zagreba, kojih ima 28,27% u odnosu na Republiku Hrvatsku. Ostvaruju 55% novostvorene vrijednosti Hrvatske sa 17,6% ukupnog stanovništva i s 38,2% zaposlenog stanovništva Hrvatske.

Primorsko-goranska županija je na trećem mjestu po broju poduzetnika (9%, iza Zagreba i Splita) i po novostvorenoj vrijednosti na četvrtom mjestu (iza Zagreba, Istre i Splita), ali ulijeva dozu optimizma povratka na drugo mjesto po najnovijim podacima o novostvorenoj vrijednosti. Slika učešća Primorsko-goranske županije u Republici Hrvatskoj bila bi zasigurno puno bolja kada bi se na pravi način vršilo statističko bilanciranje, ne samo prema sjedištu poduzetnika ili tvrtke od kojih mnoge upravo posluju u Županiji, a sjedište im je u Zagrebu.

Po produktivnosti je 14,77% niža od prosjeka, a po izvozu zaostaje (sa svojih 4,9% izvoza drži šesto mjesto - 2,4 puta manje od Istarske županije). Sve ostale županije također ostvaruju relativno manji prihod od prosjeka Hrvatske (osim Istarske) što ukazuje na povoljnije uvjete poduzetnika u Gradu Zagrebu, ali i nerealno prikazivanje podataka o poslovanju zbog centralizacije i metropolizacije Hrvatske.

Na području Primorsko-goranske županije nalaze se brojna i jaka trgovačka društva koja nemaju sjedište u Županiji: Jadranski naftovod d.d., Polimeri – Dina Omišalj, INA – Rafinerija nafte (Urinj i Mlaka), Hrvatske željeznice, T-com, VIPnet, HEP, Konzum, Getro, Metro i drugi, čiji poslovni rezultati nisu uključeni u poslovno izvješće za 2004. godinu naše Županije. Njihovi prihodi su značajni jer npr. INA ima ukupni prihod od 16,55 mlrd kuna, T-com 7,16 mlrd kuna, Konzum 7,5 mlrd kuna, HEP 8,5 mlrd kuna, HŽ 3,8 mlrd kuna, VIPnet 2,9 mlrd kuna, Getro 2,1 mlrd kuna, Hrvatske šume 1,95 mlrd kuna. Dio njihovih rezultata poslovanja koji se odnosi na Županiju bitno bi promijenio ukupne rezultate poslovanje naše Županije i odnose među županijama. No njihovi rezultati poslovanja na području Primorsko-goranske županije nisu bili dostupni, što, naravno, utječe i na smanjene prihode županije, gradova i općina, a koji se financiraju preko poreza i doprinosa obračunatih na njihovom području, te dodatno argumetiraju potrebu ozakonjenja pravednije fiskalne raspodjele, poglavito poreza na dohodak i poreza na dobit.

c) Opća gospodarska kretanja i rezultati poslovanja Županije³

Ukupni prihod gospodarstva Županije povećan je u 2004. godini za 5,1% i dosegao je rekordnih 27,87 mlrd kuna. No porast ukupnog rashoda bio je veći tj 8,6% te je rashod dosegao 28,72 mlrd kuna. To je zabrinjavajuće jer su ukupni troškovi ponovno veći od prihoda. Na veliki porast troškova utjecalo je poslovanje srednjih i velikih poduzetnika kod kojih su troškovi porasli za visokih 14% (najviše utjecaj brodogradnje).

Ukupni broj trgovačkih društava i u 2004. godini je porastao ali za svega 2,9%. Relativno najviše je porastao broj srednjih poduzetnika za 12,6%, jer je dio malih poduzetnika dobrim poslovanjem prerastao u srednje, no apsolutno to nije veliki broj.

³ Poslovanje gospodarstva Primorsko – goranske županije 1-12. mjesec 2004. godine

Broj zaposlenih u gospodarstvu povećan je za 2,2%, ali stopa nezaposlenosti je i dalje visoka jer je na dan 31. prosinca 2004. godine bilo 18.747 nezaposlenih, što je 1,7% više u odnosu na godinu ranije.

Iznos likvidnih sredstava na računima se povećao za 13,7% što ukazuje na poboljšanje likvidnosti.

U Županiji u 2004. godini ukupni prihod od prodaje u inozemstvu (robe i usluge) je porastao za solidnih 14,8%, a ukupni uvoz 5,7%. Već duže vrijeme raste izvoz usluga (npr. turizam, prijevoz, izvoz drugih usluga), pa je ukupni izvoz Županije dostigao 680 mil \$, ali činjenica je da je nedovoljan robni izvoz. Robni uvoz je bio 732 mil \$ (porast 14,9%), a robni izvoz 394 mil \$ (porast 64,2%). Ovako veliki porast robnog izvoza opet je prouzrokovan skokovitim izvozom brodogradnje. Pokrivenost robnog uvoza izvozom iznosi 70% za Županiju, što je dobar rezultat u odnosu na Hrvatsku u cjelini.

Europska unija je naš najveći partner sa 61% ukupnog izvoza i 83% ukupnog uvoza. U izvozu brodogradnja sudjeluje s 50%, a kod uvoza trgovina sudjeluje s 50%. Taj veliki utjecaj brodogradnje presudan je i za kretanja robnog izvoza početkom 2005. godine jer podaci za prva četiri mjeseca ove godine pokazuju pad izvoza u odnosu na prošlu godinu od 33,7%.

Investicije u dugotrajnu imovinu su i dalje značajne (porast za 15,7% u 2004. godini u odnosu na 2003. godinu). Izvor investiranja je povećana amortizacija (16,7%), ali i krediti koji postaju sve povoljniji zbog smanjenja kamata i poticajnih mjera porezne politike.

IV. OPĆI CILJEVI DJELOVANJA ŽUPANIJE

Opći ciljevi Strateških smjernica rada Primorsko-goranske županije postavljeni su poštujući načela postavljanja ciljeva, i to:

- **Specifičnost i mjerljivost** - ciljevi su postavljeni u kvalitativnim i kvantitativnim veličinama te se mogu mjeriti. Imaju motivacijsku snagu za zaposlene te njihova definiranost omogućava mjerenje progresa u njihovom ostvarenju.
- **Izazovnost ali realističnost** – ciljevi su izazovni ali ne i nerazložno teški. Postavljeni su na temelju postojećih resursa.
- **Definiranost vremenskog razdoblja** – ciljevi Smjernica specificirani su za vremensko razdoblje u kojemu će biti ostvareni.
- **Obuhvaćenost područja ključnih rezultata** – postavljeni su za svaki aspekt ponašanja zaposlenih odnosno za sve županijske grupe poslova i aktivnosti.

Identificirana su ključna područja, aktivnosti koje najviše pridonose performansama Županije.

Opći ciljevi za sljedeće mandatno razdoblje su:

- 1. Postići viši stupanj decentralizacije, dekoncentracije te regionalizacije i demokratizacije.** Cilj je ostvariti viši stupanj decentralizacija pojedinih državnih funkcija kao i funkcija javnih poduzeća na području Županije, koje su od primarnog interesa za Županiju i za čije obavljanje Županija ima mogućnosti i sposobnosti. Cilj obuhvaća i istovremen proces decentralizacije sa Županije na jedinice lokalne samouprave za one funkcije koje su od njihovog primarnog interesa, a imaju mogućnosti obavljati ih samostalno ili u suradnji sa Županijom. Viši stupanj regionalizacije ostvarit će se kroz usklađenje regionalnog sustava sa sustavom Europske unije, a institucije regionalnog planiranja u najvećoj mogućoj mjeri koristiti za provedbu regionalne politike zapošljavanja. Viši stupanj demokratizacije odnosi se na jačanje regionalne i lokalne samouprave kao i uspostavu dobre suradnje s Državom te otvaranje Županije prema javnosti kako bi javnost bila partner u suodlučivanju.
- 2. Podići kvalitetu života i stabilnost egzistencije svih građana Županije.** Cilj se odnosi na postizanje veće stope zaposlenosti i aktivnosti stanovništva i na njihovu višu kvalifikacijsku strukturu, čime se ostvaruje veća mogućnost zarade i viši standard. Istovremeno ovaj cilj obuhvaća višu razinu usluga svih društvenih djelatnosti i u potpunosti očuvan okoliš. Cilj podrazumijeva i smanjenje mikroregionalnih razlika u gospodarskom razvitku Županije te poboljšanje uvjeta za razvoj i život u slabije razvijenim ili izoliranim mikroregijama (Gorski kotar, otoci, pogranična područja i sl.).
- 3. Ubrzati održivi ekonomski razvoj** što podrazumijeva snažan razvitak gospodarstva, povećanje ukupne vrijednosti bruto domaćeg proizvoda, dobiti i izvoza te stvaranje uvjeta za ostvarenje novih inicijativa i poticanje malog i srednjeg poduzetništva. Cilj također obuhvaća stvaranje povoljnog okruženja za samostalan i kreativan rad malih i srednjih poduzetnika kao i mladih kadrova čije se znanje i sposobnosti mogu bolje iskoristiti.
- 4. Postati i ostati ekološka županija** naša Županija je deklarativno već i prihvatila opredjeljenje, no potrebno je i kontinuirano promicati usklađivanje gospodarstva i socijalnog statusa stanovništva s očuvanjem okoliša. Visok stupanj postojeće očuvanosti prostora (kopna i mora) daje mogućnost da se preostali problemi zaštite okoliša riješe na odgovarajući način. To podrazumijeva planiranje, praćenje, sprječavanje, ograničavanje i uklanjanje nepovoljnih utjecaja na okoliš te zaštitu iznimno vrijedne prirode. Osnovicu za provođenje mjera i aktivnosti u ostvarenju ovog cilja činit će *Strategija i Program zaštite okoliša Županije*, koji su izrađeni i nalaze se pred usvajanjem na Županijskoj skupštini.
- 5. Uspostaviti institucionalni okvir za provođenje procesa održivog razvoja.** Županija se politički opredijelila potpisujući Povelju iz Aalborga, odnosno obvezujući se na uvažavanje i primjenu načela održivosti. Taj proces se mora na odgovarajući način organizirati i metodološki voditi, što se u Europi najčešće odvija pod nazivom „Lokalna Agenda 21“. Za organiziranje tog procesa već postoje razrađeni metodološki vodiči, no prvi korak uvijek predstavlja službeno uspostavljanje institucionalnog okvira za „Lokalnu Agenda 21“. Stoga proces održivog razvitka zahtijeva institucionalnu organizaciju na županijskoj razini pa će

se u tom smislu razmotriti mogućnost institucionalnog organiziranja službi ili Centra za održivi razvoj.

6. **Županija znanja i visoke kulturne razine** je cilj koji se može ostvariti podizanjem pedagoškog standarda i širih javnih potreba u školstvu. Viša razina visokoškolskog obrazovanja, pored boljih materijalnih uvjeta rada visokoškolskih ustanova podrazumijeva povezivanje znanosti s tehnološkim programima na regionalnoj razini i šire, te povezivanje u okviru međunarodnih udruženja. Na području kulture cilj je stvarati povoljne uvjete za djelovanje kulturnih ustanova i udruga te posebnu pažnju posvetiti očuvanju kulturne tradicije putem izdavačke i manifestacijske djelatnosti.
7. **Županija po europskim mjerilima.** Status kandidata Republike Hrvatske za člana Europske unije podrazumijeva dugotrajan proces prilagođavanja postojećeg sustava europskim standardima, što zahtijeva normativne i praktične promjene na državnoj ali i regionalnoj razini. Značajan aspekt je uravnoteživanje regionalnog razvoja, koji EU podržava iz svojih predpristupnih fondova što zahtijeva pripremu održivih projekata za financiranje iz predpristupnih i kasnije strukturnih fondova Europske unije. Proces također uključuje promicanje međuregionalne i međunarodne razmjene iskustava i suradnje.
8. **Afirmirati pomorsku i turističku orijentaciju Županije** inicirajući donošenje novih mjera državne politike u korist većih ovlasti na regionalnoj/županijskoj razini. Cilj je stvoriti povoljnije uvjete djelovanja pomorskih djelatnosti, uključujući turizam i brodogradnju, kroz posebne oblike državne potpore te uvođenje mjera na regionalnoj razini kojima se te djelatnosti potiču. Također je cilj cjelovitije valoriziranje i racionalno gospodarenje pomorskim dobrom.
9. **Integralno planiranje i upravljanje prostorom i okolišem** polazište je ostvarenja svih ciljeva. Ostvarenje ovog cilja polazi od pravovremene izrade i dorade planova, projekata i programa, koja osim stručne razrade obvezuje na uključivanje šireg kruga društvenih i interesnih skupina. Pored izrade planova upravljanje prostorom podrazumijeva i praćenje njihove realizacije kao i provođenje mjera očuvanja okoliša.
10. **Partnerstvo i koordinacija** između Republike Hrvatske i njenih institucija s regionalnom i lokalnom samoupravom u upravljanju javnim dobrima te državnim portfeljem u trgovinskim društvima i ustanovama na području Županije
11. **Veća transparentnost i odgovornost rada lokalne samouprave** ostvarit će se kroz pravovremeno informiranje i razmjenu iskustava s jedinicama lokalne samouprave, regijama u zemlji i inozemstvu, civilnim društvom kao i drugim zainteresiranim subjektima.

V. STRATEŠKI PROJEKTI I PROGRAMI

Primorsko-goranska županija će u okvirima zakonskih mogućnosti i obveza rješavati ključne regionalne zadatke i koordinirati razvojne aktivnosti gradova i općina na svom području. Svoj rad će usmjeriti prema ostvarenju ciljeva koje je postavila Vlada Republike Hrvatske te prema ciljevima kako ih je sama postavila u prethodnom poglavlju.

U tom nastojanju Županija će putem predstavničkog i izvršnog tijela, upravnih tijela te županijskih ustanova i trgovačkih društava prioritetno djelovati na nekoliko razina:

⇒ **Aktivnim partnerstvom s državom i drugim državnim i javnim institucijama i društvima utjecati i zalagati se za realizaciju prioritetnih kapitalnih projekata od državnog interesa i provođenje razvojne politike i programa Vlade RH na području Županije.**

✚ Cjelovitom realizacijom „**Prometnog čvora Rijeka**“ koji je jedino definiran Prostornim planom Primorsko-goranske županije („Službene novine“ 14/00), a sastoji se od tri osnovna dijela koja su prometno-funkcionalno nedjeljiva, pa tako i cjelovitost (kategorija) sjevernojadranskog (hrvatskog) pravca na V paneuropskom koridoru, a koji čvoru Zagreb daje posebnu prometno-gospodarsku ulogu na sjecištu s X paneuropskim koridorom. Na toj razini ističe se:

a) „**Lučko-terminalni čvor**“ u stvari je sustav Luke Rijeka kojeg čine četiri bazena na kvarnerskom prostoru. Njih je potrebno integralno razvijati za robni promet sukladno „Desetogodišnjem planu razvoja Luke Rijeka“. No, posebnu pažnju valja posvetiti osmišljavanju i realizaciji odgovarajućeg javnog putničkog prijevoza uz uspostavu „Zemaljsko-pomorskog terminala“ u Rijeci, kojemu je zadaća rasteretiti središte Županije od individualnog motornog prometa i integracija putničkog prijevoza.

b) „**Željeznički čvor**“ zahtijeva, prije svega, hitnu obnovu i osuvremenjivanje, radi sigurnosti prometa. Potrebna je izmjena sustava vuče, dogradnja drugog kolosijeka kroz središte Županije, od Škrljeva do Matulja, kao i obnova drugih željezničkih postrojenja, te omogućiti razvoj željezničkog sustava, odnosno dogradnju novih pruga prema Istri, Kopru i Trstu te nove, tzv. „Drežničke“, pruge prema Gospiću, Zagrebu i Splitu.

c) „**Cestovni čvor**“ (tzv. zaobilaznica s pripadajućim čvorovima od Matulja do Križišća, te novim dionicama cesta D403, D404 i D40) ključni je segment pravca Rijeka - Zagreb i potrebno ga je cjelovito dovršiti prije izgradnje punog profila autoceste Rijeka - Zagreb.

- U cestovnom čvoru potrebno je još razmotriti i interregionalnu funkciju čvora Orehovica koju je preuzeo čvor Čavle, te Orehovicu dalje prilagoditi prometnim potrebama Grada Rijeke-regionalnog središta.
- Vezano uz cestovni promet, također je nužno razmotriti i stanje naplate cestarine, tunelarine, mostarine i trajekata (na 8 točaka) koja su unutar županijskog prostora i to na presjecima pravaca bez adekvatne alternative.

- Dovršenje i izgradnja planiranih cestovnih pravaca: autoceste Rijeka-Zagreb u punom profilu, nastavak izgradnje (AC ili) BC od Križišća do Žute Lokve, te državnih cesta: Porozina – Lošinj (D100), Krk (D102), Liburnijska zaobilaznica (D 21-nova).
- Intermodalni robni terminal-„Logistički centar Miklavija“ u Matuljima
- Definiranje mreže linija javnog pomorskog putničkog prijevoza na plovnom prostoru Kvarnera u suradnji sa JLS i postojećim brodarom „Jadrolinijom“

- ✚ Razvoj brodogradnje temeljiti na njenom održanju uz nužnost restrukturiranja i tehnološke obnove s ciljem većeg uključivanja domaćih tvrtki u konačni proizvod
- ✚ Modernizacija i uvođenje ekološki prihvatljivih tehnologija i pogonskih goriva u postojećim velikim industrijskim postrojenjima (rafinerije, petrokemija, termoelektrane)
- ✚ Plinifikacija područja Županije prirodnim plinom
- ✚ Razvoj šumarstva i drvne industrije kroz razvoj clustera drvoprerađivača i obnavljanje šumskog fonda (pošumljavanje)
- ✚ Razvoj sustava zaštite i spašavanja (uvođenje helikopterske podrške)
- ✚ Zaštita mora zatvorenim sustavima odvodnje otpadnih voda («Projekt Jadran») te sanacija i uklanjanje oštećenih i potonulih brodova u akvatoriju Županije
- ✚ Sanacija postojećih odlagališta otpada «Sovjak» i «Viševac
- ✚ Planiranje i realizacija Sveučilišnog kampusa na Trsatu
- ✚ Planiranje i početak izgradnje Sveučilišne bolnice na Trsatu

⇒ **Nastaviti s aktivnostima međunarodne i međužupanijske (međuregionalne) suradnje:**

- ✚ partnerstvo s europskim regijama na realizaciji projekata financiranih iz predpristupnih fondova Europske unije
- ✚ aktivno učešće u radu Skupštine europskih regija te Odbora regija Europske unije
- ✚ aktivno učešće u radu Hrvatske zajednice županija
- ✚ Županija će poticati na suradnju i susjedne županije (Istarsku i Ličko-senjsku) kako bi zajednički izradili regionalni plan razvoja u području projekata vode, prometa i energetike, a koje nije moguće definirati samo unutar administrativnih granica Županija. Osim što ti projekti podliježu razmatranju na više interesnih razina, posljedice su uvijek najveće na lokalnom prostoru. Stoga je zajednički nastup za realizaciju državnih građevina na regionalnom prostoru opravdan.

⇒ **U suradnji s jedinicama lokalne samouprave Županija će koordinirati i dati podršku projektima od regionalnog značenja, te u suradnji s građanima, nevladinim udrugama i udrugama civilnog društva poticati programe od općeg značenja:**

- ✚ Uvođenje novog sustava zbrinjavanja otpada i izgradnja CZGO «Mariščina» sanacija ostalih komunalnih odlagališta i pretvaranje istih u transfer stanice i reciklažna dvorišta
- ✚ Osmišljavati i koordinirati razvoj vodoopskrbnih sustava, sustava odvodnje i plinifikacije (okrupnjavanje i povezivanje sustava)
- ✚ Zaštita kulturno-povijesnih spomenika i sakralne baštine kroz sanaciju i revitalizaciju («Putevima Frankopana») te kulturna i turistička valorizacija istih
- ✚ Poticati kulturno stvaralaštvo pojedinaca (mladi) i udruga te tehničku kulturu
- ✚ Stimulirati kvalitetu u kulturnom stvaralaštvu (FOND)
- ✚ Ulagati u objekte sporta i započeti ciklus gradnje školskih sportskih objekata
- ✚ Posebno razvijati sportsku infrastrukturu na Grobniku i Gorskom kotaru
- ✚ Stimulirati sportska dostignuća (FOND)
- ✚ razvijati sportski amaterizam i bavljenje sportom kroz školska sportska društva i školska natjecanja
- ✚ Potpora značajnim zimskim sportskim manifestacijama u Gorskom kotaru
- ✚ Poticati i podupirati značajne manifestacije (sport, kultura, sajmovi) u cilju turističke i uopće gospodarske promocije PGŽ
- ✚ Potpora Crvenom križu i dobrotvornim udrugama i ustanovama
- ✚ Unapređivanje socijalnog programa (poglavito za ljudi treće životne dobi i osoba s posebnim potrebama)
- ✚ Realizacija «sigurne kuće» za žene i djecu žrtve nasilja

⇒ **Poticati programe i razvoj ustanova kojima je osnivač, upravljati imovinom Županije te obavljati poslove sukladno zakonskim ovlastima i obavezama:**

- ✚ Ulagati u razvoj i opremanje županijskih zdravstvenih ustanova
- ✚ Poticati programe i projekte županijskih zdravstvenih ustanova u funkciji razvoja ustanova i zdravstvenog turizma (lječilišta, thalasso-welnes centri, specijalističke usluge)
- ✚ Unaprijediti smještajne kapacitete i programe domova za starije i nemoćne
- ✚ Ulagati u programe prevencije, u edukaciju i informatizaciju zdravstva
- ✚ Nakon donošenja pedagoškog standarda RH utvrditi prijedlog mreža ustanova u školstvu:
 - kontinuirano ulagati u opremu i objekte osnovnog i srednjeg školstva, graditi nove školske objekte poglavito školske sportske dvorane
 - poticati izvannastavne aktivnosti (školske sportske klubove) i dodatne programe
- ✚ Nastaviti i razvijati znanstveno-razvojnu suradnju sa Sveučilištem i Veleučilištem u Rijeci
- ✚ Unaprijediti upravljanje pomorskim dobrom kroz sustav koncesioniranja, ulaganja u pomorsko dobro te kroz sustav županijskih lučkih uprava
- ✚ Izgraditi županijske ceste (prioritetno cesta za GZGO Mariščinu Ž 5025)

- ✚ Županijske ustanove kulture približiti građanima i turistima kroz stalne postavbe, izložbe i manifestacije
- ✚ Izraditi i donijeti Strategiju održivog razvoja Primorsko-goranske županije i Regionalnog operativnog programa
- ✚ Završiti izradu Programa održivog razvoja otoka, Plana lokalnog razvoja Gorskog kotara i njihova provedba i njihova primjena
- ✚ Izraditi i donijeti energetske strategije Primorsko-goranske županije
- ✚ Izraditi izmjene i dopune Prostornog plana Primorsko-goranske županije
- ✚ Donijeti Strategiju i program zaštite okoliša te njihova provedba (zaštita mora, pitkih voda, zraka i tla – monitoring i provođenja mjera)
- ✚ Aktivirati i osmisliti program Javne ustanove «Priroda», očuvanje prirodne baštine
- ✚ Donijeti Program implementacije Glavnog plana razvoja turizma Primorsko-goranske županije
- ✚ Osmisliti brand Primorsko-goranske županije
- ✚ Zalagati se za realizaciju Projekta «Primorsko-goranska županija = golf destinacija»
- ✚ Osmisliti programe poticanja za otvaranje novih radnih mjesta i programa za zapošljavanje mladih kadrova
- ✚ Razraditi programe poticanja malog i srednjeg poduzetništva; poljoprivrede, stočarstva, ribarstva i marikulture, proizvodnja «zdrave hrane»
- ✚ Izraditi koncepcije i redefiniranje programa razvoja malih poslovnih zona
- ✚ Razraditi i dopuniti program rada Regionalne razvojne agencije
- ✚ Zalagati se za osnivanje Centra za održivi razvoj PGŽ i/ili Centra za razvoj otoka
- ✚ Razvijati upravljanje javnim financijama Primorsko-goranske županije («Lokalna riznica»)
- ✚ Podizati razine stručnosti županijskih tijela i stručnih službi i stvaranje pretpostavki za njihov učinkovitiji rad (objedinjavanje na jednom lokalitetu)

Programi i projekti za čije ostvarenje će se Županija prioritetno zalagati, u funkciji su:

- promjene filozofije razvoja - Županija znanja, kulture i sporta
- stvaranja pretpostavki za jačanje gospodarstva u svim segmentima za koje postoje prirodni resursi i preduvjeti (prioriteno turizam, promet),
- poboljšanja svih makroekonomskih pokazatelja i životnog standarda stanovništva u Županiji, kao i u svim njezinim mikroregijama, općinama i gradovima,
- povećanja razine svih vrsta usluga za pojedine populacijske skupine i stanovništvo u cjelini
- očuvanja prirodnih ljepota i čistoće okoliša te očuvanja i revitalizacija spomeničke, kulture i autohtone kulturne baštine.

Iz daljnje razrade smjernica vidljivo je da istovremeno postoji niz drugih projekata i zadataka koje će Županija nastojati ostvariti u mandatnom razdoblju. Nadalje, tek kroz planiranje godišnjih programa i proračuna biti će moguće realnije sagledati prioritete, dinamiku njihove realizacije, sredstava i izvore sredstva.

VI. SMJERNICE RAZVOJA I RADA

1. GOSPODARSTVO

1.1. Programi razvoja gospodarstva

Pravni okvir:

Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva, Zakon o trgovačkim društvima, Zakon o obrtu, Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Zakon o zadrugama, Zakon o ustanovama, Zakon o slobodnim zonama, Program poticanja malog i srednjeg poduzetništva Vlade Republike Hrvatske, Zakon o zaštiti intelektualnog vlasništva.

Glavni nositelji gospodarstva Županije su: brodogradnja, turizam, promet i veze, brodarstvo, petrokemija, financijske usluge, trgovina, šumarstvo i drvna industrija. Većina velikih sustava je u državnom vlasništvu naročito u brodogradnji, brodarstvu, petrokemiji.

Brodogradnja je jedna od strateških gospodarskih grana Županije koja je u državnom vlasništvu bez dugoročne vizije daljnjeg razvitka.

Aktivnosti na rješavanju problema brodogradnje s jasnom vizijom daljnjeg razvitka i profitabilnog poslovanja su sljedeće:

- Organizacijsko, tehnološko i financijsko konsolidiranje brodogradnje,
- Poticanje razvoja malih poslovnih zona,
- Poticanje programa izobrazbe poduzetnika,
- Poticanje nastupa gospodarstvenika na sajmovima,
- Poticanje povezivanja Sveučilišta i gospodarstvenika,
- Poticanje pripreme i uvođenje sustava normi ISO 9001 i ISO 14001,
- Poticanje razvoja inovacija i inovativne djelatnosti
- Poticanje aktivnosti i projekta, koje potiču udruživanje obrtnika-clusteri,
- Suradnja na provedbi zajedničkih programa s TIC-om, PINS-om i Regionalnom razvojnom agencijom PORIN,
- Kreditiranje poduzetništva,
- Podrška stvaranju domaće Regionalne banke za malo gospodarstvo, te burze vrijednosnica
- Osiguranje organizacijskih i stručnih pretpostavki za rad Regionalne razvojne agencije.

Malo i srednje poduzetništvo i obrtništvo postaje jedan od glavnih oslonaca gospodarstva i otvaranja novih radnih mjesta.

- Nedostatak odgovarajućih poslovnih prostora nastoji se riješiti izgradnjom malih poslovnih zona. Otvaranjem malih poslovnih zona omogućava se poduzetnicima i obrtnicima da dođu pod povoljnijim uvjetima do poslovnih prostora, odnosno omogućava se stvaranje poduzetničke klime, a samim time brži gospodarski rast i otvaranje novih radnih mjesta.
- Potreba za edukacijom poduzetnika kontinuirani je proces koji je nužan za uspješno poslovanje i napredak ponaosob svakog gospodarstvenika. Organiziranjem stručnih seminara/okruglih stolova omogućit će se poduzetnicima stjecanje novih znanja, uvažavajući trendove internacionalizacije, odnosno modernizacije poslovanja.
- Nastupom na sajmovima, gospodarstvenicima se pruža prilika da prezentiraju svoja dostignuća kao i usvajanje novih u svrhu sveobuhvatnog društvenog razvoja.
- Suradnjom sa Sveučilištem u Rijeci što više mladih ljudi i znanstvenika uključit će se u gospodarske tijekove Županije.
- Uz već postojeće institucije koje pomažu razvitak malog i srednjeg poduzetništva, „Tehnološki centar - Rijeka“ i Poduzetnički inkubator „PINS“, osnovana je Regionalna razvojna agencija „PORIN“ s ciljem realizacije projekata regionalnog razvoja Županije.
- U cilju ravnomjernog razvoja Županije pomoći će se razvoj potpornih institucija i novih organizacijskih oblika udruživanja poduzetnika i obrtnika naročito «clustera» radi zajedničkog nastupa na sve zahtjevnijem domaćem i stranom tržištu. S obzirom na skromnu praksu „clusterizacije“ u Republici Hrvatskoj clusteri na području Županije često su isticali kao pionirski primjeri hrvatskih clustera te su u širem akademskom i poslovnom okruženju tako i predstavljani i percipirani.
- Inovatorstvo je postalo sve važniji segment razvitka poduzetništva jer su mnoge inovacije komercijalizirane na tržištu što je omogućilo otvaranje novih radnih mjesta i tehnološki napredak uz bolje izvozne rezultate.
- Kreditiranje poduzetništva je sve interesantnije za banke koje uvažavaju programe razvitka malog i srednjeg poduzetništva. Županija se i do sada aktivno uključila u programe kreditiranja što je omogućilo smanjenje kamata, produljilo rokove otplate kredita, olakšalo osiguranje povrata kredita. Većina banka se uključila u programe kreditiranja što je pokrenulo investicijski ciklus i tehnološku obnovu malog i srednjeg poduzetništva, a samim tim i otvaranje novih radnih mjesta. Županija ulaže velika sredstva za subvenciju kamata jer je komercijalna kamata velika i banke još uvijek ne prihvaćaju u potpunosti male i srednje poduzetnike kao ravnopravne partnere i teško im odobravaju kredite.
- Osjeća se nedostatak domicilne regionalne banke koja bi podupirala malo gospodarstvo Županije pod povoljnijim uvjetima što se tiče kamata, obrade zahtjeva i osiguranja kredita zbog čega se nameće potreba za njenim osnivanjem.

Ključni problemi:

- nedovoljna suradnja (Županija – poduzetnici – općine/gradovi) u određivanju prioriteta u svezi izgradnje pojedinih malih poslovnih zona i nedostatna financijska sredstva, onemogućavaju da se predviđenom dinamikom realiziraju projekti, a samim time i stavljanje u funkciju pojedinih zona (poglavito Industrijska zona Bakar);
- nedovoljno vrednovanje i razvoj slobodnih zona;
- mali i srednji poduzetnici još uvijek otežano dobivaju kredite od velikih poslovnih banaka,
- osiguranje kredita je uglavnom hipotekarno, te mnogi poduzetnici ne posjeduju dovoljno imovine za garanciju iako imaju dobre programe. Osnivanje jamstvenog fonda i regionalne banke bi omogućilo veću poduzetničku inicijativu.
- postupak ishodovanja raznih dozvola, a naročito dozvola za gradnju je dugotrajan,
- nedovoljna organiziranost i nezadovoljavajući menadžment;
- tehničko-tehnološka opremljenost još uvijek na niskoj razini;
- poduzetnici teško prihvaćaju udruživanje u clastere iako samo tako mogu zajednički nastupiti prema velikim gospodarskim subjektima i tržištima kako na domaćem tako i na stranom tržištu;
- teško probijanje na sve zahtjevnija strana tržišta;
- zakonska regulativa se često mijenja;
- tradicionalna nezainteresiranost subjekata za udruživanjem;
- nepoznavanje clusterskih modela od strane gospodarstva kao i često pojednostavljivanje clusterskih načela kao i usporedbe sa zadrugama, udrugama ili drugim sličnim modelima povezivanja u prošlosti (SIZ-ovi, poslovne zajednice i sl);
- nedovoljna informiranost poduzetnika o zaštiti industrijskog vlasništva i načina patentiranja svojih proizvoda;
- nedostatna financijska sredstva za praćenje povećanog broja novih programa koji prate rad inovatora, te kvalitetnijeg predstavljanja inovatora na u cilju prodaje njihovih rješenja i stvaranja novih proizvoda.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

- ❖ osmisliti daljnju koncepciju razvoja poduzetničke infrastrukture (male poslovne zone i slobodne zone) u kojima bi se bržom i jeftinijom dostupnošću prostora ili zemljišta omogućilo nastavak razvijanja poslovnih subjekata i privlačenje novih (inozemnih) ulagača,
- ❖ sustavna edukacija poduzetnika nameće se kao prijeko potrebni faktor za uspješno poslovanje svakog gospodarskog subjekta, stoga je i cilj da se prepoznaju potrebe gospodarstvenika i shodno tome organiziraju edukativni ciklusi izobrazbe,
- ❖ suorganiziranjem sajamskih nastupa nastojat će se omogućiti što kvalitetniji marketinški nastup poduzetnika na tuzemnim i inozemnim sajmovima,
- ❖ pobuditi što veći interes poslodavaca, visokoškolskih ustanova i budućih diplomanata da zajedničkim djelovanjem ostvare razvoj ljudskih

- potencijala, podignu kvalitetu studiranja, unaprijede poduzetničke aktivnosti i u konačnici potaknu nova zapošljavanja,
- ❖ uvođenje i primjena norme ISO 9001 i sustava upravljanja okolišem prema normi ISO 14001 u malom gospodarstvu da prije ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju broj certificiranih tvrtki s područja naše Županije bude što veći kako bi se ravnopravno mogli uključiti u tržišnu utakmicu s ostalim članicama,
 - ❖ kreditiranje poduzetništva pod povoljnijim uvjetima u prvom redu onih programa koji će omogućiti otvaranje novih radnih mjesta
 - ❖ poticanje inovativne djelatnosti,
 - ❖ omogućavanje kreativnim pojedincima da svoje kvalitativne zamisli patentiraju i predstave privredi,
 - ❖ povezivanje Saveza i Udruga inovatora sa privredom radi osiguranja dodatnih sredstava za razvoj inovacija,
 - ❖ jedan od osnovnih ciljeva clusterizacije je povećanje konkurentnosti lokalnog gospodarstva međusobnim poduzetničkim povezivanjem,
 - ❖ stvaranje čvršćih poslovnih veza malih i srednjih poduzeća sa strateškim industrijama i većim gospodarskim subjektima.

Prioritet:

- ❖ provedba programa koji će omogućiti razvitak prvenstveno malog i srednjeg poduzetništva kroz provedbu programa izgradnje malih poslovnih zona, kreditiranje poduzetnika, edukaciju poduzetnika, razvoj clustera, pronalaženje inovativnih proizvoda, provedba programa uz suradnju s Regionalnom razvojnom agencijom „PORIN“, TIC-om, Pinsom, općinama i gradovima i svim ostalim institucijama koje rade na poticanju poduzetništva.

Provedbom navedenih programa prvenstveno se očekuje otvaranje novih radnih mjesta.

1.2. Unapređenje turizma

Pravni okvir

Zakon o privatizaciji, Zakon o turističkom zemljištu, Zakon o turističkoj djelatnosti, Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti, Zakon o boravišnoj pristojbi, Zakon o turističkom zajednicama i promicanju hrvatskog turizma. Pravilnici, uredbe i naredbe doneseni temeljem navedenih zakona.

Zbog prisutne recesije u većini europskih zemalja, kao i sve snažnije konkurencije, na turističkom tržištu već nekoliko godina vlada suzdržanost u potražnji, sve kasniji booking, tendencija povećanja kvalitete proizvoda, sve veća segmentacija potražnje, porast kratkih, intraregionalnih putovanja itd.

Unatoč brojnim nedostacima koji određuju mogućnosti razvoja hrvatskog i županijskog turizma, turizam u Primorsko-goranskoj županiji bilježi zadovoljavajuće rezultate. Županija je zadržala destinacijsku atraktivnost, prije svega kroz jedinstvenost prirodne i kulturne baštine. Taj se potencijal i nadalje mora kvalitetnije valorizirati i intenzivnije razvijati u cilju stvaranja prepoznatljivog identiteta Županije kao turističke destinacije.

I dalje je aktualno pitanje nedovoljno povoljnog imidža Županije i Hrvatske kao destinacije. Županijski turistički proizvod još uvijek nije na razini ponude nama konkurentskih zemalja, poput Italije, Španjolske, Turske i dr.

Iako Županija umnogome ovisi o intraregionalnom turizmu Europe (oko 90% od ukupnog broja turističkog prometa otpada na zemlje srednje i istočne Europe), za daljnji razvoj turizma i kvalitetnije repositioniranje, vrlo je važno privući/zadržati i udaljenija tržišta. Još je značajnije ne zaostati u razvoju prema «staroj» konkurenciji (Italija, Španjolska, Grčka), te naročito prema novoj regionalnoj konkurenciji u zemljama kao npr. Bugarskoj, Srbiji i Crnoj Gori, Turskoj. Te su zemlje prema socio-ekonomskoj strukturi turista koji posjećuju Hrvatsku, potencijalno vrlo jaka konkurencija.

Ključni problemi:

- sve snažnija konkurencija;
- česta neusklađenost kvalitete i cijene smještaja;
- nedovoljno raznolika izvanpansionska ponuda;
- nedovoljna koordinacija svih subjekata – čimbenika stvaranja turističkog proizvoda;
- privatizacija državnih tvrtki;
- niski standardi izgradnje objekata;
- niska razina profesionalizma u upravljanju organizacijama;
- niska razina ulaganja u stjecanje potrebnih znanja i vještina.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ kvalitetno provođenje utvrđenih programa unapređenja turizma kojima je za cilj stvaranje uvjeta za što bolje predstavljanje županijskog turizma;
- ❖ trajna zaštita prostora te razvoj turizma na temeljima visokih ekoloških standarda;
- ❖ u svrhu implementacije Glavnog plana razvoja turizma Primorsko-goranske županije, koordinacije raznih djelatnosti koje dio svojeg razvoja planiraju kroz turizam (kultura, poljoprivreda) ili su usko vezane uz turizam (pomet, zdravstvo) te kvalitetno planiranje razvoja turizma, destinacije i pratećih djelatnosti potrebno je postaviti institucionalni okvir koji treba odgovarati na potrebe razvoja županije kao destinacije te potrebe gospodarskih subjekata koji su uključeni u razvoj turizma;
- ❖ razvoj cjelovite turističke ponude;
- ❖ razvoj selektivnih oblika turizma.
- ❖ podizanje razine kvalitete smještajnih kapaciteta.
- ❖ standardizacija proizvoda i usluga u turizmu;
- ❖ ujednačeniji turistički razvoj mikroregija Županije;
- ❖ razvoj prometne infrastrukture;
- ❖ povećanje konkurentnosti turističke ponude na području cijele Županije;
- ❖ utjecaj na državnu politiku glede zakonskog uređenja turističkog zemljišta i privatizaciju;
- ❖ edukacija zaposlenih u turizmu.

Mjere:

- Poticanje rada i programa proračunskih korisnika prema utvrđenom programu unapređenja turizma, u sklopu čega posebnu pažnju usmjeriti na:
 - uređenje mjesta (okoliša) – obnova komunalne i ostale infrastrukture u općinama i gradovima,
 - unaprjeđivanje standarda smještajnih kapaciteta,
 - efikasnu zaštitu svih vrijednih (prirodnih i urbanih) područja,
- Sve poduzetničke pothvate koji doprinose kvalitetnom razvoju cjelovite ponude turističke destinacije.

1.3. Razvoj poljoprivrede

Pravni okvir:

Zakon o poljoprivredi, Zakon o poljoprivrednom zemljištu, Zakon o ekološkoj poljoprivredi, Strategija poljoprivrede i ribarstva Republike Hrvatske.

Usitnjenost poljoprivrednih površina jedna je od nepovoljnosti za razvoj intenzivnije proizvodnje te je bavljenje poljoprivredom kod većeg dijela proizvođača dopunska djelatnost. Nastojanjima da se potakne okrupnjavanje posjeda te stalnom edukacijom i kontinuiranom provedbom programa razvitka poljoprivrede postupno se razvijaju gospodarski subjekti organizirani kao obiteljska gospodarstva, obrti ili zadruge nositelji prepoznatljive proizvodnje. Takva tendencija je posljedica sve veće potrebe zajedničkog plasmana proizvoda više proizvođača i razvoja pojedinih proizvoda.

U segmentu voćarstva i vinogradarstva postoji značajan potencijal za širenje novih površina čije je podizanje važno prije ulaska u Europsku uniju obzirom na proizvodne kvote koje se očekuju. Jedna od nepovoljnosti je nedovoljna proizvodnja sadnog materijala na domaćem tržištu te nepostojanje verificiranih matičnjaka i potreba za definiranjem i očuvanjem autohtonih sorti.

Stočarstvo se kreće od proizvodnje mesa i sira na otocima s ekstenzivnim načinom proizvodnje do Gorskog kotara gdje je naglasak na intenzivnijoj govedarskoj proizvodnji za potrebe mljekarstva.

Potpora poljoprivrednim proizvođačima je najvećim dijelom usmjerena iz državnog proračuna dok Primorsko-goranska županija svoju potporu bazira na razvojnim programima. Sukladno tome je uz postojanje državnih službi Županija razvila dvije ustanove – Centar za brdsko-planinsku poljoprivredu i Centar za mediteransku poljoprivredu, čija je zadaća provedba specifičnih razvojnih programa te podrška razvoju poljoprivredne proizvodnje.

Ključni problemi:

- usitnjenost poljoprivrednih površina
- neriješeno vlasništvo za ostvarivanje mogućnosti daljnjeg razvoja i širenja proizvodnje
- gospodarenje poljoprivrednim površinama od strane „Hrvatskih šuma“ koje će nastavkom pošumljavanja i nekorištenjem za poljoprivrednu proizvodnju trajno izgubiti karakter potencijalnih poljoprivrednih površina
- neodređenost i nedovoljna zaštita poljoprivrednih proizvoda
- nedovoljno osiguranje uvjeta za zakonito plasiranje i kontrolu proizvoda
- nedovoljna edukacija poljoprivrednih proizvođača i organizacija plasmana proizvoda na tržište.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

- ❖ povećanje površina pod trajnim nasadima kontinuiranom provedbom programa obnove trajnih nasada u suradnji s jedinicama lokalne samouprave posebno na okrupnjavanju poljoprivrednih površina;
- ❖ stvaranje okruženja potpore i edukacije poljoprivrednih proizvođača putem razvoja županijskih centara za poljoprivredu, osiguranje trajnog smještaja za potrebe Centra za brdsko-planinsku poljoprivredu izgradnjom objekta ili eventualno kupnjom postojećeg;
- ❖ putem programa razvitka poljoprivrede poseban naglasak dati na zaštiti i definiranju karakterističnih proizvoda s prostora Županije te stvaranju preduvjeta za plasman proizvoda; nositelji razvojnih programa prvenstveno su županijski centri te poljoprivredne zadruge s područja Županije i ostale institucije;
- ❖ unutar razvojnih programa isticati na proizvodnji zdrave hrane i poljoprivredi baziranoj na ekološkim principima;
- ❖ obzirom na približavanje Republike Hrvatske Europskoj uniji inzistirati na povećanju površina pod trajnim nasadima te praćenju programa koji su usmjereni na proizvodnju sadnog materijala i definiranju i zaštitu autohtonih sorti i podizanju matičnjaka;
- ❖ okrupnjavanje poljoprivrednih površina u provedbi svih programa razvitka poljoprivrede;
- ❖ zaštita, organizacija i stvaranje preduvjeta za proizvodnju karakterističnih proizvoda te definiranje autohtonosti i zaštita zemljopisnog porijekla.

Mjere:

- Izrada programa raspolaganja poljoprivrednim zemljištem.
- Poticati na okrupnjavanje poljoprivrednih površina.
- Poticanje rada i razvoja županijskih centara za poljoprivredu.
- Investiranje u opremu i objekte županijskih centara za poljoprivredu.
- Poticanje nabave i sadnje sadnica kroz provedbu programa obnove trajnih nasada.
- Poticanje programa razvitka poljoprivrede.

1.4. Lovstvo, šumarstvo

Pravni okvir:

Zakon o lovu, Zakon o šumama, Nacionalna šumarska politika i strategija, Zakon o veterinarstvu, Zakon o otocima

Lovstvo

Lovišta Primorsko-goranske županije bogata su raznovrsnom divljači i većim dijelom dobro opremljena lovno tehničkim objektima.

Ulaganjem u programe razvitka lovstva obogaćen je fond divljači, izgrađeni i obnovljeni lovnotehnički objekti i komunikacije unutar lovišta tako da je lovni turizam sve značajniji na području Županije.

Sva zajednička lovišta su u zakupu koji ističe 2007. godine.

Šumarstvo

Šume su važan prirodni resurs Županije naročito na području Gorskog kotara gdje su i okosnica gospodarstva.

Šumama u državnom vlasništvu gospodari tvrtka „Hrvatske šume“ koja je u stopostotnom državnom vlasništvu i to centralizirano u Zagrebu, tako da Županija nema utjecaja na upravljanje.

Gospodarenje šumama u privatnom vlasništvu nije u potpunosti definirano postojećim Zakonom o šumama tako da gospodarenje nije kvalitetno.

Ključni problemi:

- **Lovstvo** - nedorečena i nejasna zakonska regulativa koja nije razlučila nadležnosti pojedinih institucija, lovačkih udruga, Županije i državne uprave na provedbi zakonske regulative koja regulira lovstvo.;
- **Šumarstvo** - upravljanje šumama je centralizirano u „Hrvatskim šumama“ te Županija i općina i gradova nemaju nikakav utjecaj na gospodarenje ovim važnim resursom.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

Lovstvo

- ❖ zalagati se da se gospodaranje otočkim lovištima uskladi sa Zakonom o otocima,
- ❖ potpora akcijama suzbijanja bjesnoće,
- ❖ unapređenje lovnog potencijala, lovne kulture i svijesti o održivom razvoju,
- ❖ unapređenje koordinacije s lovačkim udrugama i ostalim institucijama koje rade na problematici lovstva,
- ❖ prezentacija lovnih potencijala na specijaliziranim izložbama,
- ❖ zakup zajedničkih lovišta od 2007. god. nadalje,
- ❖ unapređenje sustava upravljanja zajedničkim lovištima,

Šumarstvo

- ❖ zalagati se za decentralizaciju „Hrvatskih šuma“,
- ❖ razvitak clustera u drvnoj industriji,
- ❖ inicijative za preradu drva u finalne proizvode
- ❖ gospodarenje šumama u privatnom vlasništvu.

Mjera:

- Praćenje programskih aktivnosti u lovstvu.

1.5. Brodarstvo i obalni linijski pomorski prijevoz

Pravni okvir:
Zakon o javnom prijevozu u linijskom obalnom pomorskom prometu

Međunarodni promet

U teretnom linijskom prometu brodar „Lošinjska plovidba“ d.d. održava međunarodni kontejnerski feeder servis između jadranskih i sredozemnih luka s lukom Rijeka.

Domaći promet

U putničkom segmentu dominantnu ulogu ima brodar „Jadrolinija“ d.d. Rijeka, koji održava dužobalne linije, trajektne i brzobrodске linije. Prisutno je povremeno pristajanje izletničkih brodova i cruisera u našim lukama.

U planu je poticanje, uspostava i održavanje javnog prijevoza u linijskom obalnom pomorskom prometu na području naše i susjednih županija, povezivanjem otoka s kopnom i obratno, putem županijskih i lokalnih linija;

Ključni problem:

- priprema prijedloga novog Zakona o obalnom linijskom pomorskom prometu, (rasprava u tijeku, očekuje uskoro usvajanje i primjena istog)

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

Na međunarodnoj i državnoj razini:

- ❖ poticanje, uspostava i intenziviranje održavanja teretnog linijskog prometa posebice feeder servisa,
- ❖ u putničkom segmentu cilj je privlačenje megacruisera u naše luke,
- ❖ nastojanja da državni brodar „Jadrolinija“ ostane u javnom vlasništvu sa sjedištem u Rijeci;

Na županijskoj razini:

- ❖ unaprijediti postojeći sustav brzobrodskih linija između otoka i Rijeke kao središta Županije i obratno;
- ❖ na postojećim državnim trajektnim linijama prisutnim u akvatoriju Županije, uvesti noćnu vožnju;
- ❖ poboljšati prometno povezivanja naseljenih otoka na području Županije međusobno, s administrativnim središtima na kopnu naše i susjednih županija, uspostavom i održavanjem županijskih i lokalnih linija

Mjere:

- Suradnja i koordinacija s relevantnim ustanovama za realizaciju navedenih ciljeva.
- Suradnja s državnim brodarom i resornim ministarstvom oko uvođenja noćnih trajektnih linija i intenziviranja i unapređenja sustava brzobrodskih linija.
- Provedba postupka uspostave i održavanja županijskih linija u obalnom linijskom pomorskom prometu.
- Provedba postupka uspostave i održavanja županijskih linija u obalnom linijskom pomorskom prometu podrazumijeva.
- Razvrstati županijske linije.
- Utvrditi uvjete koje mora ispunjavati brod za svaku pojedinu liniju.
- Odabrati brodarka.
- Utvrditi red plovidbe i cjenik za svaku pojedinu liniju.
- Uspostava i održavanje linije.

1.6. Pomorski, cestovni, željeznički i zračni javni linijski prijevoz putnika i sigurnost prometa

Pravni okvir:

Zakon o javnom prijevozu u linijskom obalnom pomorskom prometu, Zakon o prijevozu u cestovnom prometu, Zakon o zračnim lukama i Zakon o sigurnosti prometa na cestama, Odluke Županijskog poglavarstva,

Na području županije javni linijski prijevoz putnika obavlja se i to:

- U *pomorskom prometu* na brzobrodskim državnim linijama prijevoz putnika održava državni brodar "JADROLINIJA", dok se prijevoz putnika na županijskim linijama, u pravilu, ne održava.
- U *cestovnom prometu* na županijskim linijama prijevoz putnika održavaju prvenstveno tvrtke "AUTOTROLEJ" (javno vlasništvo) i "AUTOTRANS" (privatno vlasništvo).
- U *zračnom prometu* se javni linijski prijevoz putnika obavlja samo na lokalnoj liniji Unije – Mali Lošinj.

Karakterističan je slab standard (dnevna učestalost polazaka i povrataka) održavanja javnog linijskog prijevoza putnika na područjima gdje isti nije subvencioniran.

Sigurnost u segmentu cestovnog prometa prati se i analizira putem Županijskog savjeta za sigurnost prometa na cestama Županije (dalje u tekstu: Županijski savjet)

Ključni problemi:

- neisplativost obavljanja javnog prijevoza putnika na tržišnim načelima te je isti, u pravilu, moguće održavati samo uz subvenciju;
- u provedbi programa Županijskog savjeta za sigurnost prometa na cestama problem je u koordinaciji mnogobrojnih subjekata i sudionika.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

Opći cilj:

- ❖ definirati mrežu javnog prijevoza putnika;
- ❖ postupno uspostavljanje integralnog javnog prijevoza putnika na čitavom prostoru Županije.

Posebni ciljevi:

- ❖ omogućiti primjereno povezivanje lokalnih središta međusobno i lokalnih središta sa središtem Županije uz istovremeno povećanje sigurnosti svih sudionika u prometu;
- ❖ osigurati minimalni standard obavljanja javnog prijevoza putnika na cijelom području Županije;
- ❖ subvencionirati minimalni standard javnog prijevoza putnika ukoliko isti ne može funkcionirati na tržišnim načelima;
- ❖ na postojećim državnim trajektnim linijama nastojati uvesti noćnu vožnju;
- ❖ Aerodrom "ZRAČNA LUKA RIJEKA" alternativa aerodromu "ZRAČNA LUKA ZAGREB" te uspostavljanje više redovitih zračnih linija;
- ❖ Utvrđivanje mjera za povećanje sigurnosti u prometu

Prioriteti:

- ❖ ekonomsko valoriziranje i optimalno dimenzioniranje potrebnog standarda javnog prijevoza putnika;
- ❖ solidarno i razmjerno sudjelovanje gradova i općina u subvencioniranju minimalnog standarda obavljanja javnog prijevoza putnika;
- ❖ financijska pomoć gradovima i općinama s gospodarskim poteškoćama i depopulacijom stanovništva namjenski za subvencioniranje javnog prijevoza putnika;
- ❖ izbor programa domaćeg i međunarodnog prometa koji doprinose povećanju prometa putnika;
- ❖ zahtijevati od nadležnog Ministarstva Republike Hrvatske i nacionalnog prijevoznika "CROATIA AIRLINES" da aerodrom "ZRAČNA LUKA RIJEKA" bude alternativa aerodromu "ZRAČNA LUKA ZAGREB" te da uspostavi više redovitih zračnih linija;
- ❖ modernizacija «ZRAČNE LUKE RIJEKA» i/ili preuzimanje vlasničkih udjela Republike Hrvatske;
- ❖ ostvarenje projekta izgradnje prometnog vježbališta za automobile.

Mjere:

- Utvrđivanje mreže linija javnog prijevoza na čitavom prostoru Županije.
- Postupna uspostava integralnog prijevoza, po kriterijima sigurnosti, točnosti i udobnosti (uključujući i režime naplate).
- Izdavanje dozvola za obavljanje županijskog javnog linijskog cestovnog prijevoza putnika.
- Dodjela financijske pomoći općinama i gradovima, odnosno aerodromu "ZRAČNA LUKA RIJEKA" namjenski za subvencioniranje javnog prijevoza putnika, odnosno za programe domaćeg i međunarodnog prometa koji doprinose povećanju prometa putnika.

1.7. Poticanje rada lokalnih i regionalnih radio i televizijskih postaja

Pravni okvir:
Odluka Županijskog poglavarstva

Na području Županije djeluje i sjedište ima 9 (devet) lokalnih, odnosno regionalnih radio postaja i 2 (dvije) lokalne odnosno regionalne televizijske postaje

Ključni problemi:

- radi toga što se lokalne, odnosno regionalne radio i televizijske postaje ne financiraju iz radijske, odnosno televizijske pretplate i djeluju na relativno uskom medijskom području, poslovanje im u znatnoj mjeri zavisi o financijskoj pomoći Županije te gradova i općina.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

Opći cilj:

- ❖ poticanje proizvodnje i emitiranje radijskih i televizijskih programa, odnosno emisija od interesa, potreba i značaja za Županiju.

Posebni ciljevi:

- ❖ informiranje i obavješćivanje lokalnog stanovništva o temama od lokalnog, odnosno županijskog interesa, potreba i značaja;
- ❖ informiranje i obavješćivanje lokalnog stanovništva o radu tijela lokalne i županijske samouprave.

Prioriteti:

- ❖ izbor radijskih i televizijskih programa koji potiču proizvodnju i emitiranje emisija od lokalnog i županijskog interesa, potreba i značaja;
- ❖ izbor radijskih i televizijskih programa koji potiču proizvodnju i emitiranje emisija o radu tijela lokalne i županijske samouprave;
- ❖ proširenje područja slušanosti odnosno gledanosti.

Mjera:

- Potpora onim radijskim i televizijskim postajama koji proizvode i emitiraju programe i emisije od lokalnog, odnosno županijskog interesa, potreba i značaja.

2. INFRASTRUKTURA

2.1. Prometna infrastruktura

Pravni okvir:

Strategija prostornog uređenja RH, Strategija prometnog razvitka RH, Prostorni plan PGŽ te važeći zakonski i podzakonski akti vezani uz promet i prometnu infrastrukturu.

Promet je na prostoru Županije vrlo složen i mora se dovesti u funkciju gospodarstva i prostora.

Tranzit je nužno voditi izdvojenim putem, a reurbanizacijom gradskih struktura izbjegavati individualni motorni promet, a poticati razvoj javni putnički promet putnika.

Uslijed nedostatka prostora za hijerarhijski razvoj prometne mreže Prostornim planom Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 14/00) postavljen je prostorno-prometni model za daljnji suživot sustava Luke i sustava Grada Rijeke u središtu Županije. Stoga je, „Prometni čvor Rijeka“ ključni segment sjecišta dvaju međunarodnih pravaca i njihove prometne opravdanosti u nacionalnom gospodarstvu.

Prostornim planom Županije utvrđeni su segmenti prometnog čvora:

- a) „Lučko-terminalni čvor Rijeka“ (TČR),
 - b) „Željeznički čvor Rijeka“ (ŽČR),
 - c) „Cestovni čvor Rijeka“ (CČR).
- a) „Lučko-terminalni čvor Rijeka“ karakterizira sustav Luke Rijeka (4 lučka bazena na Kvarneru), definiranih i „Desetogodišnjim planom razvoja Luke Rijeka“ (1998.g.)
 - b) „Željeznički čvor Rijeka“ karakterizira zastarjelost ukupnih željezničkih postrojenja unutar „čvora“ i pravaca prema Zagrebu i Ljubljani (od Moravica do Šapjana).
 - c) „Cestovni čvor Rijeka“ karakterizira tridesetogodišnji tijek gradnje.

Ključni problemi je nedovoljno definirana strategija prometnog razvitka Republike Hrvatske i Županije, te nedovoljna koordinacija između različitih subjekata odgovornih za realizaciju prometnog razvitka, koji mora biti u funkciji gospodarstva Županije.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

- ❖ u čvorištu Rijeka povezati sve podsustave upravljanja prometom u jedan prometno-logistički centar iz kojeg će se optimirati ta djelatnost u funkciji gospodarstva na tom prostoru;
- ❖ izraditi Akcijski plan za realizaciju (po nositeljima) za svaki segment „čvora“, a na temelju Strategije prometnog razvitka Primorsko-goranske županije;

Prioriteti:

- ❖ prioritetna je verifikacija redefinicije ŽČR u funkciji razvoja Luke Rijeka i dijelom u funkciji razvoja Grada Rijeke;
- ❖ dovršenje izgradnje CČR (u njegovoj cjelovitoj prometnoj funkciji i s mogućnosti daljnjeg razvoja u funkciji Grada);

- ❖ uspostava „Zemaljsko pomorskog terminala putnika“ u Rijeci (na području Luke- na najpovoljnijoj lokaciji za putnike i to na svim razinama i jednom mjestu);
- ❖ na plovnom području Kvarnera verificirati mrežu linija javnog prijevoza putnika (uključujući i obale Istarske te Ličko-senjske županije tako učiniti iskorak za realizaciju takozvane „Plave magistrale“ i sve to uskladiti sa „Programom održivog razvoja kvarnerskih otoka“.

Mjera:

- Aktivno sudjelovanje upravnih i političkih struktura Županije za realizaciju državnih obaveza vezanih uz realizaciju infrastrukture planiranog (jedino mogućeg) prostorno prometnog rješenja u središtu Županije odnosno cjelovitosti prometnog čvora Rijeka.

2.2. Državne, županijske i lokalne ceste, željeznica i aerodromi

Pravni okvir:

Zakon o javnim cestama, Zakon o gradnji, Zakon o inspekciji cestovnog prometa i cesta, Zakon o željeznicama, Zakon o zračnim lukama i odluke Županijskog poglavarstva o raspoređivanju financijskih sredstava osiguranih u Proračunu PGŽ namijenjenih za provedbu planova i programa.

Od kapitalne cestovne, željezničke i zračne prometne infrastrukture na području Županije nalazi se:

- 16,3 km autoceste Rupa – Rijeka i 74,5 km autoceste Rijeka – Zagreb
- 540 km državnih cesta te 950 km županijskih i lokalnih cesta
- 31 km magistralne pruge Šapjane – Rijeka i 111 km Rijeka – Zagreb
- 18 km pruga I reda (Škrljevo – Bakar i Sušak – Rijeka)
- aerodromi "ZRAČNA LUKA RIJEKA", "GROBNIK", "MALI LOŠINJ" i "UNIJE".

Većina turističkih lokaliteta na području Županije, od općinskog, gradskog ili županijskog značaja, nije zadovoljavajuće označena.

Ključni problemi:

- nezavršenost punog profila autocesta,
- nedovoljna mreža kvalitetnih državnih cesta koja povezuje značajne objekte (Luka Rijeka, trajektne luke Brestova i Jablanac),
- nedostatak financijskih sredstava za izgradnju i održavanje županijskih i lokalnih cesta
- tehnički i tehnološki zastarjela željeznička i aerodromska infrastruktura.
- nepostojanje cestovne povezanosti naselja Kavrani i Goršeti na cestovnu mrežu Republike Hrvatske.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

Opći ciljevi:

- ❖ pojačana dinamika izgradnje i održavanja autocesta i državnih cesta;
- ❖ veći standard održavanja županijskih i lokalnih cesta;
- ❖ obnova i modernizacija aerodroma;
- ❖ osiguranje uvjeta za ravnomjerni i održivi razvoj svih područja i naselja u Županiji;
- ❖ vrednovati turističke lokalitete od značaja za općine, gradove i županiju;
- ❖ pomagati u saniranju postojećih šumskih cesta u naseljima koja nemaju odgovarajuću prometnu infrastrukturu;
- ❖ odrediti turističke lokalitete od značaja za županiju, gradove i općine

Posebni ciljevi:

- ❖ održavanje kvalitetne zimske službe;
- ❖ modernizacija željeznica i spajanje s mrežom istarskih željeznica;
- ❖ uvođenje kombiniranog županijskog javnog cestovno-željezničkog prijevoza putnika;
- ❖ poticanje programa investicijskih ulaganja u opremu i uređaje koji zadovoljavaju međunarodne standarde sigurnosti u zračnom prometu;
- ❖ poticanje programa investicijskih ulaganja u obnovu aerodromskih objekata;
- ❖ unapređenje infrastrukture (aerodromi i heliodorimi) za zračni promet na našim otocima.

Prioriteti:

- ❖ povećanje sigurnosti prometa i protočnosti na cestama;
- ❖ odrediti opremu i uređaje koji zadovoljavaju minimalni međunarodni standard sigurnosti u zračnom prometu primjeren očekivanom domaćem i međunarodnom prometu;
- ❖ odrediti razinu obnove aerodromskih objekata;
- ❖ izraditi studiju opravdanosti izgradnje infrastrukture potrebne za zračni promet na kvarnerskim otocima;
- ❖ odrediti kriterije i način sufinanciranja;
- ❖ označavanje turističkih lokaliteta od značaja za županiju, gradove i općine.

Mjere:

- Predlagati dodjelu financijske pomoći za one programe investicijskih ulaganja koji doprinose povećanju sigurnosti u cestovnom, željezničkom i zračnom prometu
- Poticati, koordinirati i usklađivati planove i programe investicijskih ulaganja sa svrhom učinkovite i optimalne realizacije projekata izgradnje, obnove i održavanja kapitalne prometne infrastrukture
- Službeno prihvaćanje elaborata pod nazivom "Označavanje značajnijih općinskih, gradskih i županijskih lokaliteta" i određivanje uvjeta i načina provedbe istog
- Nadzor nad provedbom označavanja značajnijih općinskih, gradskih i županijskih lokaliteta

2.3. Lučko, izvanlučko područje i pomorsko dobro**Pravni okvir:**

Pomorski zakonik, Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama, Uredba o postupku utvrđivanja granica pomorskog dobra, Pravilnik o evidentiranju i obilježavanju pomorskog dobra, Uredba o postupku davanju koncesija na pomorskom dobru, Plan intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u RH, Pravilnik o vrstama morskih plaža i uvjetima koje moraju zadovoljavati, Uredba o razvrstaju luka za javni promet i luka posebne namjene, Naredba o visini naknade za upotrebu pomorskog dobra koju plaćaju vlasnici brodica i jahti upisanih u očevidnik brodica odnosno jahti

Županija će intenzivirati i sufinancirati aktivnosti koje su vezane za utvrđivanje granica pomorskog dobra, za koncesioniranje i za zaštitu morskog okoliša. U tom smislu razradit će se poseban Program u kojem će se detaljnije definirati aktivnosti, sredstva i rokovi.

Upravljanje lukama i lučicama na području Županije ostvarivat će se direktno u dogovorima s nadležnim ministarstvima kada se govori o lukama iz nadležnosti države, te putem osam županijskih lučkih uprava za luke županijskog značaja, za koje će se izraditi četverogodišnji Program u kojem će se definirati organizacija, nadležnosti, potrebne i moguće investicije te rokovi izvršenja.

Od ukupne duljine obalne crte u Županiji od 1.065 km određeno je 167 km (15,41 %) granica pomorskog dobra. Još 13% je u postupku određivanja. Do sada je na snazi 61 koncesija na pomorskom dobru državnog ili županijskog značaja.

Županija ubire naknadu za korištenje pomorskog dobra za 17.000 registriranih brodica na našem području.

Županija je radi zaštite morskog okoliša osnovala Stožer operativnog centra za provedbu plana intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora. Putem županijskih lučkih uprava vodi se briga o upravljanju, gradnji i korištenju 55 luka otvorenih za javni promet. Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama („Narodne novine“ broj 158/03) obvezuje Županiju da vodi brigu o izvanrednom upravljanju pomorskim dobrom.

Ključni problemi:

- granice pomorskog dobra: skupi, opsežan i dugotrajan postupak utvrđivanja, spora uknjižba pomorskog dobra u zemljišne knjige;
- koncesije: neusklađenost zemljišnih knjiga i katastra, nedostatak prostornih planova, neutvrđene granice i spora uknjižba pomorskog dobra u zemljišne knjige;
- brodice: neprestane promjene podataka o brodicama, vlasnicima brodica, i adresama vlasnika;
- zaštita morskog okoliša: nepostojanje razrađenih projekata za opremanje i brzo djelovanje kod onečišćenja većih razmjera u različitim situacijama;
- županijske lučke uprave: nedovoljna sredstva za sanaciju dotrajalih obala, te nedostatak vezova za stanovništvo, prolazne goste, gospodarske i ribarske brodove;
- izvanredno upravljanje pomorskim dobrom: nedostatak potrebnih financijskih sredstava, nepostojanje potrebne tehničke dokumentacije.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ granice pomorskog dobra: sustavno određivanje granica pomorskog dobra u Županiji;
- ❖ koncesije: nastavak postupka koncesioniranja, daljnja informatizacija i pojednostavljenje postupka;
- ❖ brodice: veća automatizacija postupka, informatizacija očevidnika u lučkim kapetanijama, poboljšana naplata;
- ❖ zaštita morskog okoliša: redovito pratiti, podupirati i unapređivati sustav zaštite morskog okoliša, izraditi plan intervencija brze brodice;
- ❖ županijske lučke uprave: potpuna sanacija, povećanje broja vezova, uključivanje nerazvrstanih luka u sustav županijskih lučkih uprava;
- ❖ izvanredno upravljanje pomorskim dobrom: dovođenje obalnog ruba na van lučkom području u prihvatljivo i stabilno stanje, unapređenje izvanrednog održavanja, briga o zaštiti obalnog ruba.

Prioriteti:

- ❖ granice pomorskog dobra: uknjižba pomorskog dobra na gospodarski interesantnim područjima. Izrada baze podataka – GIS pomorskog dobra;
- ❖ koncesije: priprema područja za koncesioniranje, koncesioniranje područja koja se gospodarski koriste;
- ❖ brodice: uspostavljanje „on line“ veze s bazom podataka u očevidnicima lučke kapetanije u cilju bržeg i efikasnijeg ažuriranja podataka;
- ❖ zaštita morskog okoliša: postizanje potrebne razine spremnosti svih subjekata za provedbu Plana intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u Županiji, te nabavka i opremanje potrebnom ekološkom opremom i zaštitnim sredstvima;
- ❖ županijske lučke uprave: modernizacija luka u funkciji obalnog linijskog pomorskog prometa, sanacija podlokanih i urušenih dijelova luka, proširenje granica lučkog područja;
- ❖ izvanredno upravljanje pomorskim dobrom: saniranje obale na najkritičnijim mjestima i oštećenja od posljedica izvanrednih događaja.

Mjere:

- Granice pomorskog dobra: koordinacija svih državnih i županijskih institucija uključenih u postupak utvrđivanja granica pomorskog dobra i upisa u zemljišne knjige.
- Koncesije: u suradnji s lučkom kapetanijom utvrditi korisnike pomorskog dobra bez pravnog osnova, suradnja s resornim ministarstvom u cilju efikasnijeg upravljanja pomorskim dobrom.
- Brodice: Poboljšanje efikasnosti sustava naplate, uvođenje kaznenih odredbi za neplatiše, uvođenje godišnjih vinjeta za upotrebu pomorskog dobra.
- Zaštita morskog okoliša: prevencija mogućih iznenadnih onečišćenja.
- Županijske lučke uprave: rad na održavanju sigurnosti prometa i reda u lukama i povećanje prihoda iz lučkih i gospodarskih djelatnosti, prioritetno ulagati u trajektne luke, promicanje zaštite mora i morskog okoliša u lukama.
- Izvanredno upravljanje pomorskim dobrom: odrediti prioritete i plan ulaganja i održavanja, snimiti postojeće stanje, izrada projektne i tehničke dokumentacije.

2.4. Energetska infrastruktura

Pravni okvir:

Razvojni dokumenti RH i PGŽ i važeći zakonski i podzakonski akti kojima se definira energetski sektor.

U energetskej slici Primorsko-goranske županije uočena je velika ovisnost o nafti, te slabo korištenje alternativnih - obnovljivih izvora energije, a koji predstavljaju značajne energetske potencijale.

Proces energetske reforme Republike Hrvatske još nije dovršen pa taj sektor na razini Županije ima cijeli niz nositelja, uglavnom državne kategorije (kao što su HEP, proizvodnja, prijenos i distribucija, INA rafinerija i petrokemija), te dio nositelja regionalnog značaja (kao što su Energo i Amga Adria koji su koncesionari za distribuciju plina u Gradu Rijeci i nekoliko jedinica lokalne samouprave).

Skrb o energetskim bilancama, a temeljem Strategije energetskog razvitka Republike Hrvatske, postala je obaveza i Županije.

Projekt plinifikacije postao je važan energetski projekt Županije temeljem kojeg će se postupno omogućiti prijelaz s gradskog na miješani, a potom i prirodni plin.

Ključni problemi:

- još uvijek nije dovršena reforma energetskog sektora te je on dijelom i dalje centraliziran.,
- Projekt plinifikacije Primorsko-goranske županije ići će u provedbu nakon izmjene Zakona o tržištu plina,
- na razini Županije veoma malo su iskorišteni energetski potencijali obnovljivih izvora energije.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ smanjiti devastaciju okoliša uzrokovanu proizvodnjom, prijenosom, distribucijom i potrošnjom energije, te tako poboljšati energetske slike Županije i smanjiti ovisnost o nafti;
- ❖ poboljšanje energetske efikasnosti i ekološke povoljnosti treba tražiti na razini regije i uspostaviti regionalni poslovni model;

Prioriteti sukladno Zakonu o tržištu plina:

- ❖ definirati organizacijski model Regionalne energetske agencije na razini Županije (a nastavno i regije);
- ❖ provesti dodjelu koncesije u području plina na prostoru Županije;
- ❖ omogućiti korištenje umreženog UNP-a na otocima;
- ❖ poticati korištenje obnovljivih izvora energije.

Mjere:

- Organiziranje i uspostavljanje organizacijske strukture za energetske bilansiranje na razini regije.
- Provedba postupka dodjele koncesije za plin (izgradnja mreže i distribucija) na području Županije.
- Poticanje za korištenje alternativnih obnovljivih izvora energije: sunca, mora, biomasa, vjetra, te primjena kogeneracijskih i trigeneracijskih postrojenja.

2.5. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije

Pravni okvir:
Strategija energetskega razvika Hrvatske, Strategija energetskega razvika PGŽ

Primorsko-goranska županija je izrazito ovisna o nafti i naglo smanjenje dostupnosti nafte (zbog visokih cijena ili manjih količina na tržištu) bi imalo učinak elementarne nepogode na njeno gospodarstvo, ali i na njeno stanovništvo. Samo široka kampanja poticanja korištenja obnovljivih izvora energije, provedena sada, dok još uvijek naftna kriza nije izražena, može pripremiti gospodarstvo i stanovništvo na budući manjak fosilnih goriva.

Važno je voditi računa da bi naglo poskupljenje nafte kućanstva i druge korisnike energije moglo usmjeriti na drvo iz Gorskog kotara kao jedini odmah dostupan energent. To bi u relativno kratkom roku moglo dovesti do smanjivanja drvne mase Gorskog kotara (možda i pustošenja dijelova šuma), što bi se u drugom koraku odrazilo na kvalitetu i količinu vodenih resursa.

Ključni problemi:

- trenutna nedovoljna cjenovna atraktivnost obnovljivih energetske sustava,
- do sada nije bilo većih poticaja za uporabu alternativnih energetske izvora,
- nedovoljna svijest o promjenama do kojih će doći zbog iscrpljivanja rezervi fosilnih goriva.

Ciljevi i prioritete djelovanja:

- ❖ prema Državnoj strategiji o energetske razvitku osnovati Energetske centar i osmisliti njegov rad;
- ❖ iskoristiti postojeće europske mreže suradnje u kojima na definiranju zajedničkih projekata između subjekata u Županiji i partnera izvan zemlje;
- ❖ kandidirati određeni broj projekata za sredstva iz predpristupnih fondova;
- ❖ poticati edukativne akcije i publiciranja praktičnih priručnika za stanovništvo.

Prioritet:

- ❖ osnivanje energetske centra u suradnji s Državom.

Mjere:

- Djelovanje u pravcu osnivanja i stručnog ekipiranja energetske centra.
- Osmišljavanje sustava poticaja i promocije uporabe obnovljivih izvora energije (suradnja s Regionalnom razvojnom agencijom).
- Provođenje edukacijskih programa o energetske učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije u formalnom i neformalnom sustavu obrazovanja.

2.6. Vodna infrastruktura (voda i odvodnja)

Pravni okvir:

Zakon o vodama, Prostorni plan Primorsko-goranske županije, Vodoopskrbni plan PGŽ, važeći zakonski i podzakonski akti

Voda je temeljni razvojni resurs Primorsko-goranske županije. Temeljem te spoznaje izrađen je i usvojen Vodoopskrbni plan Primorsko-goranske županije, kao stručna podloga za dugoročni razvoj ne samo vodoopskrbe već i odvodnje. No, još uvijek nisu od strane Hrvatskih voda VGO Rijeka izrađeni vodnogospodarski planovi, a brigu o vodoopskrbi i odvodnji i dalje obavljaju komunalna društva koja su u vlasništvu više jedinica lokalne samouprave.

Vodoopskrba

U vodoopskrbne sustave uključena su 82 izvorišta različite minimalne izdašnosti (od 0 do 1500 l/s). Godišnje se na izvorištima zahvaća više od 50 mil. m³ vode, dok se potrošačima isporuči oko 33 mil. m³, od čega gotovo polovica domaćinstvima.

Iako na području Županije postotak priključenosti stanovništva na javni vodovod iznosi 93%, a gospodarstva 100%, stanje vodoopskrbe nije zadovoljavajuće. Postoji nedovoljna povezanost sustava i veliki gubici u mreži, a pojedina područja nemaju izgrađene sustave.

Odvodnja

Na području Županije, osim Rijeke, izgrađene sustave odvodnje imaju samo uža područja većih naselja. Također, u zaleđu većine izvorišta pitkih voda nema izgrađenih kanalizacijskih sustava (Grobnik, Gorski kotar).

Ključni problemi:

- veliki potencijali vode koja je neravnomjerno raspoređena, pa neki gradovi i općine ostaju bez vode,
- pitanje zaštita voda je visoko prioritetno pitanje,
- nepostojanje vodne rente te centralizirano upravljanje vodnim resursima,
- raspoloživa izvorišta nisu ravnomjerno rasprostranjena u odnosu na područja potrošnje,
- nedovoljna povezanost sustava i veliki gubici u mreži,
- u nekim sustavima (Delnice, Čabar, Opatija, Krk) potrebe za vodom u ljetnim mjesecima nadmašuju raspoložive zalihe,
- kakvoća vode,
- teškoće na područjima gdje nema izgrađenog sustava kao što su gornja zona Općine Matulji, dio Općine Mošćenička Draga, Općine Lovran te sjeveroistočni i jugozapadni dijelovi otoka Krka,
- izgradnja sustava odvodnje znatno zaostaje za izgradnjom vodoopskrbnih sustava, te uz obalu dolazi do zagađivanja mora, a u kopnenom dijelu zagađivanja tla i podzemnih voda koje se u našoj Županiji koriste za vodoopskrbu i koje predstavljaju rezerve pitke vode za pripadajuća područja,
- tijekom niza godina građeni sustavi odvodnje uglavnom nisu izgrađeni do kraja (npr. izgrađen je glavni kolektor, a nije izgrađena sekundarna kanalizacijska mreža),
- postojeća komunalna društva, slijedom nove prostorne organizacije Republike Hrvatske, postala su automatizmom koncesionari na distribuciju vode, ali i na vodu za piće, a ne mogu svi pružiti istu sigurnost i kvalitetu usluge potrošačima,
- odvodnja komunalno potrošenih voda znatno zaostaje za stupnjem razvoja vodoopskrbe što može ugroziti kvalitetu voda za piće, mora i tla, ali i usporiti razvoj sustava odvodnje, koji je ostao kao obveza jedinicama lokalne samouprave.

Cilj programa vodoopskrbe je okrupnjavanje i povezivanje vodoopskrbnih sustava kao jedinstvenog sustava na razini Županije te dovodjenje vode iz javnog vodoopskrbnog sustava u područja koja još nemaju vodovod. Program se sastoji od sufinanciranja izgradnje višegodišnjih kapitalnih projekata i to:

- Regionalni vodovod Gorski kotar
- Povezivanje riječkog i krčkog vodoopskrbnog sustava

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ očuvati količine i kvalitetu vode za piće;
- ❖ kontrolirati upravljanje ukupnim resursom voda koji je u nadležnosti Hrvatskih voda;
- ❖ razviti vodoopskrbu gdje još nije prisutna, te gdje je upitna kvaliteta i sigurnost opskrbe;
- ❖ sustav odvodnje dovesti što prije na razinu vodoopskrbe radi očuvanja kvalitete voda na izvorištu, te mora i tla;
- ❖ sustav vodoopskrbe i odvodnje razvijati jedinstveno i odgovorno obzirom na važnost resursa i njegove uloge po održivi razvoj, a obzirom da je obnovljiv, razvoj sustava temeljiti na cijeni usluge;
- ❖ uspostaviti do 2015.g. podsustave vodoopskrbe (I-faza: Rijeka, Novi Vinodolski i Lokve).

Prioriteti:

- ❖ zatražiti da Hrvatske vode VGO Rijeka izrade Vodnogospodarske planove i uputiti ih Županijskoj skupštini na usvajanje;
- ❖ izraditi poslovno-organizacijski model za regionalizaciju vodoopskrbe po tržišnim načelima i obnoviti koncesije na vode;
- ❖ dovesti u ravnotežu zahvaćenu i potrošenu vodu, odnosno vraćati ju primjereno obnovi prirodnom sustavu;
- ❖ razviti vodoopskrbu gdje još nije prisutna i gdje je upitna kvaliteta i sigurnost opskrbe;
- ❖ izgraditi zahvate vode na akumulaciji Lokvarka s pripadajućim uređajima i cjevovodima;
- ❖ izgraditi CS Kozala i cjevovoda V.Streljana-Kozala temeljem «Sporazuma o gradnji vodovoda pitke vode Rijeka-Krk i vodovoda Tribalj-Urinj» i Ugovora o uređenju međusobnih prava i obveza kojim je utvrđeno učešće ugovornih strana u financiranju izgradnje, a među ostalim i Županije;
- ❖ kod zaštite voda izgraditi sustave odvodnje u jedinicama lokalne samouprave Gorskog kotara radi zaštite izvorišta vode za piće (lokalnih izvora i izvora u priobalju),
- ❖ kod zaštite mora izgraditi sustave odvodnje otpadnih voda priobalnih i otočkih jedinica lokalne samouprave i središnje uređaje za pročišćavanje otpadnih voda s podmorskim ispustima, te sustave odvodnja i pročišćavanja otpadnih voda industrije.

Mjere:

- Mjere će se definirati po izradi i prihvaćanju vodnogospodarskih planova na Županijskoj skupštini.
- Pojedini projekti koji zadovoljavaju tražene uvjete kandidirat će se prema ministarstvima, predpristupnim i drugim fondovima uz davanje stručne pomoći jedinicama lokalne samouprave i komunalnim društvima.
- Predlagat će se osiguranje financijskih sredstava u županijskom proračunu za poticanje realizacije projekata izgradnje i rekonstrukcije sustava vodoopskrbe i odvodnje, za općine i gradove s nedostatnim proračunskim sredstvima i za područja bez tekuće (pitke) vode.

2.7. Komunalne usluge

Pravni okvir: Zakon o komunalnom gospodarstvu
--

Obavljanje komunalnih djelatnosti je na temelju ustavnih i zakonskih odredbi u nadležnosti općina i gradova na čemu se i temelji njihov razvitak, ali je u praksi iskazana nužnost i potreba da se i Županija sa svojim sredstvima potpore uključi u njihovo sufinanciranje. Također i Zakon o komunalnom gospodarstvu obvezuje Županiju da ukoliko jedinica lokalne samouprave nije organizirala obavljanje komunalnih djelatnosti po načelima komunalnog gospodarstva, organizira njihovo obavljanje na teret pojedine jedinice lokalne samouprave.

Ključni problemi:

- pojedine općine i gradovi s područja Županije imaju poteškoća u obavljanju pojedinih komunalnih djelatnosti po načelima Zakona o komunalnom gospodarstvu zbog nesrazmjera između proračunskih sredstava i komunalnih potreba,
- u većini gradova i općina više od 50% sredstava komunalne naknade, kao zakonom namjenski određenog izvora, troši se za održavanje nerazvrstanih cesta i javnu rasvjetu, pa tako visoka izdvajanja iz komunalne naknade za podmirenje navedenih troškova idu na štetu obavljanja ostalih komunalnih djelatnosti, odnosno ugrožavaju realizaciju cjelokupnog programa održavanja komunalne infrastrukture lokalnih jedinica,
- u većini jedinica lokalne samouprave prisutna je i problematika naplate komunalne naknade.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

- ❖ ravnomjerni razvitak te unapređenje komunalnog standarda na području Županije kroz financijsku pomoć općinama i gradovima.
- ❖ sufinanciranje obavljanja pojedinih komunalnih djelatnosti, u prvom redu troškova održavanja nerazvrstanih cesta sa zimskom službom, javne rasvjete i prijevoza putnika u javnom prometu u općinama i gradovima kojima je takva pomoć potrebna.

Mjera:

- Osiguranje financijskih sredstava za sufinanciranje obavljanja pojedinih komunalnih djelatnosti.

3. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

3.1. Zdravstvene ustanove

Pravni okvir:

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o zdravstvenom osiguranju, pripadajući podzakonskim akti, Odluka o ustrojstvu i djelokrugu upravnih odjela i službi u PGŽ.

Sukladno zakonskim ovlastima Županija ima zadaću da na području zdravstvene zaštite osigurava sredstva za provođenje epidemiološke, zdravstveno-statističke, socijalno-medicinske i zdravstveno-ekološke djelatnosti te promicanje zdravlja i prevencija bolesti na svom području. Nadalje, za provođenje mjera zdravstvene ekologije, hitne medicinske pomoći i organizaciju i rad mrtvozorničke službe.

Ove se djelatnosti obavljaju putem zdravstvenih ustanova kojima je osnivač Županija.

Primorsko-goranska županija je osnivač osam zdravstvenih ustanova čiji rad sufinancira, prati i nadzire, od kojih je svaka specifična u obavljanju nekog od segmenta zdravstvene zaštite, a to su:

- 1) Dom zdravlja Primorsko-goranske županije,
- 2) Ustanova za hitnu medicinsku pomoć Rijeka,
- 3) Psihijatrijska bolnica Rab,
- 4) Thalassotherapia Opatija - specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju bolesti srca, pluća i reumatizma,
- 5) Thalassotherapia Crikvenica - specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju,
- 6) Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije,
- 7) Ljekarna «Jadran» Rijeka,
- 8) Lječilište Veli Lošinj.

Na području Županije djeluju i dvije državne bolnice: Klinički bolnički centar Rijeka i Klinička bolnica Lovran čiji rad kontinuirano prati i podupire i sama Županija (nabavka opreme, vozila, uređenje prostora).

Dom zdravlja Primorsko-goranske županije kroz svoje ispostave organizirano obavlja primarnu zdravstvenu zaštitu, ali isto tako i laboratorijsku dijagnostiku, radiološki screening dijagnostiku, zaštitu mentalnog zdravlja, posebno djece, medicinu rada, organiziran je Centar za dijabetes, također organizira patronažnu službu i zdravstvenu njegu u kući, provodi zdravstvenu zaštitu reproduktivnog zdravlja adolescentica i mladih žena i niz drugih programa iznad zakonom definiranog minimalnog standarda u suradnji sa Županimom i gradovima i općinama. Ustanova će u budućem razdoblju nastaviti kontinuirano i kvalitetno obavljanje zdravstvene zaštite, provođenje preventivnih programa, kontinuirane edukacije te u dijelu kapitalnih ulaganja ulagati u uređenje prostora za zdravstvenu zaštitu, nabavljati potrebnu opremu i vozila, razvijati telemedicinu (otoci i Gorski kotar), preurediti stacionar u Malom Lošinj, urediti prostor za zdravstvenu zaštitu djece s tjelesnim hendikepom.

Ustanova za hitnu medicinsku pomoć Rijeka provodi izvanbolničku hitnu medicinsku pomoć organiziranu u cilju neprekidnog hitnog medicinskog zbrinjavanja osoba na dijelu područja Županije, dok je u udaljenijim područjima ista organizirana pri Domu zdravlja Primorsko-goranske županije. U predstojećem razdoblju za ustanovu je od bitne važnosti informatizirati prijavno-dojavnu jedinicu i unaprijediti komunikacijski sustav, obnavljati vozni park (sanitetska vozila s pripadajućom opremom) i prostorno objedinjavanje svih službi.

Psihijatrijska bolnica Rab obavlja sekundarnu zdravstvenu zaštitu: stacionarnu integralnu zdravstvenu zaštitu psihijatrijskih bolesnika, ovisnika, osoba s duševnim smetnjama i nebrojivih osoba, specijalističko-konzilijarnu i drugu medicinsku dijagnostiku, te stručno-istraživački rad iz područja psihijatrije i srodnih područja u cilju usavršavanja zdravstvene zaštite i unapređenja psihijatrijske struke. U budućem razdoblju bolnica će nastaviti razvijati svoju djelatnost i uvoditi nove programe, te kontinuirano obnavljati i rekonstruirati postojeće objekte te unaprijediti energetska infrastrukturu.

Thalassotherapia Opatija je specijalna bolnica, medicinska i znanstvena ustanova. Nastavna je baza Medicinskog fakulteta, sjedište Katedre za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju, a ujedno je i Referentni centar za zdravstveni turizam i medicinski programiran odmor Ministarstva zdravstva. Bolnica ima ugovor za kompletnu polikliničku zdravstvenu zaštitu (neinvazivnu kardiološku dijagnostiku). Pored toga izgrađen je i novi Thalasso Wellness centar u funkciji razvoja zdravstvenog turizma, od kojeg se očekuje znantan tržišni prihod. Radi daljnjeg unapređenja djelatnosti bolnice potrebna su nova ulaganja u proširenje radnog i smještajnog kapaciteta.

Thalassotherapia Crikvenica je specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju. Planovi ove ustanove usmjereni su u razvoj projekta baromedicine, ali i šire u smjeru izgradnje modernog medicinskog-terapeutskog trakta sa sadržajima za fizikalnu rehabilitaciju, inhalatorijem, specijalističkim ordinacijama i sl. U tijeku je izrada razvojne studije nakon čega bi bilo potrebno definirati daljni razvoj ustanove.

Lječilište Veli Lošinj provodi preventivnu zdravstvenu zaštitu, specijalističko-konzilijarnu i bolničku rehabilitaciju s naglaskom na korištenje prirodnih ljekovitih činitelja (iznimne klimatske pogodnosti) i dostignuća rehabilitacijske struke. Kao takvo Lječilište predstavlja neiskorišteni potencijal razvoja zdravstvenog turizma te je neophodno pronaći odgovarajući model (javno-privatno partnerstvo) za daljnja ulaganja i razvoj ove ustanove.

Putem **Nastavnog zavoda za javno zdravstvo** Županija provodi kao zakonske obveze specijalističku zdravstvenu zaštitu okoliša (okolišni i biološki monitoring), socijalno-medicinsku djelatnosti i istraživanja (epidemiološki nadzor nad zaraznim i nezaraznim bolestima) te niz preventivnih programa (izrada i provođenje, nadzor nad rezultatima), te program prevencije i izvanbolničkog liječenja bolesti ovisnosti. U tom smislu Zavod je vrlo usko vezan uz djelovanje Kliničkog bolničkog centra, Medicinskog fakulteta, Doma zdravlja PGŽ i dr. zdravstvene ustanove, a rezultate istraživanja, nalaze i preporuke bilo bi potrebno uključiti kao polazište za osmišljavanje programa i aktivnosti na drugim područjima (vodoopskrba, zaštita mora i drugih voda u funkciji kupanja i rekreacije, te gospodarenje otpadom - zbrinjavanje medicinskog (zaraznog) otpada što bi trebalo postati dodatni županijski interes radi opće sigurnosti njezinih građana)

Ključni problemi:

- u Županiji postoji zakonski određena mreža zdravstvene zaštite s propisanim standardima koja je određena u okvirima najosnovnijih zdravstveno-socijalnih potreba i financijskih mogućnosti, koje ne mogu zadovoljiti stvarne potrebe pučanstva,
- u pojedinim dijelovima Županije nije riješeno pitanje jednake dostupnosti specijalističke zdravstvene zaštite,
- nepovoljna je organizacija bolničke zdravstvene zaštite,
- ima nedostataka u ustroju i radu službe hitne medicinske pomoći,
- nedostatno je riješeno pitanje službe primarne zdravstvene zaštite u turističkoj sezoni,
- s osnova decentraliziranih funkcija Županija obavlja poslove investicijskog održavanja i kapitalnih ulaganja u prostore i opremu zdravstvenih u vlasništvu Županije, te kliničkih ustanova kojih je osnivač država,
- iz županijskog proračuna podupiru se kapitalni projekti zdravstvenih ustanova u vlasništvu Županije koji su od interesa za stanovništvo Županije, ali i šire.
- nužnost kontinuiranog ulaganja u investicijsko održavanje objekata i opreme zdravstvenih ustanova (decentraliziranje funkcije),
- nedostatna ulaganja u programe prevencije,
- unapređenje hitne medicinske pomoći u turističkoj sezoni,
- dostupnost specijalističke zdravstvene zaštite jednake za sve u Županiji
- izgradnja Sveučilišne bolnice na Trsatu – Rijeka, što za Županiju ima prvorazredni interes, budući da su bolnički kapaciteti više od 75% namijenjeni žiteljima Županije. Dinamika i opseg županijske potpore izgradnji utvrđivat će se sukladno dokumentu o izgradnji čiji je nositelj Republika Hrvatska.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

- ❖ ulagati u razvoj i opremanje županijskih zdravstvenih ustanova (decentralizirane funkcije);
- ❖ poticati programe i projekte županijskih zdravstvenih ustanova u funkciji razvoja ustanova i zdravstvenog turizma;
- ❖ unaprijediti hitnu medicinsku pomoć polazeći od činjenice da je zemljopisna rastresitost Županije razlogom većih objektivnih razlika u dostupnosti HMP za stanovnike pojedinih naselja, uz problem povećanja opsega djelatnosti u turističkoj sezoni radi višestrukog povećanja broja ljudi;
- ❖ nastaviti razvoj zdravstvenog informacijskog sustava;
- ❖ ulagati u županijske programe prevencije ili ranog otkrivanja bolesti odnosno drugih stanja koja imaju javno-zdravstveno značenje: programi ranog otkrivanja raka dojke, raka maternice i debelog crijeva i posebne skrbi za ugrožene skupine stanovnika (dojenčad, djeca, trudnice i starije osobe);
- ❖ podupirati zgradnju Sveučilišne bolnice u Rijeci čiji su bolnički kapaciteti namijenjeni žiteljima šire regije (Primorsko-goranska županija, Ličko-senjska, Istarska, dio Zadarske županije);

- ❖ postizati što veći stupanj izjednačavanja u dostupnosti svih oblika zdravstvene zaštite stanovnicima Županije, a jedna od mogućnosti je povećanje mreže specijalističkih timova izvan Rijeke prvenstveno na otocima i u udaljenim naseljima Gorskog kotara;
- ❖ ulagati sredstva u podizanje razine znanja i izvrsnosti djelatnika na području zdravstvene i socijalne zaštite uključujući potrebu posebnih stručnih odnosno zdravstvenih istraživanja u cilju ocjene zdravstvenog stanja nužnih za izradu programa prevencije i/ili u prioritetnim slučajevima.

Prioriteti:

- ❖ investicijsko održavanje objekata i opreme zdravstvenih ustanova;
- ❖ novi ustroj vanbolničke hitne medicinske pomoći;
- ❖ pomoć u izgradnji Sveučilišne bolnice na Trsatu;
- ❖ uvođenje specijalističke zdravstvene zaštite na području Županije koje pokriva primarna zdravstvena zaštita;
- ❖ programi prevencije i ranog otkrivanja malignih bolesti

Mjere:

- Izrada studija, programa i planova za rješavanje postavljenih ciljeva djelovanja u zdravstvenoj zaštiti.
- Planiranje novčanih sredstava u proračunu Županije za planirane i prihvaćene programe i projekte u zdravstvu u idućem mandatnom razdoblju.
- Sudjelovanje u donošenju planova razvoja zdravstvenih ustanova kojih je osnivač Županija.
- Izvršenje zakonskih obveza (javno-zdravstvene mjere, mrtvozorstvo i povećani standard zdravstvene zaštite iznad onog kojeg utvrđuje Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i HZZO).
- Provedba mjera kapitalnih ulaganja u objekte zdravstvene zaštite.
- Nadzor nad provođenjem planiranih programa i stručna evaluacija izvršenja.

3.2. Ustanove socijalne skrbi

Pravni okvir:

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Zakon o socijalnoj skrbi, pripadajući podzakonski akti, Odluka o ustrojstvu i djelokrugu upravnih odjela i službi u PGŽ.

Primorsko-goranska županija osnivač je pet ustanova socijalne skrbi:

- 1) Dom za starije i nemoćne «Kantrida»,
- 2) Dom za starije i nemoćne «Volosko»,
- 3) Dom za starije i nemoćne «Mali Kartec» Krk,
- 4) Dom za starije i nemoćne «M. A. Stuparić» Veli Lošinj,
- 5) Centar za rehabilitaciju Fortica-Kraljevica.

U području socijalne skrbi potrebe Županije su u izrazitom raskoraku s ovlastima. Tako je u ovom trenutku samo jedan vid institucionalne socijalne skrbi obuhvaćen decentralizacijom, ustanove za smještaj starijih i nemoćnih osoba.

Županija će nastaviti sa zalaganjem da se proces decentralizacije nastavi, prije svega, da obuhvati centre za socijalni rad (predvidivo jedan za područje cijele županije), a potom na sve ostale ustanove.

U Županiji postoji zakonski određena mreža ustanova socijalne skrbi s propisanim standardima, koja je određena u okvirima najosnovnijih potreba i financijskih mogućnosti, a koje ne mogu zadovoljiti stvarne potrebe pučanstva.

Zbog starenja pučanstva sve su prisutniji problemi skrbi za stare, nedostaju kapaciteti za smještaj starijih osoba i prisutna je potreba povećane skrbi za probleme invalidnih i hendikepiranih osoba.

S osnova decentraliziranih funkcija Županija u socijalnoj skrbi brine o rasporedu sredstava za materijalne rashode i djelatnost centara za socijalnu skrb i domova za starije i nemoćne osobe.

Dodatno tome iz županijskog proračuna se podupiru kapitalni projekti socijalnih ustanova u vlasništvu Županije koji su od interesa za stanovništvo Županije, ali i šire.

Ključni problemi:

- proširenje kapaciteta domova za starije osobe s naglaskom na stacionarni smještaj,
- izrada socijalne karte Županije s naglaskom na zaštitu ljudi treće životne dobi i osoba s posebnim potrebama,
- razvoj vaninstitucionalne skrbi o starijim osobama na području cijele Županije.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ zalagati se za izgradnju hospicija;
- ❖ ulagati sredstva u podizanje razine znanja i izvrsnosti djelatnika na području socijalne zaštite uključujući potrebu posebnih stručnih odnosno zdravstvenih istraživanja u cilju ocjene stanja nužnih za izradu novih programa za poboljšanje socijalne skrbi;
- ❖ izraditi socijalnu kartu Županije s naglaskom na zaštiti ljudi treće životne dobi i osoba s posebnim potrebama;
- ❖ podizati standard smještaja starijih osoba usporedno s poticanjem svih odgovarajućih vaninstitucionalnih oblika socijalne skrbi.
- ❖ proširiti kapacitete domova za starije osobe s naglaskom na stacionarno zbrinjavanje;

Mjere:

- Izrada studija, programa i planova za rješavanje postavljenih ciljeva djelovanja u socijalnoj skrbi.
- Planiranje novčanih sredstava u proračunu Županije za planirane i prihvaćene programe u socijalnoj skrbi u idućem mandatnom razdoblju.
- Sudjelovanje u donošenju planova razvoja ustanova socijalne skrbi kojih je osnivač Županija.
- Izvršenje zakonskih obveza i povećani standard iznad onog kojeg utvrđuje Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi.
- Provedba mjera kapitalnih ulaganja u objekte socijalne skrbi.
- Nadzor nad provođenjem planiranih programa i stručna evaluacija izvršenja.

3.3. Programi u zdravstvu i socijalnoj skrbi iznad standarda

Županija ima pravo i dužnost sudjelovati u trajnom podizanju razine zdravstvene zaštite i socijalne skrbi za stanovništvo na svom području, što, prije svega, znači smanjivanje zatečenih razlika u standardu pojedinih područja odnosno jedinica lokalne samouprave i podizanje zdravstveno-socijalnog standarda na viši nivo od zakonom predviđenih u interesu pučanstva.

Od strane Države zapostavljeni su preventivno-medicinski postupci, a koji dugoročno donose pozitivne efekte na kvalitetu života i financijske uštede smanjenjem pojavnosti bolesti. Isto tako, ne ulaže se dovoljno u edukaciju stručnih osoba.

Iz tih se razloga iz županijskog proračuna podupiru programi zdravstvenih i socijalnih ustanova u vlasništvu Županije koji su od interesa za stanovništvo Županije ali i šire, odnosno programi Crvenog križa, pojedinaca-specijalista, udruga i neprofitnih organizacija koje djeluju na ovom području i organizirano pružaju različite oblike pomoći pučanstvu.

Kroz Centar za psiho-socijalnu pomoć stradalnicima domovinskog rata pruža se potpora stradalnicima i sudionicima rata i njihovim obiteljima. Podupiru se i provode programi potpore mladima u cilju izbora zdravog načina življenja i prevencije ovisnosti. Provode se znanstvena istraživanja, podupire se program razvoja civilnog društva

Nadalje, aspekti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi na različite se načine ogledaju i u drugim sektorima društva pa je tako primjerice u turizmu, kao ključnoj gospodarskoj djelatnosti s tendencijom postizanja cjelogodišnjeg kvalitetnog turizma, upravo nužna orijentacija na zdravstveni turizam. Zdravstveni turizam treba smatrati „izvozom medicinskog znanja – usluga, a vodeći razlozi – prednosti za to su:

- klimatske pogodnosti: *u zimskom razdoblju* - bolesti dišnih organa, reumatske i druge bolesti organa za kretanje, *u ljetnom razdoblju* - kožne bolesti, cijelu sezonu moguća dijetološka ponuda (zdrava prehrana);
- oslonac na specijalne bolnice s visoko specijaliziranim zdravstvenim osobljem;
- relativno mala ulaganja u dopunske sadržaje;
- ulaganja u bazene omogućuju (sezona-neovisno) hidroterapijsku ponudu.

Posebnu, potpuno neiskorištenu, ponudu čini mogućnost odmora (ljetovanja) obiteljima bolesnika, koje se mogu smjestiti u kapacitete pod stručnim medicinskim nadzorom (bolničke ili „obične“).

Agroturizam, uz malo napora, može se poistovjetiti sa zdravstvenim turizmom uz naglasak na „eko“ proizvodnju hrane odnosno „ZDRAVU HRANA“.

U sektoru poduzetništva moguće je poticati proširenje „ponude“ dijagnostičkih i/ili terapijskih postupaka, te nova (obiteljska) rješenja u zadovoljavanju potreba u socijalnoj skrbi.

Županija se treba založiti da mladi u sklopu redovnog školovanja dobiju dovoljno znanja o vlastitom zdravlju s posebnim naglaskom na rast i razvoj. Umjesto prenaplašene „borbe protiv ...“, znanjem se treba „boriti za zdravi život“.

Slična znanja treba omogućiti mladima da bi spriječili sva socijalno rizična ponašanja, te tako djelovali preventivno, odnosno znanjem upravljali vlastitom socijalnom sudbinom. Jedan od načina djelovanja je i putem sporta koji treba biti u funkciji zdravog rasta i razvoja te zaštitnog odgoja i obrazovanja.

Ključni problemi:

- skrb o sudionicima i stradalnicima domovinskog rata,
- rad sa djecom i mladeži s ciljem prevencije ovisnosti,
- rad na stvaranju zaštitne mreže u lokalnoj zajednici,
- briga i skrb o svim drugim «ugroženim» skupinama društva.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

- ❖ potpora programima «zdravog života, ponašanja i djelovanja mladih» u sustavu borbe protiv pojave ovisnosti kod mladih;
- ❖ potpora programima skrbi za sudionike i stradalnike domovinskog rata i druge «ugrožene» skupine društva.

Prioriteti:

- ❖ programi potpore djeci i mladeži s ciljem prevencije ovisnosti i neprihvatljivog ponašanja;
- ❖ realizacija «sigurne» kuće

Mjere:

- Planiranje novčanih sredstava u proračunu Primorsko-goranske županije za planirane i prihvaćene programe u zdravstvu i socijalnoj skrbi u idućem mandatnom razdoblju.
- Provedba mjera kapitalnih ulaganja u objekte zdravstvene zaštite i socijalne skrbi.
- Nadzor nad provođenjem planiranih programa i stručna evaluacija izvršenja.

3.4. Županijske ustanove u kulturi

Pravni okvir:

Zakon o muzejima, Zakon o ustanovama, Zakon o financiranju javnih potreba u kulturi, statuti ustanova kulture, odluke Županijske skupštine i Županijskog poglavarstva.

Primorsko-goranska županija osnivač je tri ustanove kulture, djelovanjem značajnih i izvan granica Županije, i to:

- 1) Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja Rijeka,
- 2) Prirodoslovnog muzeja Rijeka
- 3) Ustanove «Ivan Matetić Ronjgov» Viškovo.

Kao osnivač ustanova, Županija je dužna osigurati materijalne uvjete za njihov rad financiranjem redovne djelatnosti (osiguravanje uvjeta rada ustanova, uređenje prostora ili građevine), te programskih aktivnosti.

Ključni problemi:

- Županija kao osnivač ustanova kulture nije i vlasnik zgrada u kojima su smještene, pa tako zgrade Muzeja u vlasništvu su Grada Rijeke, a Ustanove «Ivan Matetić Ronjgov» Općine Viškovo,
- prostorni kapacitet zgrade i okoliša Prirodoslovnog muzeja vrlo je mali i zbog toga nije moguć daljnji razvoj ustanove,
- kod oba Muzeja prostor za očuvanje i zaštitu muzejskih zbirki tek djelomično odgovara zahtjevima muzejske djelatnosti,
- prostor «Guvernerove palače» koristi se za veliki broj kulturnih i protokolarnih događaja i manifestacija, kao i za vjenčanja građana, što otežava rad Muzeja, a ne donosi adekvatna financijska sredstva,
- dio zgrade «Guvernerove palače» koristi Županijski centar za obavješćivanje, čija djelatnost nije sukladna muzejskoj djelatnosti,
- zgrada «Guvernerove palače» je zaštićeni spomenik kulture i potrebna su daljnja ulaganja u uređenje, kako bi se do kraja privela svrsi i zaštitila od propadanja.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ ostvariti financijske pretpostavke kojima će se ustanovama u kulturi omogućiti da uz postojeće programske aktivnosti pokrenu nove od interesa za Županiju, te intenziviraju djelovanje u javnosti, uz uspješnu prezentaciju;
- ❖ poticati daljnji pedagoški rad ustanova s učenicima i mladeži, te programe koji primjereno prezentiraju djelovanje muzeja i muzejsku građu;
- ❖ potaknuti ustanove na suradnju sa subjektima u turizmu kako bi se sadržaji valorizirali u turističkoj ponudi;
- ❖ rješavati problematiku koja otežava djelovanje ustanova;
- ❖ potaknuti aktivnosti ustanova kojima bi se povećao opseg financiranja programa iz izvora izvan Županijskog proračuna;

Prioriteti:

- ❖ uređenje novih postava muzeja, čime će se omogućiti primjerena prezentacija muzejske građe, popularizacija sadržaja i daljnje otvaranje prema javnosti;
- ❖ podržavanje i proširenje programa očuvanja narodne baštine Ustanove «Ivan Matetić Ronjgov»;
- ❖ poticanje sustavne suradnje sa subjektima školstva i turizma;
- ❖ rješavanje problematike koja otežava djelovanje ustanova u kulturi;
- ❖ poticanje aktivnosti kojima bi se povećao opseg financiranja programa ustanova iz izvora izvan Županijskog proračuna;
- ❖ planiranje i izvršavanje daljnjeg uređenja zgrade «Guvernerove palače»;
- ❖ planiranje i priprema dogradnje zgrade Prirodoslovnog muzeja.

Mjera:

- Unapređenje dosadašnje poslovne komunikacije na svim područjima kulturnog djelovanja.

3.5. Županijske ustanove školstva

Pravni okvir:

Zakon o osnovnom školstvu, Zakon o srednjem školstvu, Zakon o ustanovama, Zakon o javnoj nabavi, Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Zakon o proračunu.

Akti koje svake godine donosi Vlada Republike Hrvatske: Odluka o kriterijima i mjerilima za utvrđivanje bilančnih prava za financiranje minimalnog financijskog standarda javnih potreba osnovnih škola i Odluka o kriterijima i mjerilima za utvrđivanje bilančnih prava za financiranje minimalnog financijskog standarda javnih potreba srednjih škola.

Akti koje svake godine donosi Županijskog poglavarstva: Odluka o kriterijima, mjerilima i načinu financiranja minimalnog financijskog standarda za decentralizirane funkcije osnovnih škola i Odluka o kriterijima, mjerilima i načinu financiranja minimalnog financijskog standarda srednjih škola i učeničkih domova, Operativni planovi investicijskog održavanja objekata osnovnih škola, srednjih škola i učeničkih domova.

Akti Županijskog poglavarstva: Odluka o načinu korištenja i uplaćivanja dijela ostvarenog vlastitog prihoda škola, Odluka o uvjetima, kriterijima i postupku za uzimanje i davanje u zakup prostora i opreme u školama.

Osnovno i srednje školstvo u Republici Hrvatskoj doživjelo je u posljednje četiri godine korjenite promjene od kojih su najznačajnije da je financiranje određenih izdataka škola prenjeto na županije i 32 grada, te da su od 1. siječnja 2002. godine osnivači srednjih škola - županije, a osnovnih škola - županije i 32 grada u Republici Hrvatskoj.

U Primorsko-goranskoj županiji djeluje ukupno 61 osnovna škola, od kojih su 3 privatne škole s pravom javnosti, te 32 srednje škole (od toga 2 privatne škole s pravom javnosti), i 6 učeničkih domova (4 su samostalne ustanove, a 2 doma djeluju u sklopu srednjih škola).

Decentralizacijom je Županija preuzela osnivačka prava nad 29, a financiranje 30 osnovnih škola s područja «riječkog prstena», Gorskog kotara, Liburnije, Vinodola, te otoka Krka, Raba, Cresa i Malog Lošinja.

Preuzeta su osnivačka prava nad 30, a financiranje 31 srednje škole. Osnivačka prava preuzela je i nad svim učeničkim domovima, kao i obvezu sufinanciranja smještaja i prehrane učenika srednjih škola koji imaju stalno prebivalište na području Županije, a smješteni su u domove u drugim županijama.

Decentralizacijom Županija financira materijalne troškove ustanova osnovnog i srednjeg školstva, investicijsko održavanje objekata i opreme, prijevoz učenika osnovnih škola i djelatnika srednjih škola, smještaj i prehranu učenika srednjih škola u učeničkim domovima, te kapitalna ulaganja u objekte i opremu školstva.

Uz redovne programe osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja, za programe školstva iznad postojećeg minimalnog standarda osiguravaju se dodatna sredstva, kako bi se stvorili uvjeti za kvalitetnije obrazovanje, razvoj znanja i vještina prema potrebama i interesima učenika, zadovoljile specifične potrebe učenika s teškoćama, darovitih učenika, učenika-putnika, te za druge namjene u funkciji unapređenja školstva. Iz izvornih prihoda Županije u školama se financiraju razni programi kao šire javne potrebe.

Odlukama Vlade Republike Hrvatske o minimalnim financijskim standardima utvrđuje se i visina sredstava za investicijsko održavanje školskih objekata i opreme. Obzirom na veliki broj školskih objekata u funkciji nastave (ukupno 127) i njihovo stanje, sredstva za investicijsko održavanje su nedostatna za sve radove koje bi trebalo izvršiti. Stoga je bilo potrebno racionalno planirati raspodjelu raspoloživih sredstava, prioritetno za zahvate kojima se omogućuje nesmetano odvijanje nastavnog procesa.

Ustanove školstva ne raspolažu dovoljnim brojem sportskih dvorana i drugih sportskih objekata za potrebe nastave tjelesnog odgoja i drugih sportskih aktivnosti, što je naročito izraženo u srednjoškolskim ustanovama u gradu Rijeci, te mnogim ustanovama školstva na otocima i u Gorskom Kotaru.

Ključni problemi:

- nelogičnosti u Zakonu o osnovnom i Zakonu o srednjem školstvu - osnivač ima velike obveze u odnosu na ustanove, a neadekvatna prava (nema utjecaja na izbor ravnatelja, nema većinu u školskim odborima te ne može utjecati na donošenje poslovnih odluka itd.),
- nedovoljno definirane funkcije i podjela poslova između subjekata koji su uključeni u proces decentralizacije,
- Republika Hrvatska nije donijela Državni pedagoški standard za obrazovne podsustave osnovnog i srednjeg obrazovanja, temeljni akt kojim se utvrđuju osnovna mjerila i uvjeti za ostvarivanje djelatnosti, a iza kojeg slijedi utvrđivanje prijedloga mreže ustanova osnovnog i srednjeg školstva,
- zakonima neriješena mogućnost daljnjeg prenošenja osnivačkih prava,
- nezadovoljavajući protok informacija, nedovoljna komunikacija i neuvažavanje statusa, nadležnosti i specifičnih potreba Županije od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ da se svim učenicima omogući kvalitetno obrazovanje i uspješni razvoj potencijalnih sposobnosti pod jednakim uvjetima;
- ❖ osnovna obveza osnivača/financijera je da ustanovama školstva osigura uvjete rada sukladno minimalnim financijskim standardima, te racionalnim gospodarenjem raspoloživim sredstvima poboljša kvalitetu rada, a posebnu pažnju pridati područjima gdje ustanove djeluju u otežanim uvjetima (otoci, Gorski kotar);
- ❖ transparentno i namjensko trošenje decentraliziranih sredstava, sukladno Zakonu, odlukama Vlade Republike Hrvatske i odlukama Županijskog poglavarstva;
- ❖ poboljšanje pedagoškog i financijskog standarda ustanova školstva čiji je osnivač Županija;
- ❖ poboljšanje komunikacije s nadležnim ministarstvom;
- ❖ donošenje državnog pedagoškog standarda i utvrđivanje prijedloga mreže osnovnog i srednjeg školstva.

Prioriteti:

- ❖ daljnja razrada kriterija i mjerila decentraliziranog financiranja radi postizanja što racionalnijeg i ekonomičnijeg financiranja škola,
- ❖ kontrola i racionalizacija svih troškova, kako bi se preraspodjelom raspoloživih sredstava poboljšao standard nastave u ustanovama školstva;
- ❖ proširenje programa iznad osnovnog pedagoškog standarda (širih javnih potreba) s novim sadržajima i na nove korisnike, posebice Programa produženog boravka učenika - putnika u Gorskom kotaru i na otocima;
- ❖ poticanje unapređenja rada stručnih službi ustanova školstva i uvođenje «on line» komunikacije s ustanovama školstva kako bi se ostvarilo izravno praćenje i kontrola realizacije proračuna;
- ❖ poticanje programa kojima se unapređuju uvjeti i razina obrazovanja;
- ❖ nastavak aktivnosti na poboljšanju kvalitete prostornih uvjeta rada škola kroz investicijsko održavanje objekata i opreme;
- ❖ objedinjena nabava namještaja i opreme ustanovama školstva, prema iskazanim potrebama. Nabava barem jednog kombi-vozila godišnje za osnovnu školu, čime se ostvaruje ušteda na troškovima prijevoza učenika;
- ❖ izgradnja novog srednjoškolskog centra na području Grada Rijeke;
- ❖ dovršenje izgradnje i izgradnja novih sportskih dvorana u suradnji s nadležnim Ministarstvima i jedinicama lokalne samouprave.

Mjere:

- Praćenje i analiza cjelokupnog sustava decentraliziranog financiranja školstva i predlaganje načina poboljšanja.
- Utvrđivanje potreba škola, planiranje bilance i budućih aktivnosti.
- Utvrđivanje potreba lokalnih sredina i uvođenje novih programa širih javnih potreba.
- Poboljšavanje kontakata i suradnje s ministarstvima i Zavodom za školstvo.

3.6. Županijske javne potrebe u društvenim djelatnostima

Pravni okvir:

Zakon o osnovnom školstvu, Zakon o srednjem školstvu, Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi, Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Zakon o kulturnim vijećima, Zakon o športu i Zakon o tehničkoj kulturi, Podzakonski propisi koji se odnose na osnovno i srednje školstvo, Katalog natjecanja i smotri učenika osnovnih i srednjih škola RH (za svaku školsku godinu), različita uputstva Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Proračun PGŽ, Odluka o izvršenju Proračuna PGŽ, Odluke Županijske skupštine, Zaključci Županijskog poglavarstva, Pravilnik o kriterijima za odabir programa javnih potreba u području prosvjete, kulture, sporta i tehničke kulture koji će se financirati iz Proračuna Primorsko-goranske županije, Pravilnik o kriterijima za dodjelu županijskih stipendija studentima deficitarnih zanimanja, Odluka o osnivanju Kulturnog vijeća, Odluke o osnivanju fondova za unapređivanje kvalitete kulture i sporta, Pravilnici o kriterijima za dodjelu novčanih nagrada iz fondova kulture i sporta.

Kroz program javnih potreba u društvenim djelatnostima financijski se podupiru razni programi u prosvjeti, kulturi, sportu i tehničkoj kulturi ustanova, udruga i pojedinaca.

Planiranje programa javnih potreba provodi se sukladno «Pravilniku o kriterijima za odabir programa javnih potreba u području prosvjete, kulture, sporta i tehničke kulture». Polovicom svake godine raspisuje se javni natječaj za zadovoljenje javnih potreba u društvenim djelatnostima za sljedeću godinu, na koji fizičke i pravne osobe prijavljuju svoje aktivnosti.

Program javnih potreba donosi Županijska skupština uz godišnji proračun, a programske aktivnosti pristupnika se, u pravilu, sufinanciraju.

Na području Županije djeluje veliki broj ustanova prosvjete i kulture od interesa su za razvoj lokalnog okruženja i šire, te udruga prosvjete, kulture, sporta i tehničke kulture, koje pristupaju natječaju i ostvaruju sufinanciranje.

Ključni problemi:

- nedostatna financijska sredstva za udovoljavanje sve većim potrebama potencijalnih korisnika,
- nezadovoljavajuća komunikacija s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvom kulture, Zavodom za školstvo i drugim subjektima s razine Republike Hrvatske,
- neravnomjeran raspored udruga u društvenim djelatnostima na području Županije (uglavnom je koncentracija udruga u Gradu Rijeci),
- nepravovremena i neefikasna realizacija kapitalnih projekata, a koja prvenstveno ovisi o osiguranoj kvalitetnoj projektnoj dokumentaciji.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

- ❖ sufinanciranjem programa javnih potreba poticat će se ravnomjerni razvitak društvenih djelatnosti u gradovima i općinama na području cijele Županije;
- ❖ poticat će se programi za mlade, programi ustanova i institucija koje su svojim djelovanjem značajne za cijelu Županiju, tradicionalne manifestacije i amaterizam u kulturi i sportu, programi očuvanja kulturne baštine i autohtonog izraza, te oni koji se održavaju u manje razvijenim krajevima i kojima se zadovoljavaju specifične potrebe građanstva, posebice u sredinama na otocima i u Gorskom kotaru;

- ❖ realizacija kapitalnih projekata u školstvu je, pored potrebe, i zakonska obveza Županije koja je preuzela decentralizirano financiranje školstva;
- ❖ u prosvjeti će se poticati aktivnosti koje unapređuju stvaralaštvo djece i mladeži, povećavaju stručno znanje djelatnika, obogaćuju rad škola, daju značaj djelatnosti prosvjete, omogućavaju ostvarenje programa visokog školstva i znanosti, te proširuju spoznaje o sadržajima važnim za Županiju;
- ❖ u kulturi će se poticati sadržaji za zadovoljavanje kulturnih potreba građanstva, programi koji doprinose obogaćivanju turističke ponude gradova i općina ili su od interesa za Županiju, te programi kulturnog stvaralaštva i njegovanja autohtonog izraza i narodnih običaja;
- ❖ u sportu će se poticati programi u funkciji tjelesnih aktivnosti, postizanja sportskih dostignuća i promicanja sporta kao zdravog načina života, a naročito programi za djecu i mladež i amaterski sport, te programi u manje razvijenim krajevima Županije;
- ❖ u tehničkoj kulturi će se poticati razvoj i promidžba tehničke kulture i obrazovanja građana, a posebno djece i mladeži, te stanovnika izvan velikih urbanih centara.

Prioriteti:

- u Programu javnih potreba u prosvjeti:

- ❖ stipendiranje studenata deficitarnih zanimanja (veći broj stipendista);
- ❖ stipendiranje znanstvenog i stručnog poslijediplomskog usavršavanja u deficitarnim zanimanjima (pokretanje i osmišljavanje);
- ❖ programi stručnog usavršavanja učenika i djelatnika;
- ❖ potpore natjecanjima i smotrama učenika osnovnih i srednjih škola na županijskoj, međuzupanijskoj, državnoj i međunarodnoj razini;
- ❖ programi opismenjivanja odraslih i ekološkog osvješćivanja;
- ❖ izdavačka djelatnost ustanova školstva i tradicionalne manifestacije;
- ❖ razvojni programi u funkciji školstva;
- ❖ razvoj «društva znanja» kroz suradnju sa Sveučilištem u Rijeci;
- ❖ programi Zaklade Sveučilišta u Rijeci;
- ❖ suradnja s Veleučilištem u Rijeci;
- ❖ programi ustanova visokog školstva i znanstvenih institucija izvan Sveučilišta u Rijeci.

- u Programu javnih potreba u kulturi:

- ❖ programi ustanova u kulturi koje nisu u vlasništvu Županije, a značajne su za šire okruženje (HNK Ivana pl. Zajca, Sveučilišne knjižnice Rijeka, Muzeja grada Rijeke, Moderne galerije Rijeka, Gradskog kazališta lutaka Rijeka, Gradske knjižnice Rijeka, Ustanove «Dr. Ivan Kostrenčić» Crikvenica, Pučko otvoreno učilište Rab i druge);
- ❖ program «Goranska bibliobusna služba»;
- ❖ kulturne manifestacije od značenja za Županiju;
- ❖ programi čakavskih katedri, folkloru i očuvanja kulturne baštine;

- ❖ muzejski, galerijski, likovni, glazbeni i kazališno-scenski programi u realizaciji strukovnih i drugih udruga;
- ❖ istraživački i arheološko-konzervatorski projekti zaštite spomeničke baštine;
- ❖ programi izdavačke djelatnosti značajni za Županiju;
- ❖ širenje mreže ulagača u Fond za unapređenje kvalitete u kulturi;
- ❖ u suradnji s Kulturnim vijećem usavršavanje kriterija za korištenje proračunskih sredstava i utvrđivanje osnovnih postavki i smjernica kulturne politike za Županiju.

- u Programu javnih potreba u sportu i tehničkoj kulturi:

- ❖ amaterski sport, sportske aktivnosti mladih i ženski sport;
- ❖ sportovi vezanih uz vodu (plivanje, vaterpolo, ronjenje, veslanje, jedrenje, udičarenje), te zimski sportovi i šah na području Gorskog kotara;
- ❖ organizacija državnih i međunarodnih sportskih i tehničkih natjecanja i susreta od značaja za Županiju;
- ❖ programi popularizacije znanosti i tehnike, promicanje kreativnosti mladih, promaknuća tehnoloških inovacija,;
- ❖ potpora sportskim klubovima za nabavu i održavanje sportske opreme;
- ❖ financiranje sustava županijskih natjecanja i smotri školskih sportskih klubova, te klubova mladih tehničara osnovnih i srednjih škola;
- ❖ sportske i tehničke aktivnosti invalidnih osoba i invalida Domovinskog rata;
- ❖ usavršavanje kriterija za korištenje proračunskih sredstava (u suradnji s Zajednicom sportova i Zajednicom tehničke kulture), kako bi se stvorili uvjeti za uravnoteženiji razvoj djelatnosti sporta i tehničke kulture svih područja Županije;
- ❖ potpora «Goranskom sportskom centru» za poslove gospodarenja i upravljanja sportskim objektima u Delnicama, i za ostvarenje novih kapitalnih projekata (klizalište, hostel);
- ❖ daljnje aktivnosti oko kandidature za Zimsku univerzijadu u Gorskom kotaru;
- ❖ širenje mreže ulagača u Fond za unapređenje kvalitete u sportu;
- ❖ izgradnja klizališta i hostela u Delnicama;
- ❖ izgradnja skijališta Bijela kosa u Vrbovskom;
- ❖ Sufinanciranje investicijskih ulaganja u objekte obrazovanja, kulture i sporta jedinicama lokalnih samouprava i udrugama (planiranje i praćenje izvršenja).

Mjere:

- Sufinanciranje programa i projekata sukladno prioritetima izraženima Pravilnikom o kriterijima za odabir programa javnih potreba u području prosvjete, kulture, sporta i tehničke kulture.
- Racionalno i transparentno raspoređivanje proračunskih sredstava.
- Permanentna analiza sustava sufinanciranja i izvršavanja ugovornih obveza korisnika proračunskih sredstava, te predlaganje mjera za njihovo poboljšanje, u suradnji i uz aktivno sudjelovanje Kulturnog vijeća, Zajednice sportova i Zajednice tehničke kulture Primorsko-goranske županije.
- Izrada investicijskih elaborata za kapitalne projekte

4. UPRAVLJANJE PROSTOROM I ZAŠTITA OKOLIŠA

4.1. Razvojni projekti i programi

Pravni okvir:

Ustav RH, Hrvatski sabor 2002.g. «Nacionalna strategija zaštite okoliša», Agenda 21 – Dokument UN-a, Povelja iz Aalborga, Zakon o otocima, Zakon o brdsko-planinskim područjima, PP PGŽ, Hrvatski sabor 1992. «Deklaracija o zaštiti okoliša u Republici Hrvatskoj», UN – Dekada edukacije za održivi razvoj 2005-2015. g.

Izradom razvojnih projekata i programa osigurat će se provođenje dokumenata koje je Primorsko-goranska županija prihvatila (Prostorni plan Primorsko-goranske županije, Povelja iz Aalborga, razvojni planovi i programi) i gdje se Županija obvezala da će budući razvoj temeljiti na načelima održivosti. Također se želi osigurati stručno vođenje i izrada planova i programa održivog razvoja te pomagati općinama i gradovima na tim zadacima.

U okviru ove grupe poslova bit će potrebno izraditi i provoditi niz projekata i programa od kojih su navedeni samo neki dokumenti strateškog značenja, među kojima su Strategija razvoja Primorsko-goranske županije, Regionalni operativni program, Program održivog razvitka otoka, Plan lokalnog razvoja Gorskog kotara, itd. Također je potrebno osnovati tijelo (centar, zavod ili sl.) za provođenje projekata i programa održivog razvoja.

4.1.1. Strategija razvoja Primorsko-goranske županije i Regionalni operativni program

U postupku pristupanja Europskoj uniji važan aspekt je uravnotežavanje regionalnog razvoja, koji Europska unija podržava iz svojih predpristupnih fondova. Da bi Država i regije dobile sredstva za ovu svrhu moraju imati strateški razvojni plan, odnosno Regionalni operativni program - ROP. Metodologija izrade ovih dokumenata je jedinstvena za Europsku uniju.

Županija će u skladu s ciljevima svog djelovanja u sljedećem mandatnom razdoblju među važnije prioritete uvrstiti izradu Strategije i ROP-a za svoje područje. Metodologija njihove izrade obuhvaća više metoda kao i participativni postupak nastajanja dokumenta.

Ključni problemi:

- daljnja priprema izrade Strategije i ROP-a zahtjeva upoznavanje županijskih tijela i zainteresiranih subjekata s potrebom izrade i značajem ovih dokumenata za Županiju i njeno uključivanje u prepristupne fondove Europske unije,
- također zahtjeva osnivanje interdisciplinarnog radnog tima sastavljenog od predstavnika više upravnih odjela Županije i vanjskih suradnika i konzultanata.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ dobiti planove po metodologiji Europske unije koji će biti podloga za pripremu projekata i dobivanje sredstava iz predpristupnih i strukturnih fondova Europske unije;
- ❖ dobiti instrument regionalnih i središnjih vlasti pomoću kojeg će se svim davateljima sredstava predstaviti strategijski i suvislo strukturirane planove razvoja;

Prioriteti:

- ❖ pripremiti povezan i konzistentan program i to identificiranjem razvojne strategije, utvrđivanjem prioriteta područja intervencije mjera i na kraju konkretnih razvojnih projekata;
- ❖ pripremiti Županiju da prima i uspješno koristi sredstva strukturnih fondova kad Hrvatska postane članicom Europske unije.

4.1.2. Provođenje programa održivog razvitka kvarnerskih otoka

Programi održivog razvitka otoka (PORO) za sve četiri otočne skupine Primorsko-goranske županije nalaze se u završnoj fazi izrade pa slijedi postupak usvajanja, koja bi se trebao dovršiti do kraja 2005. godine.

Provođenje Programa zahtijeva stručno znanje provoditelja Programa i visoki stupanj koordinacije svih sudionika u realizaciji. Za njegovu trajnu realizaciju neophodno je osnivanje profesionalne institucije koja bi mogla biti «Centar za otoke», ili funkcionirati pod nekim drugim nazivom.

Ključni problem je u dogovoru na relaciji Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka – Primorsko-goranska županija – otočne jedinice lokalne samouprave o uspostavljanju «Centra za otoke» i načinu financiranja njegova rada.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ uspostaviti trajni proces održivog razvoja na otocima.

4.1.3. Provođenje Plana lokalnog razvoja Gorskog kotara

Bilateralnim sporazumom između Ministarstva gospodarstva i financija Republike Italije i Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka RH (ranije Ministarstva financija) pokrenut je projekt izrade Plana lokalnog razvoja Gorskog kotara.

Talijanska regija partner Gorskom kotaru kod izrade ovog plana je Regia Friuli Venezia Giulia. Izrada plana započela je 2004. godine. Plan se radi u tri faze:

- I. Vizija lokalnog razvoja,
- II. Zadaci lokalnog razvoja
- III. Plan lokalnog razvoja.

Županija je potpisnik Dogovora o suradnji potpisanog između jedinica lokalne i regionalne samouprave. Koordinator III. faze izrade Plana prema odluci Županijskog poglavarstva je Županijski zavod za održivi razvoj i prostorno planiranje. Završetak izrade planiran je za srpanj a usvajanje na gradskim i općinskim vijećima i Županijskoj skupštini u listopadu 2005. godine.

Ključni problem:

- bit će odrediti način i nositelja provedbe Plana, a do tada može jedino Županija biti nositelj njegove provedbe.
- odabir i priprema projekta za kandidiranje za dobivanje sredstava iz predpristupnih fondova Europske unije.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

- ❖ dobiti kvalitetan razvojni plan na temelju kojeg će biti moguće prepoznati ključne projekte za razvoj Županije i izvršiti njihovu pripremu za kandidiranje za fondove Europske unije;
- ❖ smanjenje iseljavanja u druga područja kroz stvaranje novih radnih mjesta i usluge za bolju kvalitetu života;
- ❖ smanjenje izoliranosti mikroregije.

Prioriteti:

- ❖ stvaranje radnih mjesta za ljude koji žive u Gorskom kotaru i provođenje integralnih projekata za veću kvalitetu života.

4.1.4. Institucionalno osnivanje tijela za poticanje i provođenje održivog razvoja

U kontekstu procesa pristupanja Europskoj uniji važan aspekt je uravnoteživanje regionalnog razvoja, koji Europska unija podržava iz svojih predpristupnih fondova. Da bi Država i regije dobile sredstva za ovu svrhu moraju moći predstaviti strategijski i suvislo strukturiran razvojni plan, odnosno, ROP – Regionalni operativni program. Metodologija izrade ROP-a zahtijeva participativni postupak nastajanja dokumenta, upravo kao što se to radi i u procesu Lokalna Agenda 21. Nadalje, provođenje ROP-a, s obzirom na veliki broj sudionika, zapada u teškoće ako nema za oslonac odgovarajuću organizacijsku strukturu. Institucionalni okvir koji se gradi za proces Lokalne Agende 21 može biti oslonac za provođenje ROP-a.

Ključni problemi:

- nedovoljno razvijena svijest ljudi o potrebi razvoja Županije na načelima održivosti mogla bi imati negativne posljedice po ukupan razvoj Županije posebno zaštitu okoliša.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ uspostaviti institucionalni okvir za vođenje procesa održivog razvoja Županije, te ga metodološki i stručno servisirati;
- ❖ osposobiti županijske službe i jedinice lokalne samouprave za provođenje održivog razvoja;
- ❖ postati kontakt točka za problematiku održivog razvoja na nacionalnoj i međunarodnoj razini;
- ❖ uspostaviti specijalizirane oblike stručne podrške za održivi razvoj (otoka, ruralnih i brdsko-planinskih područja, za alternativne izvore energije, održivi transport i integralno upravljanje obalnim područjem);
- ❖ osnovati bazu podataka o indikatorima održivosti na prostoru Županije;
- ❖ osposobiti provoditelje (koordinatore) za procese održivog razvoja u jedinicama lokalne samouprave;
- ❖ upornim djelovanjem na podizanju svijesti stanovnika dobiti dovoljan broj ljudi koji su i u današnjim okolnostima spremni raditi u korist održivosti.

Prioritet:

- ❖ osnovati inicijativnu grupu za izradu institucionalnog okvira za proces održivog razvoja Županije.

4.1.5. Obrazovanje za održivi razvoj

Promorsko-goranska županija se, potpisujući Povelju iz Aalborga, opredijelila za održivi razvoj. Njen primjer je slijedilo još desetak gradova i općina naše županije, a svi otoci su, slijedeći obveze iz Zakona o otocima, krenuli u osmišljavanje vlastitog programa održivog razvitka.

Da bi se razvoj nekog naselja, regije ili države odvijao u skladu s načelima održivosti potrebno je provesti bitne promjene u svakodnevno načinu obavljanja poslova i u životnim navikama ljudi. Zbog prirodnog otpora promjenama mora se najprije podići razina svijesti i informiranosti stanovništva o nužnosti da se neophodne promjene provedu, te tako dobije njihova podrška održivom razvoju. To se može postići samo kroz sustavno obrazovanje za održivi razvoj - formalno i neformalno. Razdoblje obrazovanja za održivi razvoj 2005. do 2015. proglašeno je Dekadom obrazovanja za održivi razvoj.

Čelnici Europske unije su u Göteborgu 2001 formulirali strategiju održivog razvoja Europske unije. Tim dokumentom se i od zemalja kandidata traži usmjeravanje na načela održivosti, a iz predpristupnih fondova se može financirati dio tih aktivnosti.

Ključni problemi:

- obrazovanje za održivi razvoj još uvijek nije dio obveznih programa u školama i na fakultetima, pa razdoblje života koje je najpovoljnije za stvaranje pozitivnog stava mladih prema održivosti ostaje više ili manje neiskorišteno,
- neformalno obrazovanje za održivi razvoj ima potencijal da popuni manjkove u obrazovanju koji su nastali u sustavu formalnog obrazovanja, no taj potencijal se još uvijek samo mariginalno koristi,
- mediji, motivirani većom nakladom i prihodima od oglašavanja, djeluju izrazito u smjeru suprotnom održivosti.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

Opći:

- ❖ formirati u Županiji jedan centar znanja, edukacije, spone s Europom i svijetom, koji bi mogao aktivirati ukupni intelektualni potencijal Županije u sustav podrške procesima održivog razvoja na lokalnoj i županijskoj razini, pa i izvan tog kruga;
- ❖ podići svijest stanovništva Primorsko-goranske županije o nužnosti da se naš razvoj temelji na načelima održivosti;
- ❖ upoznavanje s načelima održivosti uvesti u sve školske programe (od vrtića do fakulteta);
- ❖ razviti znanstveni rad i poslijediplomske studije iz domene održivosti;
- ❖ postati centralno županijsko tijelo koje će informacijama, priručnicima, posredovanjem, znanjem i metodološki pomagati sve one koji na razne načine rade na održivom razvoju i koji takvu pomoć trebaju razviti obrazovne module za različite ciljne skupine (županijske, gradske i općinske službe; gospodarstvo; komunalne djelatnosti);
- ❖ razviti snažnu međunarodnu suradnju na interdisciplinarnom sagledavanju problematike održivosti i unapređivanju obrazovanja za održivi razvoj;
- ❖ obrazovati koordinate i moderatore za lokalne i regionalne procese održivog razvoja (suradnja s ICLEI-em);
- ❖ Formulirati projekte koji se mogu kandidirati za predpristupne fondove.

Prioriteti:

- ❖ osnivanje regionalnog centra za održivi razvoj;
- ❖ obrazovanje koordinatora i moderatora održivog razvoja za jedinice lokalne samouprave i Županiju (suradnja s ICLEI-em);
- ❖ metodološka, tehnička i druga pomoć Centra pri realizaciji već pokrenutih aktivnosti na otocima, Gorskom kotaru i drugim općinama i gradovima;
- ❖ seminari za nositelje odlučivanja (JLS, Županija, drugo);
- ❖ definirati prioritetne županijske znanstveno-istraživačke projekte za koje će se tražiti suradnja i sufinanciranje vanjskih partnera.

Mjere:

- Organiziranje izrade Strategije razvoja Primorsko-goranske županije.
- Formiranje i osposobljavanje stručnog radnog tima za izradu ROP-a i uspostavljanje suradnje sa svim subjektima u planiranju.
- Izraditi ROP prema Eu metodologiji i usvojiti ga na Županijskoj skupštini.
- Definiranje projekata i provoditelje za kandidiranje projekata za financiranje iz fondova Europske unije.
- Donošenje i provođenje strateškog razvojnog dokumenta otoka.
- Prilagođavanje djelovanja državnih službi otočnim potrebama i specifičnostima.
- Održivo korištenje mora obale i podmorja.
- Uspostaviti sustav kataloške opskrbe malih otoka – izraditi koncept.
- Razrada i provođenje podupirućih instrumenata za razvoj lokalnih poduzeća.
- Intervencije radi promicanja posebnosti područja Gorskog kotara.
- Priprema projekata za financiranje iz raznih fondova.
- Jačanje i osuvremenjivanje usluga za lokalno stanovništvo Gorskog kotara.
- Prema Elaboratu o osnivanju Regionalnog centra za održivi razvoj izvršiti organizacijske, financijske, pravne i kadrovske pripreme za početak rada Centra.
- Uključivanje golfa u turističku ponudu Županije kroz provođenje projekta Primorsko-goranska županija = golf destinacija.
- U sklopu pokretanja županijskog procesa održivog razvoja provesti seminare za ključne sudionike tog procesa.
- Osmisliti način obrazovanja budućih predavača koji će osposobljavati lokalne koordinate/moderatore održivog razvoja.

4.2. Upravljanje prostorom

Pravni okvir: Zakon o prostornom uređenju, Izvješće o stanju u prostoru, Program mjera

Prostorno uređenje Županije prema zakonskim obvezama uključuje: izrađivanje planskih i programskih dokumenata, ocjenjivanje usklađenosti Prostornih planova JLS s PP PGŽ, te usklađivanje prostornog i gospodarskog razvitka na području Županije. Također se obavljaju poslovi izrade ili koordinacije izrade prostornih planova za područja posebnih obilježja te aktivnosti u cilju sanacije i zaštite posebno vrijednih područja.

4.2.1. Planovi prostornog uređenja

Upravljanje u prostoru nije zadovoljavajuće, radi niza okolnosti od kojih su slijedeći dominantni:

- Nije utvrđena jedinstvena gospodarska strategija razvoja Županije, i to prvenstveno radi nepostojanja iste takve strategije na razini države.
- Izrada prostornih planova nije zadovoljavajuća. Ne izrađuju se dovoljno brzo prostorni planovi uređenja i urbanistički planovi uređenja, koji su temeljna planska osnova razvoja općine/grada.
- Razvojni programi javnih poduzeća i ustanova ponekad se ne provode se po prostornim planovima.
- Inspeksijske službe nisu dovoljno učinkovite.
- Ne potiče se dovoljno prostorno planiranje, te nema odgovarajućeg stručnog kadra. Stoga u Županiji nema ni jedne firme specijalizirane za izradu prostornih planova.

Ključni problem:

- stvaranje preduvjeta za izradu niza prostornih planova propisanih zakonom,
- trenutno nedostaje veliki broj prostornih planova: 15 PPU, 500 UPU-a i niz DPU-a kao i stručnih kadrova, odnosno poduzeća za izradu prostornih planova,
- nije dostatno ekipirana građevna inspekcija, te ne prati kvalitetno gradnju i uređenje prostora.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

- ❖ postići da prostorno planiranje bude aktivno, ažurno, kvalitetno te da omogućiti pripremu potrebne dokumentacije za izgradnju i investiranje;
- ❖ ažurirati Prostorni plan Primorsko-goranske županije u skladu s promjenama i novonastalim potrebama;
- ❖ inzistirati na pokrivenosti svih područja Županije prostornim planovima uređenja gradova ili općina;
- ❖ osigurati kvalitetu izrade prostornih planova uređenja gradova ili općina kroz praćenje njihove izrade i davanje mišljenja;
- ❖ pomoći općinama i gradovima ispodprosječnih proračunskih prihoda u izradi prostornih planova;
- ❖ poticati školovanje mlađih kadrova za djelatnost urbanizma i prostornog planiranja.

Prioriteti:

- ❖ izraditi prostorne planova kako proizlazi iz Zakona o prostornom uređenju;
- ❖ izmijeniti i dopuniti Prostorni plan Primorsko-goranske županije u skladu s promjenama i zakonskim okvirima;
- ❖ izraditi Prostorni plan posebnih obilježja (zaštita kulturne i povijesne baštine);
- ❖ pomoći kod izrade prostornih planova općinama i gradovima bez dostatnih proizvodnih sredstava;
- ❖ izraditi projekata od interesa za Županiju.

Mjere:

- Razrada metodologije izrade pojedinih vrsta planova i upoznavanje zainteresiranih subjekata.
- Praćenje aktivnosti koje se događaju u prostoru te izrada Izvješća o stanju u prostoru i izrada Programa mjera.
- Izrada vremenskog plana za izradu izmjena i dopuna Prostornog plana Primorsko-goranske županije.
- Edukacija subjekata u izradi i korisnika prostornih planova.

4.2.2. Geografski informacijski sustav (GIS) Primorsko-goranske županije i geodetska dokumentacija

Pravni okvir:

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske, Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, Strategija zaštite okoliša Republike Hrvatske, Zakon o prostornom uređenju, Zakon o državnoj izmjeri i katastru nekretnina, Uredba o zaštiti i uređenju zaštićenog obalnog područja, Zakon o prostornom planiranju, Zakon o arhivskom gradivu i arhivima, Pravilnik o vrednovanju te postupku odabira i izlučivanja arhivskog gradiva

Na razini Države razvija se sustav nacionalne infrastrukture prostornih podataka temeljene na topografskim podacima, a na razini županija razvija se sustav praćenja stanja u prostoru i sustav praćenja stanja u okolišu.

Geografski informacijski sustav (GIS) je organizirana baza podataka koja ima za cilj dobivanje informacija temeljenih na prostornim upitima i analizama. Bazu podataka u GIS-u čine podaci opisani koordinatama ili adresama. Produkt GIS-a može biti u obliku kartografskog prikaza, tabelarnog izvješća, informacija, simulacije događanja u 3D modelu terena i sl.

Na razini županije GIS se najviše koristi u Županijskom zavodu za održivi razvoj i prostorno planiranje, a na razini gradova i općina samo u gradu Rijeci i Krku. Županijski zavod posjeduje bogatu arhivu prostorne, geodetske i druge dokumentacije u analognom i digitalnom obliku.

Koristeći prednosti moderne tehnologije i prednosti neograničenog komuniciranja sa svijetom, kulturno-povijesna baština Županije prezentirana je na Internetu s ciljem njene afirmacije našoj i široj svjetskoj javnosti, educiranja mlađe populacije, turističke promidžbe Županije, iznalaženje investitora za ulaganje u obnovu i revitalizaciju pojedinih objekata, spomenika kulture.

U Hrvatskoj se još uvijek koriste zastarjeli kartografski materijali, te se kroz programe rada Državne geodetske uprave (DGU) planira izrada novih digitalnih karata i planova. Jedinice lokalne samouprave imaju obvezu međusobnog usklađivanja svojih granica. Katastar vodi samo evidenciju ali ne određuju granicu u slučaju kad ona ne ide po granici katastarske općine. Jedinice lokalne samouprave nemaju dovoljno spoznaja i stručnih službi za rješavanje ove problematike.

Ključni problemi:

- veliki obim poslova i dinamiku određuje Državna geodetska uprava
- mali broj stručnih kadrova za GIS u institucijama i jedinicama lokalne samouprave
- podaci nisu organizirani u prostorne baze podataka ili još nisu niti digitalizirani
- na razini gradova i općina (osim u Rijeci) ne postoji organizirani sustav GIS-a
- digitalno izrađenu prostornu i drugu dokumentaciju potrebno je prilagoditi za sustav arhiviranja
- nedovoljna istraženost, inventarizacija i zaštita kulturno-povijesne baštine
- stanje u prostoru i status kulturnog dobra vezano na zaštitu i obnovu u mnogo primjera ne odgovara trenutnom stanju.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

Ciljevi:

- ❖ organizirati središnje mjesto gdje bi se slijevali pouzdani podaci generirani u drugim nadležnim županijskim odjelima ili županijskim institucijama, te jedinicama lokalne samouprave. Obradom u GIS tehnologiji podaci bi se transformirali u lako dostupne informacije, kartografske prikaze, izvješća i sl., s ciljem kvalitetnijeg rješavanja poslovnih zadataka baziranih na prostornim podacima;
- ❖ inicirati izradu GIS-a prostornih planova po jedinstvenoj metodologiji, a sve s ciljem dobivanja kvalitetnih informacija o prostoru različitih mjerila i različitih prostornih točnosti;
- ❖ uključiti sve gradove i općine u Županiji u sustav GIS-a Županije;
- ❖ potaknuti razvoj GIS-a u jedinicama lokalne samouprave za upravljanje na lokalnoj razini;
- ❖ stvarati osnove za razvoj, prostorno planiranje, projektiranje i upravljanje prostorom;
- ❖ stvoriti kvalitetnu bazu podataka koja se temelji na što točnijim granicama jedinica lokalne samouprave;
- ❖ prostornu i drugu dokumentaciju učiniti pristupačnom i jednostavnom za pregledavanje ili reprodukciju na računalu;
- ❖ kontinuirano izrađivati nove i ažurirati postojeće baze podataka o zaštiti kulturnih dobara što je preduvjet dobroj zaštiti i primjerenom korištenju istih kao gospodarskog resursa u turističkoj ponudi naše Županiji;

Prioriteti:

- ❖ definirati nositelje tematskih skupina za izradu i dopunu GIS baze na razini Županije;
- ❖ izraditi GIS bazu prostornih planova uređenja gradova i općina;
- ❖ dovršiti digitalne orto-foto snimke u mjerilu 1:2000 radi izrade urbanističkih planova uređenja u zaštićenom obalnom pojasu prema Uredbi o zaštiti i uređenju zaštićenog obalnog područja;
- ❖ izraditi digitalne arhive prostornih planova;
- ❖ ažurirati bazu podataka budući se broj registriranih kulturnih dobara mijenja odnosno povećava;

Mjere:

- Uspostava i vođenje geografskog informacijskog sustava na razini Županije.
- Uključivanje gradova i općina u županijski sustav GIS-a.
- Izrada nove digitalne topografske karte 1:25000 i digitalnog ortofoto snimka 1:5000 i 1:2000.
- Stvaranje digitalne arhive prostorne i druge dokumentacije.
- Uspostava kvalitetne suradnje s Ministarstvom kulture, Upravom za zaštitu kulturne baštine, s jedinicama lokalne samouprave, te vjerskim zajednicama i vlasnicima kulturnih dobara u svrhu kvalitetne izrade hipermedijske baze podataka za kulturnu baštinu.

4.3. Zaštita prirode i okoliša**Pravni okvir:**

Zakonu o zaštiti okoliša, Zakonu o otpadu, Zakonu o zaštiti zraka te podzakonskim propisima, Pravilnik o procjeni utjecaja na okoliš, Pomorski zakonik, Zakon o zaštiti voda, Nacionalna strategija i Nacionalni plan djelovanja za okoliš, Strategiji zaštite okoliša Primorsko-goranske županije.

Djelovanje Županije na području zaštite okoliša obuhvaća izradu i provođenje dokumenata zaštite okoliša, pripremu izvješća i prijedloga mjera zaštite. Također je djelovanje Županije usmjereno na promicanje i koordinaciju sveukupnih aktivnosti na unaprijeđenju stanja u okolišu.

4.3.1. Dokumenti zaštite okoliša

Skrb o okolišu jedan je od zadataka Primorsko-goranske županije definiranih Statutom Županije i ujedno jedna od nužnih pretpostavki sveobuhvatnog i održivog razvitka Županije. Stoga će Zavod, kao županijsko tijelo zaduženo za poslove zaštite prirode i okoliša, nastaviti rješavati ključne probleme okoliša kako bi se očuvalo i/ili unaprijedilo stanje svih njegovih sastavnica i vrijednosti prirodne i kulturno—povijesne baštine. Osnova djelovanja u tome području su dokumenti zaštite okoliša.

Ključni problemi:

- Ključni problemi u zaštiti okoliša utvrđeni su Strategijom zaštite okoliša.
- Na temelju odabranih kriterija utvrđen je sljedeći redoslijed prioriteta:
 1. gospodarenje otpadom;
 2. zaštita mora, otoka i priobalja;
 3. zaštita voda,
 4. zaštita zraka;
 5. zaštita tla;
 6. zaštita prirodne i kulturne baštine;
 7. zaštita od buke.
- Posebno je naglašeno da je ovaj redoslijed uvjetan, te da iz razloga svekolike međuovisnosti elemenata okoliša i pritisaka na njih, odgovori društva u smislu zaštite svih sastavnica okoliša moraju biti istodobni i kontinuirani, te međusobno koordinirani.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ Izradom dokumenata zaštite okoliša Županija izvršava svoju zakonsku obvezu, ali i postavlja temelje za provedbu, usklađenje djelovanja svih sudionika provedbe i praćenje rezultata u ostvarivanju općeg i posebnih ciljeva zaštite okoliša utvrđenih Strategijom zaštite okoliša.

Prioriteti:

- ❖ Izraditi i realizirati Program zaštite okoliša za sljedeće četverogodišnje razdoblje kojim će biti definirani i razrađeni pojedini konkretni zadaci, njihovi nositelji, rokovi za provedbu i potrebna sredstva.

4.3.2. Provedba strateške procjene utjecaja na okoliš za područje Kvarnera i procjene utjecaja na okoliš pojedinačnih zahvata

a) Strateška procjena utjecaja na okoliš za područje Kvarnera

Za Primorsko-goransku županiju u izradi je nekoliko strateških dokumenata važnih za budući razvoj pojedinih sektora (primjerice - energetika, promet, turizam) koji u velikoj mjeri utječu na okoliš Županije.

Radi pravovremenog i cjelovitog vrednovanja utjecaja na okoliš ovih strategija, programa i planova, te usklađenja različitih gospodarskih djelatnosti na kvarnerskom prostoru, koje u međusobnom utjecaju i utjecaju na urbanizirana i neizgrađena područja proizvode međusobno suprotne učinke i dovode do ekoloških rizika i opasnosti, bilo bi potrebno provesti postupak strateške procjene utjecaja na okoliš za područje Kvarnera.

b) Procjena utjecaja na okoliš pojedinačnih zahvata

U okviru pripreme namjeravanog zahvata, odnosno prije izdavanja lokacijske dozvole ili drugog odobrenja za zahvat za koji izdavanje lokacijske dozvole nije obvezno, provodi se postupak procjene utjecaja na okoliš. Zavod sudjeluje u postupku procjene utjecaja na okoliš na dva načina: djelatnici Zavoda su članovi komisija za ocjenu studija o utjecaju na okoliš i Zavod koordinira provedbu javnog uvida i javne rasprave o studiji o utjecaju na okoliš pojedinačnog zahvata.

Ključni problemi:

- Osnovna karakteristika dosadašnjeg pristupa bilo je provođenje procjene utjecaja na okoliš za pojedinačni zahvat, kroz koju su se na temelju studije o utjecaju na okoliš kao stručne podloge sagledavali utjecaji određenoga zahvata na okoliš i predlagale mjere zaštite okoliša (tijekom građenja, tijekom korištenja zahvata, nakon prestanka korištenja zahvata i u incidentnim situacijama), te način praćenja stanja okoliša (monitoring).
- Strateška procjena utjecaja na okoliš predlaže se radi cjelovitog razmatranja zaštite okoliša u ranoj fazi izrade prijedloga strategija, planova i programa i lakšeg donošenja ispravnih strateških odluka koje utječu na korištenje prostora i okoliša kao ograničenih resursa.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

- ❖ cilj provedbe strateške procjene utjecaja na okoliš za područje Kvarnera je doprinijeti da se konflikt u korištenju ovoga jedinstvenoga i ograničenog prostora riješi na najkvalitetniji način;
- ❖ postupak procjene utjecaja na okoliš pojedinačnog zahvata provodi se s ciljem usklađivanja i prilagođavanja namjeravanog zahvata, građenja, odnosno obnove objekta i/ili obavljanja djelatnosti s prihvatnim mogućnostima okoliša na određenom području, čime se osigurava ostvarenje načela preventivnosti u zaštiti okoliša.

Prioriteti:

- ❖ izraditi stručnu podlogu za provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš za područje Kvarnera.

4.3.3. Planovi intervencija – pripravnost za postupanje u slučaju ekoloških nesreća

Jedan od zadataka Županije utvrđenih njezinim Statutom je zaštita i spašavanje stanovništva i materijalnih dobara ugroženih, između ostaloga, ekološkim nesrećama.

U područje zaštite okoliša ulaze tri plana intervencija koji reguliraju postupanje u slučajevima iznenadnih nesreća:

- a) Plan intervencija u zaštiti okoliša Primorsko-goranske županije
- b) Plan intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u Primorsko-goranske županije i
- c) Županijski plan za zaštitu voda.

Ključni problemi:

a) Plan intervencija u zaštiti okoliša Primorsko-goranske županije:

Nijedna jedinica lokalne samouprave na području Županije nije do sada donijela svoj plan intervencija u zaštiti okoliša. Planovi intervencija gradova/općina do sada dostavljeni na mišljenje Županiji morali su biti vraćeni na doradu jer nisu bili usklađeni sa županijskim i državnim planovima. Stoga je Zavod organizirao stručni skup kako bi se odgovorni u gradovima/općinama upoznali sa svojim obvezama u pogledu provedbe Plana intervencija u zaštiti okoliša i APELL procesa, prvenstveno s obvezom izrade i donošenja svojih planova intervencija i osiguranja uvjeta za njihovu provedbu. Podijeljeni su priručnici o procjeni opasnosti u lokalnoj zajednici i APELL

procesu, te okvirni prijedlog sadržaja planova intervencija gradova/općina koji je potrebno prilagoditi specifičnostima pojedinoga grada/općine.

b) Plan intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u Primorsko-goranskoj županiji

Plan intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u Županiji se redovito provodi u skladu s Planom predviđenim aktivnostima.

c) Županijski plan za zaštitu voda

Ovaj plan još nije dovršen. Nositelj izrade su „Hrvatske vode“ VGO Rijeka.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ izradom i provedbom planova intervencija Županija provodi zaštitu i spašavanje stanovništva i materijalnih dobara.

Prioriteti:

- ❖ izraditi Županijski plan za zaštitu voda;
- ❖ ostale planove provoditi prema ustaljenoj dinamici.

4.3.4. Ekološka edukacija

Uspjeh zaštite okoliša na području Primorsko-goranske županije, koja se temelji na Strategiji i Programu zaštite okoliša Primorsko-goranske županije, ovisi o podršci svih sudionika provedbe ovih dokumenata. U kojoj će mjeri oni podržati provedbu mjera za ostvarenje strateških ciljeva Županije na zaštiti okoliša, izravno ovisi o stupnju njihove educiranosti o ekološkoj problematici.

Ključni problemi:

- S obzirom da se dosad ostvareni rezultati na ekološkoj edukaciji mlađe populacije mogu označiti kao zadovoljavajući, potrebno je nastaviti s provedbom započetih programa, te se, u skladu s mogućnostima, uključivati u nove projekte.
- Ostaje ključni problem nedostatka osmišljenog sustava edukacije odraslih, te je potrebno više napora i sredstava uložiti upravo u edukaciju odraslih. U ove aktivnosti potrebno je uključiti veći broj ustanova, udruga, tvrtki i pojedinaca, a jedna od prioritetnih aktivnosti na tom polju bit će i edukacija svih dobnih skupina.
- Bolja informiranost odraslih može se provesti putem edukativnih javnih predavanja, tiskanja brošura, letaka i prigodnih članaka, objave u sredstvima javnog priopćavanja i sl.
- Važno sredstvo informiranja i educiranja javnosti je redovita objava rezultata praćenja kakvoće mora, zraka i voda na Internetu ili informativnim kioscima dostupnim građanima.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ podizanje svijesti građana o nužnosti zaštite okoliša i načinima zaštite, te o vrijednostima i potrebi očuvanja i zaštite vrijednih dijelova prirodne i kulturne baštine.

Prioritet:

- ❖ izrada sveobuhvatnog programa ekološke edukacije i edukacije za održivi razvoj, a posebno u skladu s činjenicom da je razdoblje 2005.-2015. godine proglašeno od organizacije Ujedinjenih naroda dekadom edukacije za održivi razvoj.

4.3.5. Zaštita prirodne baštine

Područje Županije obiluje bogatstvom, raznolikošću i vrijednošću prirodne baštine. Veliko bogatstvo biljnog i životinjskog svijeta nije samo regionalnog, nego državnog pa i europskog značenja. Zbog specifičnih prirodnih uvjeta, flora i fauna Županije izrazito su bogate različitim, dobro očuvanim vrstama. Podmorje je također vrlo raznoliko i bogato biljnim i životinjskim svijetom.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ očuvati postojeće bogatstvo biološke i krajobrazne raznolikosti i vrijednosti prirodne baštine Županije, te osigurati skrb o njihovoj trajnoj zaštiti.

Prioriteti:

- ❖ utvrditi prioritete ugroženih prirodnih objekta na kopnu za koje hitno treba provesti zakonske postupke zaštite (za podmorje je takav elaborat izrađen). Institucionalnu zaštitu treba osigurati za sve evidentirane objekte i to prema utvrđenoj dinamici;
- ❖ izraditi i donijeti odluke o zaštiti i mjere zaštite, te planove upravljanja za zaštićenu prirodnu baštinu. Hitno ekipiranje javne ustanove je nužno zbog provedbe konkretnih aktivnosti na zaštiti i sprečavanju daljnje degradacije prirodne baštine Županije.

Mjere:

- Izrada dokumenata zaštite okoliša-
- Strateška procjena utjecaja na okoliš za šira područja (npr. Kvarner).
- Procjena utjecaja na okoliš pojedinačnih zahvata.
- Provedba Strategije zaštite okoliša.
- Izrada i provedba planova intervencija mjera.
- Ekološka edukacija.
- Skrb o očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti Županije.
- Proglašavati vrijedna, evidentirana priroda područja i objekte zaštićenima.
- Pratiti stanje očuvanosti prirode.
- Osigurati sredstva za financiranje zaštite prirode.

4.4. Novi sustav zbrinjavanja otpada

Pravni okvir:

Zakon o otpadu, Zakon o komunalnom gospodarstvu, Pravilnik o uvjetima za postupanje s otpadom, Prostorni plan Primorsko-goranske županije, Plan sanacije otpadom onečišćenog tla i neuređenih odlagališta na području Primorsko-goranske županije, Podzakonski akti

4.4.1. Centralna zona gospodarenja otpadom (CZGO) Marišćina

Na području Županije postoji deset odlagališta komunalnog otpada i jedno odlagalište opasnog otpada. Odlagalištima komunalnog otpada upravljaju komunalna društva, ukupno njih devet. Stanje na odlagalištima nije u skladu s važećim propisima o zbrinjavanju otpada. Većina odlagališta nema odgovarajuće tehničke uvjete ni uporabnu dozvolu. Istovremeno gotovo sva odlagališta su gotovo popunjena. Posljednjih godina učinjeni su napor na poboljšanju stanja, međutim odlagališta i dalje ne mogu zadovoljiti stroge kriterije Zakona o otpadu i zakona Europske unije.

Ključni problemi:

Popunjenost odlagališta posebno Viševca diktira ubrzanu dinamiku pripreme i izgradnje I. faze CZGO Marišćina. Problemi su kod pripreme projektne dokumentacije za pojedine segmente izgradnje gdje treba definirati sve elemente tehnologije Zone. U pripremi je Glavni projekt koji mora dati odgovore na sve nepoznanice vezane uz izgradnju ovog složenog objekta.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

- ❖ Cilj djelovanja Županije kao 50% vlasnika temeljnog kapitala Društva je svim raspoloživim sredstvima podržati ubrzanu izgradnju CZGO Marišćina u interesu općina i gradova Županije, kao i uvođenje jedinstvenog sustava zbrinjavanja otpada na području Županije.

Prioritet:

- ❖ Izgradnja I. faze CZGO Marišćina u skladu s projektnom dokumentacijom.

4.4.2. Sanacija postojećih odlagališta komunalnog otpada i otpadom onečišćenog tla

Na području Županije djelatnost odlaganja komunalnog otpada obavlja 9 komunalnih društava (čiji su osnivači i vlasnici jedinice lokalne samouprave) na 10 postojećih odlagališta, a to su: Osojnica (Matulji), Viševac (Viškovo), Duplje (N.Vinodolski), Pržić (Cres), Kalvarija (M.Lošinj), Treskavac (Vrbnik), Sorinj (Rab), Cetin (Vrbovsko), Peterkov Laz (Čabar) i Sović Laz (Delnice).

Godišnje se na području Županije prikupi i na navedenim odlagalištima zbrine oko 170.000 t komunalnog otpada. U navedenoj količini 39% ili oko 66.000 t se zbrine na odlagalištu Viševac.

Nakon stupanja na snagu propisa koji reguliraju postupanje s otpadom, postupanje s otpadom na odlagalištima se u odnosu na prijašnje stanje bitno popravilo.

Zadnjih godina komunalna poduzeća su u svojim programima rada stavila naglasak na pripremu dokumentacije za sanaciju kao i ispunjavanju propisanih uvjeta za rad odlagališta.

Na području Županije evidentirano je 170 većih lokacija onečišćenog tla i neuređenih odlagališta s količinom od 654.000 m³ otpada i procijenjenim troškovima sanacije od 7,2 mil. kn s PDV. Na području Gorskog kotara evidentirana su 52 odlagališta, na području otoka 44, a na području priobalja 74 odlagališta. Na području otoka s najmanjim brojem lokacija nalazi se najveća količina otpada.

Ključni problemi:

- većina postojećih odlagališta ne zadovoljava uvjete za dobivanje potrebnih dozvola (lokacijske, građevinske, uporabne),
- postojeća odlagališta treba sanirati i izgraditi reciklažna dvorišta i transfer stanice,
- od 170 evidentiranih lokacija onečišćenog tla:
 - o 54 odlagališta se nalaze u zoni zaštićenog područja prirodne ili kulturne baštine
 - o 64 odlagališta u vodozaštitnoj zoni,
 - o 63 u zoni neposredne blizine vodotoka, a
 - o 17 odlagališta u blizini ili na plaži.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

- ❖ unapređenje kvalitete življenja,
- ❖ smanjene negativnog utjecaja na okoliš;
- ❖ Cilj je da se usvojeni Plan sanacije otpadom onečišćenog tla i neuređenih odlagališta realizira prije utvrđenih rokova (2005-2007.godine).

Prioriteti:

- ❖ izrada dokumentacije za sanaciju postojećih odlagališta komunalnog otpada;
- ❖ ispunjavanje propisanih uvjeta za rad odlagališta kako bi odlagališta mogla funkcionirati do uspostave novog sustava gospodarenja otpadom;
- ❖ sanacija lokacija neuređenih odlagališta prema Godišnjem programu sanacije koje donosi Županijsko poglavarstvo.

Mjere:

- Politički, financijski i stručno sudjelovati u realizaciji I. Faze izgradnje centralnog sustava za gospodarenje otpadom na području Županije uključujući I izgradnju CZGO Marišćina.
- Poticati i koordinirati aktivnosti u pogledu izrade projektne dokumentacije i sufinancirati i poticati aktivnosti u pogledu edukacije.
- Osmišljavati projekata za kandidiranje projekata za korištenje sredstava fondova Europske unije.
- Suradivati na realizaciji projekata sanacije postojećih komunalnih odlagališta, osiguranje financijskih sredstava te aktivnije rješavanje problematike sanacije divljih odlagališta.

4.5. Sanacija i revitalizacija kulturnih dobara

Pravni okvir:

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Program sanacije i revitalizacije kulturnih dobara za period 2005.-2008. godine.

Vrijedna kulturno-povijesna baština cijele Županije još uvijek nije dovoljno iskorištena u promotivne svrhe, s jedne strane, u cilju razvoja i obogaćenja ponude naše najvažnije gospodarske grane – turizma, a s druge, u cilju obrazovanja populacije o njenoj ulozi i važnosti u cjelokupnoj hrvatskoj povijesti.

Na Županiju u Registar kulturnih dobara upisano je cca 250 dok je preventivno zaštićenih i evidentiranih kulturnih dobara znatno više (cca 700). Primorsko-goranska županija je temeljem usvojenih strateških planova utvrdila programske ciljeve, kojim će poticati očuvanje, revitalizaciju i afirmaciju kulturno povijesnog nasljeđa, na principu integralnog planiranja kroz «aktivnu zaštitu» i revitalizaciju graditeljskog nasljeđa u kontekstu održivog i ekološki prihvatljivog razvitka.

Tijekom proteklog razdoblja, temeljem Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru od 2001.do 2002. god. izrađeni su ili je u tijeku izrada njime određenih planova i programa revitalizacije kulturno-povijesnih cjelina. Utvrđeno je da su u obnovu i sanaciju kulturnih dobara na području Županije uložena značajna sredstva, kako od strane Ministarstva kulture tako i od Županije i lokalne samouprave. Shodno tome, veliki broj kulturnih dobara nalazi se u nekoj od faza obnove i revitalizacije (istraživanje, valorizacija, dokumentacija, sanacija, obnova), među kojima se već nekoliko godina radi i na revitalizaciji frankopanskih kaštela (Grobnik, Drivenik, Bribirska kula, Nova Kraljevica, Novi Vinodolski).

4.5.1. Projekt „Putovima Frankopana“- revitalizacija frankopanskih kaštela

Županijska skupština je početkom godine 2005. usvojila je „Program sanacije i revitalizacije kulturnih dobara za razdoblje od 2005 –2008. godine“, koji je podijeljen na dvije cjeline Putevima Frankopana – revitalizacija frankopanskih kaštela i Sanacija i obnova pojedinačnih kulturno-povijesnih građevina.

Ključni problemi:

Svi frankopanski kašteli uvršteni u program sanacije i revitalizacije upisani su u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Prema Zakonu o zaštiti kulturnih dobara sva projektna dokumentacija (postojeće stanje i izvedbena) te izvedba na terenu podliježe kontroli Konzervatorskog odjela u Rijeci. Problem je u Konzervatorskom odjelu u Rijeci, koji nije u stanju pratiti realizaciju revitalizacije frankopanskih kaštela, iako za ima sve ingerencije.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

- ❖ revitalizacija Frankopanskih i drugih kaštela;
- ❖ uključivanje u turističku ponudu kroz prezentacija priče o bogatoj i uzbudljivoj prošlosti plemićke porodice Frankopana;
- ❖ stvaranje novih funkcija i ostvarenje novog prostora više vrijednosti omogućiti će samofinanciranje i održavanje kaštela.

Prioriteti:

- ❖ pripremanje projektne dokumentacije za sve kaštele:
 - snimak postojećeg stanja te konzervatorsko idejno rješenje
 - izvedbenu dokumentaciju sa građevinskom dozvolom

4.5.2. Sanacija i revitalizacija pojedinačnih kulturno povijesnih građevina

Sanacija i obnova kulturno-povijesnih građevina, naročito onih upisanih u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, je vrlo složeno, zahtjevno i skupo, jer se moraju poštovati smjernice i uvjeti konzervatora.

Broj registriranih kulturnih dobara se svakim danom povećava jer je u tijeku akcija ažuriranja stanja i revizije rješenja o registraciji kulturnih dobara Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturnih dobara.

Ključni problemi:

- sredstva koja se osiguravaju u proračunu Republike Hrvatske, Županije, gradova i općina za sanaciju i obnovu kulturnih dobara ne pokrivaju prispjele zahtjeve.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ sustavna obnova, zaštita i valorizacija kulturnih dobara,
- ❖ uključivanje kulturnih dobara kao neprocjenjivog resursa u gospodarskom razvoju naše Županije u turističku ponudu.

Prioriteti:

- ❖ određivanje kriterija za utvrđivanje prioriteta za sufinanciranje pojedinih objekata kulturnih dobara.

Mjere:

- Formirati zajedničko tijelo za praćenje realizacije projekta sastavljeno od predstavnika svih sudionika Sporazuma i predstavnika Ministarstva kulture – konzervatorski odjel u Rijeci.
- Inicirati uvrštavanje projekta „Putovima Frankopana“ za naredno razdoblje u godišnji proračun Ministarstva kulture Uprave za zaštitu kulturnih dobara (2006. – 2008. godina).
- Uspostaviti kvalitetniju koordinaciju među proračunima (državni, županijski, gradova i općina), kako bi se zajedničkim ulaganjem u kulturna dobra ubrzala obnova i sanacija istih.

5. MEĐUNARODNA, MEĐUREGIONALNA SURADNJA I LOKALNA SAMOUPRAVA

5.1. Suradnja s jedinicama lokalne samouprave i Uredom državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji

Pravni okvir:

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Statut Primorsko-goranske županije, Europska povelja o lokalnoj samoupravi, Zakon o zaštiti od elementarnih nepogoda, Zakon o sustavu državne uprave, Zakon o sudovima.

Primarna je zadaća županijske samouprave uspostaviti dobru suradnju na relaciji državne uprave i lokalne samouprave. Istovremeno Županija će još intenzivnije surađivati s jedinicama lokalne samouprave. S tim ciljem će se:

- pripremati i organizirati posjete županijskih čelnika jedinicama lokalne samouprave radi upoznavanja s njihovim uvjetima rada, postignutim rezultatima, ali i poteškoćama u radu;
- organizirati zajedničke sastanke župana i ostalih županijskih čelnika s čelnicima svih jedinica lokalne samouprave s područja Županije.
- međusobno razmjenjivati iskustva na provedbi i unaprjeđenju lokalne samouprave;
- razmatrati stanja lokalne samouprave na području Županije.
- razmatrati akte kojima se uređuju odnosi od značenja za djelovanje općina i gradova s područja Županije.
- razmatrati prijedloge o osnivanju novih, te o promjeni područja ili sjedišta jedinica lokalne samouprave.
- poticati povezivanje jedinica lokalne samouprave i usklađivanje njihovih interesa pri ostvarivanju projekata od zajedničkog interesa.
- predlagati županijskim tijelima i tijelima jedinica lokalne samouprave izradu programa za poticanje razvoja pojedinih djelatnosti.
- u stalnoj suradnji svih upravnih odjela grupirati, odrediti, te aktivno provoditi mjere za uravnoteženi razvoj jedinica lokalne samouprave na području Županije.
- pomagati slabijim jedinicama lokalne samouprave u informatičkom razvoju.

Kao izdvojeni oblik suradnje s jedinicama lokalne samouprave je i zajedničko djelovanje na saniranju posljedica elementarnih nepogoda. Elementarnu nepogodu za pojedini grad ili općinu proglašava župan na traženje jedinica lokalne samouprave. Županija će sudjelovati u naknadi dijela nastale štete u suradnji s općinama i gradovima tako da će Županija nadoknaditi dio štete ako će i nadležna općina odnosno grad to učiniti u odgovarajućem iznosu.

Posebno se izdvaja suradnja s Uredom državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji, ali i s drugim državnim institucijama na području Županije (Policajska uprava, Lučka kapetanija, sudovi i slično). To se posebno odnosi na pomaganje u poboljšavanju uvjeta za njihov rad kroz uređenje prostora i ureda, nabavu uredskog namještaja, informatičke i druge opreme, a Županija sufinancira i tiskanje Statističkog ljetopisa Primorsko-goranske županije.

Ključni problemi:

- Primorsko-goranska županija sastoji se od 14 gradova i 21 općine vrlo šarolikih karakteristika (po površini, broju stanovnika, financijskoj snazi, zemljopisnim značajkama) i može ih se grupirati po različitom pristupu ili interesnim sličnostima (gradovi, manje ili veće općine, priobalne, otočke, goranske, brdsko-planinske i još koje kako)
- samo nekoliko većih gradova u cijelosti mogu sami pokrivati sve svoje stručne potrebe, a ostalima je potrebna međusobna suradnja ili suradnja s županijskom samoupravom,
- posebno se ističe problem činjenice da se zakonski poslovi iz područja državne uprave odvijaju u Uredu državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji, te je potrebno razvijati stalnu suradnju s tim Uredom, odnosno njihovim ispostavama u pojedinim gradovima, a da oni sami imaju niz organizacijskih, tehničkih pa i stručnih poteškoća.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ održati i dalje razvijati dosadašnju suradnju s jedinicama lokalne samouprave;
- ❖ sukladno potrebama jedinica lokalne samouprave i mogućnostima Županijskog proračuna gradovima i općinama pomagati u razvoju lokalne samouprave i osiguranju boljih organizacijskih i tehničkih uvjeta za rad službi, odjela, ispostava i svih zaposlenika;
- ❖ putem Županijskog povjerenstva za procjenu šteta od elementarnih nepogoda surađivati sa jedinicama lokalne samouprave u proglašavanju elementarne nepogode, saniranju posljedica i naknadi štete;
- ❖ Uredu državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji, te drugim državnim institucijama u Županiji sukladno mogućnostima Županijskog proračuna pomagati u osiguranju boljih organizacijskih i tehničkih uvjeta za rad zaposlenika, pogotovo onih s kojima su građani svakodnevno u kontaktu.

Mjere:

- Održavati stalni kontakt s jedinicama lokalne samouprave u cilju sagledavanja njihovih problema, a kroz redovite susrete i međusobno upoznavanje o radu i problemima u redovnom funkcioniranju lokalne samouprave tražiti načine za njihovo unapređenje.
- Organizirati dva puta godišnje zajednički susret župana s čelnicima svih jedinica lokalne samouprave s područja Županije.
- Po potrebi organizirati odvojene susrete župana i čelnika JLS s područja Gorskog kotara, odnosno otočkih gradova i općina.
- Jedinice lokalne samouprave pomagati u informatizaciji kroz objedinjeni program razvoja, te nabavkom potrebne opreme i informatičkih programa „opće i zajedničke namjene“ (web stranice, zaprimanje i evidentiranje pošte, kadrovske evidencije, knjigovodstvo i slično).
- Omogućiti svim jedinicama lokalne samouprave izradu vlastite web stranice.
- Prihvaćati pokroviteljstva značajnih obljetnica događaja, ustanova i institucija, te manifestacija u organizaciji jedinica lokalne samouprave.

- U suradnji s Uredom državne uprave i ostalim državnim institucijama u Županiji ustanoviti prioritete i sačiniti dugoročni program poboljšanja tehničkih i organizacijskih uvjeta rada njihovih zaposlenika.

5.2. Međunarodna i međuregionalna suradnja

Pravni okvir:

Europska povelja o lokalnoj samoupravi, Odluke Vlade i Sabora (Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Republike Hrvatske Europskoj uniji)

Primorsko-goranska županija svojim se aktivnostima priključila temeljnim vanjskopolitičkim ciljevima Republike Hrvatske u promicanju politike dobrih odnosa sa susjedima, pripremi za ulazak u članstvo Europske unije i suradnji s demokratskim državama / regijama svijeta.

Tako je Županija na razne načine uključena u međunarodne aktivnosti, te razvija i potiče međunarodnu suradnju (kroz primanje različitih delegacija i predstavnika, organizaciju službenih i radnih posjeta u inozemstvo) i međuregionalnu suradnju (sudjelovanje u radu Skupštine europskih regija, suradnja s prijateljskim regijama), a posljednjih godina i kroz uključivanje u zajedničke europske projekte.

Najznačajnije aktivnosti su:

- aktivno sudjelovanje u radu međunarodnih organizacija kao što su:
 - Skupština europskih regija
 - Europska kampanja za održive gradove i mjesta
 - Lokalne vlasti za održivost
 - Mediteranska komisija za održivi razvoj (u sklopu UNEP/MAP)
 - UNESCO
- suradnja i uključivanje u projekte ministarstava i međunarodnih institucija (kao što je KEC projekt, projekt zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti krških ekoloških sustava)
- poticanje suradnje s regijama u inozemstvu, posebno s regijama sa kojima već postoji potpisan sporazum o suradnji
- implementacija i provedba zacrtanih aktivnosti u sklopu inicijative Jadranska Agenda 21
- aktivno sudjelovanje Županije u proces definiranja Statuta i formiranja Euroregije Jadran i aktivno uključivanje u realizaciju zacrtanih ciljeva euroregije te administriranje koordinacijskog odbora PGŽ za aktivnosti Euroregije Jadran
- aktivno uključivanje Županije u integracijske procese prvenstveno kroz osmišljavanje i pripremu projekata te uključivanje Županije u europske programe i predpristupne fondove (Interreg, LIFE, CARDS, ISPA, SAPARD i PHARE)
- kontinuirana edukacija i upoznavanje zaposlenika i čitave javnosti o procesima europskih integracija
- poticanje fizičkih i pravnih subjekata s područja Županije u aktivno uključivanje u integracijske procese odnosno u programe pomoći i pretpristupne fondove Europske unije
- stvaranje baze podataka o uključivanju subjekata s područja PGŽ u projekte i pretpristupne programe EU

U cilju promicanja europskih integracija i što lakšeg uključivanja županije u njih osnovan je Županijski savjet za europske integracije. U cilju objedinjavanja aktivnosti županijskih odjela na aktivnostima oko uključivanja Županije u europske programe i predpristupne fondove osnovana je Radna grupa za europske integracije.

Županija je potpisala ugovor o suradnji i prijateljstvu s Regijom Friuli - Venezia Giulia (Italija), Županijom Pešta (Mađarska) i kineskom provincijom Liaoning. Čelnici Županije potpisali su Pisma namjere o suradnji s regijom Veneto (Italija) i pokrajinom Štajerskom (Austrija), kao pripremom za potpisivanje Ugovora o suradnji i prijateljstvu. Županija je dobila ponudu za uspostavu suradnje s Krimskom Republikom (Jalta) u Ukrajini, pokrajinom Constanza u Rumunjskoj, regijom Varna u Bugarskoj i od Trenčianskog samoupravnog kraja u Slovačkoj.

Ključni problemi:

- nedostatan broj stručnjaka različitih znanja i struka s aktivnim znanjem engleskog jezika i sa znanjem metoda i pravila rada na EU programima,
- teško održavanje kontinuiteta sudjelovanja u radu međunarodnih organizacija (nedostatak sredstava, mijenjanje delegata, nedostatak čvrsto definiranih pozicija PGŽ koje bi se zastupalo u međunarodnoj suradnji),
- problemi u održavanju kontinuiteta i suradnje s regijama u inozemstvu, prvenstveno s onim regijama s kojima Županija ima potpisan sporazum o suradnji (zbog različitih izbornih godina u RH i Italiji, svake dvije godine promjena članova mješovitih radnih grupa),
- problemi u suradnji i razmjeni informacija sa subjektima na području Županije koji se uključuju u integracijske procese,
- nemogućnost intenziviranja suradnje te uključivanja u zajedničke međunarodne projekte s različitim institucijama i/ili JLS u području međunarodne suradnje zbog nedostatka kadrova.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

Opći cilj:

- ❖ Spoznati dobra i loša iskustva i praksu iz drugih zemalja, te ih iskoristiti za pripremu PGŽ za ulazak u EU, kao i za prilagodbu PGŽ drugim promjenama koje dolaze iz europskog i globalnog društveno-ekonomskog i prirodnog okruženja.

Posebni ciljevi:

- ❖ Postati aktivan sudionik u kreiranju zbivanja u našem širem međunarodnom okruženju.
- ❖ Postići da načela održivosti postanu sastavni dio svakodnevnih aktivnosti svih JLS, gospodarskih i društvenih subjekata PGŽ, kao i dio svjetonazora stanovništva.
- ❖ Uključiti u aktivnosti na međunarodnoj suradnji i projektima koji se financiraju iz predpristupnih fondova što više organizacija i stručnih ljudi s područja Županije
- ❖ Senzibilizirati i kontinuirano educirati javnost o mogućnostima realizacije raznih međunarodnih projekata i to prvenstveno iz programa i prepristupnih fondova EU
- ❖ Pripremati publikacije i kontinuirano educirati javnost kroz različite oblike medija o mogućnostima koje se kroz proces europske integracije otvaraju PGŽ i njenim subjektima

- ❖ Ojačati i intenzivirati suradnju s međunarodnim institucijama prvenstveno na području održivosti s ciljem razmjene pozitivnih iskustava
- ❖ Ojačati i intenzivirati suradnju Županije s regijama u inozemstvu

Prioriteti:

- ❖ Identifikacija pravnih i fizičkih osoba sa područja PGŽ osposobljenih i spremnih za rad na projektima koji će se kandidirati za financiranje iz predpristupnih fondova
- ❖ Identifikacija županijskih projekata kao i projekata JLS i drugih gospodarskih i društvenih subjekata, koji su sukladni kriterijima fondova EU.
- ❖ Edukacija kadrova i senzibiliziranje javnosti o procesu europskih integracija i uključivanju subjekata u programe i pretpristupne fondove EU
- ❖ Razmjena pozitivnih iskustava s međunarodnim institucijama i regijama s osnovnim ciljem bržeg uključivanja PGŽ u eurointegracijske procese

Mjere:

- Uspostaviti suradnju s kvalificiranim subjektima za rad na projektima od interesa za Županiju, a koji će se kandidirati za financiranje iz predpristupnih fondova Europske unije.
- Izbor projekata koji će se razraditi do razine potrebne za kandidacijski postupak za fondove Europske unije.
- Intenzivirati suradnju na odabranim programima od interesa za održivi razvoj Županije s međunarodnim organizacijama s kojima surađujemo.
- Pojačati međuregionalnu suradnju sa međunarodnim institucijama i najbližim susjednim zemljama – osobito Slovenijom, Bosnom i Hercegovinom i Italijom.
- Intenzivirati i uspostaviti mrežu suradnje i razmjene informacija o uključivanju u eurointegracijske procese sa različitim subjektima i institucijama unutar Županije.
- Kontinuirana edukacija zaposlenika i senzibiliziranje javnosti

5.3. Međunarodni projekti u tijeku

Izgradnja Veletržnice ribe u Rijeci i Jadranski plavi stol

Pravni okvir:

Odluke Županijska skupštine PGŽ o pristupanju projektima "CONNECT", "FISH.LOG" i "ADRI.FISH" te prihvaćanje pripadajućih Konvencija (Sporazuma) između partnera u ostvarivanju projekata

Na području Republike Hrvatske ne postoji Veletržnica ribom.

Ključni problemi:

- institucionalno neorganizirana veletrgovina morskim proizvodima u Republici Hrvatskoj te nepostojanje zajedničke međunarodne politike iz domene ribarske djelatnosti na području regija Sjevernog Jadrana.

Ciljevi i prioriteti:*Opći cilj:*

- ❖ institucionalno organizirati veletrgovinu morskim proizvodima na području Županije i inicirati institucionalno regionalno usklađivanje zakonskih propisa iz domene ribarske djelatnosti na području Sjevernog Jadrana.

Posebni ciljevi:

- ❖ veće vrednovanje morskih proizvoda;
- ❖ stabilizacija cijena morskim proizvodima;
- ❖ smanjenje proizvodnih troškova;
- ❖ usklađivanje pravnih, bioloških i gospodarskih standarda.

Prioriteti:

- ❖ razmjena prakse i iskustva s talijanskim partnerima;
- ❖ organizacija Veletržnice ribe u Rijeci na području lučice "Torpedo";
- ❖ povezivanje Veletržnice ribe u Rijeci u međunarodnu mrežu veletržnica;
- ❖ određivanje interesa Primorsko-goranske županije.

Mjere:

- Promidžba i predstavljanje projekata na stručnim skupovima i u javnosti.
- Iniciranje osnivanja zadruge ribara na razini Županije.
- Poticanje osposobljavanja i usavršavanja kadrova za upravljanje Veletržnicom ribe u Rijeci.
- Iniciranje osnivanja pravnog subjekta za upravljanje Veletržnicom ribe u Rijeci.
- Iniciranje osnivanja koordinacijskog tijela za utvrđivanje interesa i usklađivanje zakonskih propisa iz domene ribarske djelatnosti.

5.4. Suradnja s civilnim društvom**Pravni okvir:**

Zakon o udrugama, Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina, Zakon o vatrogastvu

Primorsko-goranska županija potiče razvoj civilnog društva, društva koje promiče snošljivost unutar dogovorenih normi, koje promiče civilnu djelatnost kao dopunu (ali ne i zamjenu) moderne vlasti. Drugim riječima, potiče se potpora pojedincu da djeluje sve više u okviru dobrovoljačkog rada u obrazovanju, zdravstvu, socijalnom radu, prevenciji kriminala, radu i brizi za djecu, interesnom okupljanju. Županijska samouprava mora se, kao nositelji vlasti, naći zajedno s dobrovoljačkim sektorom na zajedničkom poslu.

U tom razvoju civilnog društva treba znati da civilno društvo ne čine samo nevladine organizacije, već i javnost. Kod razvoja civilnog društva u Županiji polazi se od činjenice da je jedna od glavnih svrha postojanje države poštivanje ljudskih prava.

Tako će se u Županiji:

- predlagati mjere za poticanje i pomaganje u radu svih oblika udruživanja građana;
- poticati udruživanje i povezivanje srodnih udruga u županijske zajednice;
- pratiti rad udruga nacionalnih manjina, te ostvarivati zakonske obveze u djelovanju vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na županijskoj razini,
- razmatrati pitanja i predlagati mjere i postupke za unaprjeđenje uvjeta potrebnih pripadnicima nacionalnih manjina radi održavanja i razvijanja njihove kulture, te očuvanja bitnih sastavnica njihove samobitnosti;
- predlagati mjere za pomaganje u radu udruga nacionalnih manjina;
- ostvarivati suradnju - partnerstvo s nevladinom organizacijom GONG;
- pomagati razvoj i organizaciju onih djelatnosti civilnog društva i udruga od općeg značenja za Županiju (udruge proizašle iz II. svjetskog i Domovinskog rata, udruge i društva koja okupljaju djecu, međudržavna društva, udruge za zaštitu okoliša i brigu o životinjama, strukovne udruge, vatrogastvo, udruge i društva koja nemaju "matični" županijski upravni odjel);
- poticati suradnju, susrete i zajedničke aktivnosti različitih udruga;
- organizirati seminare i druge oblike izobrazbe za voditelje udruga.

Ključni problemi:

- na području Županije djeluje veliki broj udruga i njihovih zajednica ili saveza, jako različitih po sadržaju djelovanja, broju članova, značaju, načinu organiziranja
- većina njih djeluje na volonterskim osnovama
- kod pojedinih udruga sličnog (pa čak i istog) programa djelovanja ne postoji spremnost za udruživanje u zajednice pa se kao sugovornik ne pojavljuje „krovna“ (županijska) zajednica nego više pojedinih udruga
- teško je iz svih tih udruga i zajednica udruga izdvojiti one čije je djelovanje od županijskog ili općeg društvenog interesa
- iako se pomoć civilnom društvu, u biti, svodi na financiranje dijela njihovih programa i aktivnosti, pomoć će može pružiti i kroz stručne i organizacijske savjete.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

- ❖ održati i dalje razvijati razinu dosadašnje suradnje s civilnim društvom kroz suradnju i pomoć raznim udrugama i njihovim zajednicama ili savezima;
- ❖ posebnu suradnju održavati s udrugama koje djeluju na razvoju demokratskih odnosa u društvu, zaštiti ljudskih prava, ravnopravnosti spolova i brige o djeci;
- ❖ koordinirati i pomagati rad udruga nacionalnih manjina, a sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina stručno, organizacijski i financijski pratiti i pomagati rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina;
- ❖ izdvojenu suradnju održavati s županijskim zajednicama udruga antifašističkih boraca i antifašista, te branitelja i veterana Domovinskog rata u cilju promicanja vrijednosti antifašističke borbe u 2. svjetskom ratu i Domovinskog rata, kroz financiranje njihovih programa i aktivnosti, ali i rješavanja tehničkih i organizacijskih problema za redovan rad;
- ❖ kroz stalnu suradnju s Zajednicom udruga umirovljenika Primorsko-goranskoj županiji omogućiti njihov nesmetan rad, financirati njihove programe i aktivnosti, sa ciljem da se udruge osnuju u svim gradovima i općinama u Županiji;

- ❖ stalno unapređivati suradnju i zajedničko djelovanje s Vatrogasnom zajednicom Primorsko-goranske županije, kao krovnom zajednicom svih dobrovoljnih vatrogasnih društava i profesionalnih vatrogasnih postrojbi u Županiji u objedinjenoj skrbi u zaštiti od požara, kroz financiranje redovnog djelovanja Zajednice, nabavku potrebne opreme i vozila, izgradnju vatrogasnih domova, te osposobljavanje i druženje njihovih članova.

Mjere:

- Održavati stalni kontakt s udrugama i njihovim zajednicama i savezima.
- U rujnu svake godine raspisati javni natječaj s pozivom udrugama da prijave svoje programe za sufinanciranje u sljedećoj godini.
- S najvažnijim udrugama civilnog društva potpisati javni sporazum o suradnji.
- Organizirati sastanke koordinacije udruga nacionalnih manjina i odvojeno predsjednika vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u Županiji.
- Županija će svake godine biti pokrovitelj tradicionalnih manifestacija u cilju obilježavanja događaja iz antifašističke borbe i Domovinskog rata.
- Županija će u suradnji s Istarskom i Ličko-senjskom županijom, te udrugama branitelja i veterana Domovinskog rata biti nositelj izgradnje zajedničkog spomenika u Lici u znak sjećanja na sve branitelje iz Istre, Hrvatskog primorja, kvarnerskih otoka i Gorskog kotara – sudionika Domovinskog rata na ličkom ratištu.
- Inicirati i pomagati osnivanje udruga umirovljenika na cjelokupnom području Županije, a izravno pratiti rad i pomagati djelovanje Zajednica udruga umirovljenika Primorsko-goranske županije.
- Sukladno Zakonu o vatrogastvu pratiti i odobravati rad Vatrogasne zajednice Primorsko-goranske županije te sufinancirati njihov rad temeljem godišnjih planova i programa rada, nabavka opreme i vozila i izgradnje objekata na području čitave Županije.
- Prihvaćati pokroviteljstva značajnih obljetnica događaja, osnivanja udruga, te raznih manifestacija od županijskog značaja, a u organizaciji udruga ili njihovih zajednica i saveza.

6. FINACIJE I PRORAČUN

6.1. Proračun Primorsko goranske županije

Pravni okvir:

Zakon o proračunu, Pravilnik o proračunskom nadzoru, Pravilnik o unutarnjoj reviziji, Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Zakon o financiranju jedinica lokalne (područne) samouprave, Uredba o računovodstvu proračuna, Pravilnik o proračunskom računovodstvu i računskom planu, Pravilnik o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu.

Sustav proračuna i proračunskog računovodstva u RH doživio je u posljednje tri godine korjenite promjene od kojih su najznačajnije sljedeće:

- 1) uvođenjem modificiranog računovodstvenog načela nastanka događaja nastojala se uvesti dodatna odgovornost u planiranju i izvršavanju proračuna,
- 2) uvođenjem novih klasifikacija (ekonomska, funkcijska, programska, organizacijska i lokacijska) čiji je cilj bio stvaranje osmišljenog i međunarodnim sustavima prilagođenog klasificiranja podataka u sustavu proračuna, te uspostavljanje kvalitetnog informacijskog sustava,
- 3) uvođenjem "programskog" proračuna, odnosno praćenjem i predstavljanjem prihoda i rashoda kroz višegodišnje programe, a unutar njih kroz aktivnosti i projekte, nastojalo se promijeniti tradicionalno praćenje proračuna, na način da se uspjeh i rezultati mjere po definiranim programima, čime je važnost pojedinačnih troškova zamijenjena praćenjem troškova i programskih rezultata.

Konačni cilj svih tih promjena trebalo bi biti učinkovitije i racionalnije financiranje lokalne i područne samouprave, transparentniji i razumljiviji ciljevi i dokumenti, optimalno korištenje poreznih i drugih prihoda, poticanje razvojnih programa lokalne i područne samouprave.

Ključni problemi:

- Racionalno, efikasno i transparentno korištenje javnog novca u sustavu proračuna PGŽ podrazumijeva da se ta načela primjenjuju i kod njegovih korisnika, a to je moguće tek kad se evidentiraju i prate svi njihovi prihodi/primici i rashodi/izdaci.
- Iako je već puno učinjeno na tom području, potrebno je uložiti dodatne napore, kako same Županije tako i njenih proračunskih korisnika, da takav sustav uistinu zaživi i da od njega svi imaju koristi, prvenstveno građani ove Županije.
- Pored poteškoća unutar samog proračunskog sustava Primorsko-goranske županije, dodatni ograničavajući faktor u provođenju takvih mjera je nedorečenost zakona i nedonošenje potrebnih podzakonskih akata koji bi detaljnije regulirali funkcioniranje proračunskog sustava.

Ciljevi i prioriteti djelovanja:

Opći cilj:

- ❖ racionalno, efikasno i transparentno korištenje javnog novca građana Županije.

Prioriteti:

- ❖ podizanje stručnosti i učinkovitosti županijske uprave u skladu sa standardima Europske unije (ISO 9001, stručno usavršavanje zaposlenika, usklađenost i povezanost informatičkih rješenja...);
- ❖ stvaranje sveobuhvatnog sustava Proračuna Primorsko-goranske županije u kojem će biti evidentirani svi prihodi/primici i rashodi/izdaci proračunskih korisnika, kao preduvjet za praćenje namjenskog trošenja sredstva;
- ❖ donošenje jasnih kriterija kojima će se detaljnije regulirati korištenje proračunskih sredstava u smislu da se sufinanciraju isključivo konkretni projekti koji su od interesa za veći broj jedinica lokalne samouprave i koji će stvarati uvjete za uravnoteženiji razvoj svih područja Županije.

Mjere:

- Daljnje praćenje i analiza cjelokupnog sustava financiranja aktivnosti upravnih tijela Županije, te predlaganje mjera za njegovo poboljšanje.
- Stvaranje pretpostavki za uspostavu županijske riznice za proračunske korisnike koja će biti podržana suvremenom informacijskom podrškom kroz suvremeni financijsko informacijski sustav, koji će omogućavati automatizaciju prosljeđivanja podataka putem Interneta i integraciju proračunskih procesa.
- Ispitati mogućnosti, da se u sklopu takvog sustava riznice, integriraju i procesi vođenja naplate županijskih prihoda i na taj način poboljša njihova naplata. Tu se prije svega misli na županijske poreze, za čiju naplatu je do sada bila zadužena Porezna uprava.
- Iznaći načine povećanja svih vrsta prihoda koji prema zakonu pripadaju Županiji.

6.2. Upravljanje imovinom

a) Imovina u vlasništvu Županije

U vlasništvu Županije su objekti i zemljište u kojima djelatnost obavljaju slijedeće zdravstvene ustanove: Ispostave Doma zdravlja Primorsko-goranske županije u Vrbovskom, Delnicama, Malom Lošinj, Crikvenici i Rabu; Thalassotherapie u Crikvenici i Opatiji; Lječilište Veli Lošinj i Psihijatrijska bolnica Rab.

Navedene ustanove koriste 42.157 m² površine pod objektima i parkovima i 107.017 m² okolnog zemljišta.

U vlasništvu Županije su i drugi objekti i to:

- zgrada Rektorata na Mažuranićevu trgu koja koristi površinu od 3.328 m²;
- zgrada u ulici Janka Polić Kamova u kojoj je smješten TIC, površine 720 m²;
- garaža površine 14.73 m²;
- zgrada Metalske škole i gospodarska zgrada i park u Rijeci površine 11.704 m²;

- poslovni prostor u ulici Ciottina 17 b, Rijeka površine 539 m² i
- nekretnine u Staroj Sušici (kuća i dvorište i oranice i sjenokoše) u ukupnoj površini od 9.689 m².

b) Imovina o kojoj skrbi Županija

Županija je osnivač 29 osnovnih škola, koje koriste 92 objekta površine 111.689 m², 30 srednjih škola koje obavljaju djelatnost u 34 objekta površine 88.943 m² i 6 učeničkih domova površine 22.966 m².

Temeljem decentraliziranih funkcija Županija je zadužena da se brine o održavanju objekata i opreme slijedećih zdravstvenih ustanova: Ustanove za hitnu medicinsku pomoć Rijeka, Zavoda za javno zdravstvo Rijeka, Ljekarne Jadran Rijeka, Lječilište Kraljevica, Ispostava Čabar, Ispostava Rijeka i Ispostava Krk i Ispostava Opatija koje nisu u vlasništvu Županije.

Ključni problemi:

- neriješeni imovinsko-pravni odnosi te nepotpuna evidencija o stanju imovine u vlasništvu Županije,
- prema financijskim standardima nadležnih ministarstava financijska sredstva koja se godišnje osiguravaju za investicijsko i redovno održavanje objekata nisu dostatna.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

- ❖ u cijelosti srediti evidenciju imovine u vlasništvu Županije i poticati na veća ulaganja u tu imovinu;
- ❖ pomoći u rješavanju problema adekvatnog smještaja svih Županijskih službi;

Prioritet:

- ❖ sređivanje imovinsko-pravnog stanja u zemljišnim knjigama u odnosu na vlasništvo Županije i ustanova čiji je osnivač.

Mjere:

- Cjelovita decentralizacija obaveza i financijskih sredstava za održavanje objekata s ministarstava na Županiju.
- Povećanje kvalitete održavanja objekata povećanjem financijskih sredstava za redovno i investicijsko održavanje.
- Dovršenje sređivanja zemljišno knjižnog stanja i imovinsko pravnih odnosa svih objekata.

7. JAVNOST I TRANSPARENTNOST RADA ŽUPANIJSKE SAMOUPRAVE

Pravni okvir:

Statut Primorsko-goranske županije, Zakon o pravu na pristup informacijama, Zakon o medijima.

Polazeći od zakonske obveze, Statuta Primorsko-goranske županije, ali i želje i spremnosti da rad župana, svih županijskih tijela i odjela, odnosno Primorsko-goranske županije u cjelini bude javan i dostupan svim građanima, u Županiji će se održavati, ali i dalje razvijati odnosi s javnošću i informiranje.

Cilj tih aktivnosti je prezentiranje javnosti, suradnicima, partnerima, gostima, te zaposlenicima Županije cjelokupnog rada Primorsko-goranske županije putem osmišljene cjelovite promocije kroz dostupnost informacija o radu Županije, izvješćivanjem putem medija, tiskanjem prigodnih tiskovina, izradom promidžbenog materijala, te organizacijom različitih manifestacija s ciljem obilježavanja značajnih datuma i događaja. Aktivnosti će se primarno temeljiti na suvremenoj informatičkoj tehnici.

Javnost rada postići će se pozivanjem predstavnika medija (novina, novinskih agencija, radijskih i TV postaja) na sve županijske aktivnosti: radne i svečane sjednice Županijske skupštine i Poglavarstva, protokolarna primanja, susrete župana i drugih aktivnosti.

Transparentnost rada županijske samouprave započinje već u izboru i pripremi tema koje će se raspravljati na sjednicama svih županijskih tijela, te dostupnosti radnih materijala, prijedloga i naročito donesenih zaključaka i odluka svim zainteresiranima, a temeljem Zakona o pravu na pristup informacijama.

Ključni problemi:

- Prosječni stanovnik Županije još uvijek nema pravih saznanja «što je to Županija i čemu ona služi», a čemu je uzrok česta promjena zakonskih okvira djelovanja županija i političkog ustrojstva lokalne i regionalne samouprave, te činjenica da stanovnici Županije u pravilu svoja prava i obveze primarno ostvaruju u jedinici lokalne samouprave gdje žive ili rade, ili u Uredu državne uprave u Županiji (ili njezinim ispostavama u Županiji), a vrlo malo, ili samo posredno u Primorsko-goranskoj županiji kao instituciji.
- S druge strane ipak je sve veći broj stanovnika, ali i društvenih subjekata, a posebno medija, koji redovito i temeljito prate rad županijske samouprave i koji traže brze, opširne, pouzdane i transparentne podatke o tom radu.

Ciljevi i prioriteta djelovanja:

- ❖ održati razinu dosadašnje javnosti i transparentnosti rada županijske samouprave uz njezino svakodnevno unapređivanje i primjenu suvremene komunikacijske opreme;
- ❖ županijsku samoupravu prezentirati putem osmišljenog plana i strategije;
- ❖ redovito izvještavati javnost o aktivnostima u Županiji putem uobičajenih obavijesti – poziva medijima na Županijske aktivnosti, te priopćenja i konferencija;

- ❖ održavati i razvijati suradnju s najjačom regionalnom novinsko-nakladničkom kućom «Novi list» i to kroz izdavanje službenog glasila Županije – **Službenih novina Primorsko-goranske županije** (u papirnatom i elektronskom izdanju), objavljivanjem stalnih priloga u regionalnim izdanjima, te posebnih priloga povodom raznih obljetnica i događaja, organiziranjem zajedničkih i tradicionalnih manifestacija (na primjer akcija «Homo si teć»);
- ❖ održavati i razvijati suradnju s najjačom regionalnom televizijskom postajom Kanal Ri – nositeljem županijske koncesije i to emitiranjem stalnih ili povremenih emisija o radu županijske samouprave, te emisija o radu pojedinih županijskih udruga ili institucija (umirovljenici, nacionalne manjine i slično);
- ❖ uspostaviti bolju suradnju s vodećom radio postajom u Županiji, s Hrvatskim radiom – Radio Rijeka, ali i s lokalnim radio postajama i dogovoriti redovne emisije o županijskim aktivnostima;
- ❖ tiskati različite stalne ili povremene tiskovine u cilju prezentiranja rada županijske samouprave, ali i Županije kao prostora i njezinih vrijednosti (tromjesečni magazin, godišnja revija, kalendar, rokovnik, monografije, knjige, brošure, priručnici, prospekti i leci s prikazom pojedinih zaokruženih županijskih aktivnosti ili područja rada);
- ❖ redovito održavati i ažurirati županijsku web stranicu, obogaćivati je s novim stranicama i podacima;
- ❖ svake godine obilježiti Dan Županije (14. travnja) prigodnom svečanošću na kojoj će se dodijeliti županijska nagrada za životno djelo i županijske godišnje nagrade.

Prioriteti:

- ❖ stalno i redovito obavještavati medije (a putem njih obavještavati javnost) o aktivnostima županijske samouprave i to najavom svih županijskih aktivnosti, dostavom priopćenja i obavijesti; ažurnim objavljivanjem radnih materijala, zapisnika i donesenih odluka i zaključaka na županijskim web stranicama;
- ❖ u potpunosti primjenjivati Zakon o pravu na pristup informacijama, te županijske odluke i pravilnike proizašle iz tog Zakona;
- ❖ stvoriti tehničke uvjete za izravan prijenos sjednica Županijskog poglavarstva na Internetu i sjednica Županijskog poglavarstva «bez papira»
- ❖ osmisliti novu – cjelokupnu strategiju prezentacije (marketinga) Županije i sukladno njoj početi s predviđenim aktivnostima;
- ❖ osvježiti i stalno ažurirati županijsku web stranicu;
- ❖ temeljem povratnih obavijesti i sakupljenih mišljenja o prihvatu prvog broja županijskog magazina «Zeleno i plavo» odrediti i provesti potrebne promjene kako bi magazin ostvarivao zadane ciljeve.

Mjere:

- Organizirati rad Službe za pripremu sjednica na način da se svi potrebni radni materijali za sjednice županijskih tijela pravovremeno pripreme i dostave svima na koje se odnose i posebno predstavnicima medija, te da radni materijali, zapisnici i donesene odluke i zaključci budu ažurno dostupni na županijskoj web stranici.
- Organizirati održavanje sjednica Županijskog poglavarstva na Internetu i bez papira
- U suradnji sa svim jedinicama lokalne samouprave na području Županije i uz tehničku organizaciju «Novog lista» redovito (najmanje svakih 15 dana) izdavati županijsko službeno glasilo – Službene novine Primorsko-goranske županije» i to u papirnatom i elektronskom obliku (kao posebnu web stranicu).
- Svake nedjelje u regionalnim priložima «Novog lista» objaviti članak o djelovanju županijske samouprave na rješavanju nekog problema iz tog područja.
- Pored pozivanja predstavnika medija na sve županijske aktivnosti mjesečno organizirati posebne konferencije za predstavnike medija na kojima će domaćin biti župan ili drugi županijski čelnik.
- Sukladno dogovorenoj izdavačkoj politici i prateći odaziv čitatelja redovito izdavati županijski magazin «Zeleno i plavo».
- Svake godine u listopadu tiskati novi broj godišnje županijske revije na hrvatskom i engleskom jeziku, a u prosincu kalendar i rokovnik za slijedeću godinu.
- Nastaviti s emitiranjem na Kanalu Ri emisija «Od mora do gorja – Županijske teme», «Od mora do gorja – plus», «Mozaik» i «60+» i razmotriti opravdanost uvođenja još nekih emisija.